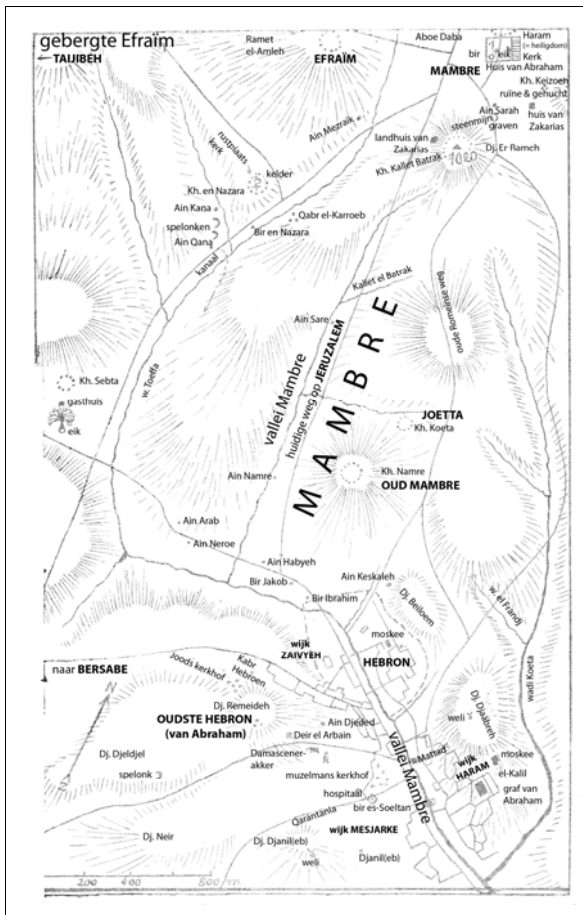

Nadere en naaste voorbereiding tot de komst van de Emmanuel (vervolg)

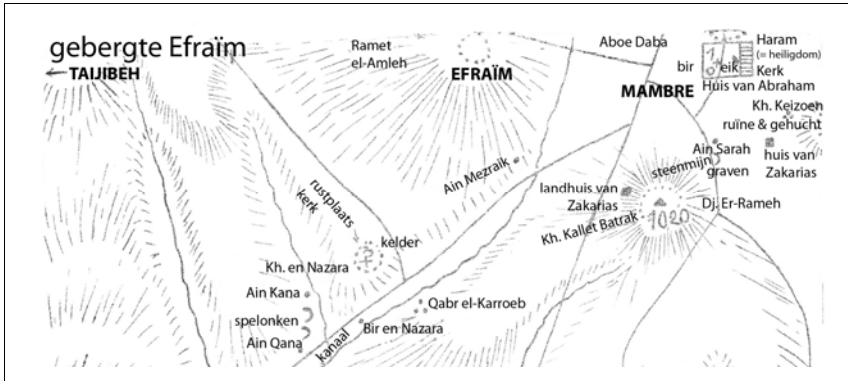
Verklaring van de kaart van Hebron en omgeving.

Ze is bedoeld als inleiding op het verhaal van Maria's bezoek aan Elisabeth en op de andere passages waarin wij later Jezus of Maria te Hebron en te Joetta zullen zien komen.

Wij zijn hier in het vaderland van Abraham, van Zakarias en Elisabet en hun roemrijke zoon, de Voorloper van Jezus, Joannes de Doper. Jezus en Maria komen er vaak. Vandaar dat het belangrijk is dit gewest ietwat nader te kennen. We nemen bij deze uitleg onze kaart tot leidraad en zullen er vaak naar terugwijzen.

Op de vlucht naar Egypte in fasc. 7, nr. 176 en later in Christus' leven, fasc. 11, nr. 308, noemt K. een gebergte met name Efraïm.

Op de kaart ziet men het bovenaan, midden en links; dit gebergte en bergvlakte strekken zich meer dan een uur westwaarts uit. In de linkerbovenhoek staat ook de naam Taiyibeh, waarnaar het pijltje verwijst: het ligt immers 5 km meer naar het westen. Taiyibeh is de Arabische vorm of vertaling van Efraïm (= Efron). Aan die plaats bleef de oude naam van het gebergte gehecht.

Een bepaalde top van dat gebergte ziet men boven op de kaart. Immers op de zuidhelling van Efraïm wijst K. de 6e rusthalte van de H. Familie aan op haar vlucht naar Egypte; daar zal ze schuilen in grotten, die er werkelijk bestaan.

Zie op kaart de twee boogjes, teken van grot of grotten, 5 cm onder Efraïm. Later zeggen wij meer over die plaats.

In de bovenrechterhoek van de kaart ziet men een rechthoekje. Het stelt een omheiningsmuur voor die het terrein omgeeft, waar Abraham zijn verblijf had gevestigd. Het is een enorme muur van 65 m lang bij 49

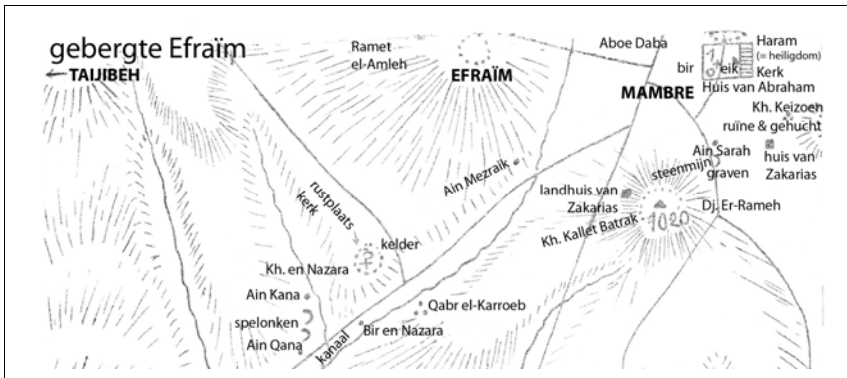
m breed en 1,80 m dik, gemaakt met kolossale steenblokken, gelijkend op die van de tempelmuur te Jeruzalem.

In de zuidwesthoek van het rechthoekje ziet men aangetekend de eik die Abrahams tent of woning overschaduwde.

In dezelfde hoek is ook de 7 m diepe bronput aangetekend, die nooit geheel zonder water is. Op deze plaats heeft de gebeurtenis plaatsgehad, die verteld is in Genesis, 18, 1-15 en die onze K. op haar beurt zo mooi verteld heeft (zie terug fasc. 1, nr. 26).

Het gestreepte deel rechts wijst de oppervlakte aan, die later door een basiliek van Konstantijn en haar bijgebouwen ingenomen werd.

In de laatste decennia hebben opgravingen de grondslagen van de reusachtige ringmuur blootgelegd. Meteen werden ook resten ontdekt uit de tijden der Koningen en dit wijst er op tot hoever in het Oude Testament de traditie van Abrahams verblijf op die plaats teruggaat. Ze ligt zowat 3,5 km ten noorden van Hebron en heet Haram (ook: Beit) Ramet el-Khalil, d.i. Heiligdom (Huis) van de hoogte van de vriend. Immers, in navolging van de H. Schrift (Jes. 41, 8; Jak. 2, 23) geven de Arabieren de naam el-Khalil (vriend van God) aan Abraham. Daarom noemen zij ook Hebron el-Khalil, stad van de Vriend, omdat zich daar zijn grafspelonk bevindt.

Op de rechterraand van de kaart, 300 m zuidoostelijk van dat Haram is de westelijke helft van de heuvel Qeizoen (Keizoen), met een ruïne genoteerd.

Hier of op zijn helling, iets westwaarts, duidt een zwart blokje het huis van Zakarias aan (natuurlijk bij benadering). Het lag niet in een rij huizen, maar afzonderlijk, zegt K., hoewel er op geringe afstand een aantal andere huizen stonden, een gehucht of dorp. Hun resten vindt men nog en ziet men aangetekend ongeveer 100 m of 150 m noordelijk van het blokje.

K. wijst Zakarias' huis aan dicht bij de plaats waar Abraham gewoond heeft (zie nr.98, na 't midden).

Lager, onder Zakarias' huis waren een soort catacomben, zegt K.; ze drongen door tot onder zijn huis. Zakarias en Joannes werden er begraven. In Dictionnaire de la Bible, op een kaartje bij 't woord Mambre zijn daar 'tombes' aangetekend. Ze waren ontstaan uit een oude steenmijn en deze wordt door V. Guérin vermeld in zijn beschrijving van Palestina.

Van bij Zakarias' huis vloeit een beek van de heuvel, zegt nog K. Nu, uit de bron Sarah, die in een grot ontspringt, vloeit een beek zuidoostwaarts; ze wordt na een loop van bijna 2 km versterkt door het water van de bron el-Islam. Deze ligt 1 km ten noordoosten van Koeta, en staat dus, gelijk de beek zelf, niet meer op de kaart.

Op deze ziet men ook de oude Romeinse weg aangetekend. "Wanneer men van Jeruzalem naar Hebron gaat, heeft men", zegt K. nog, "het huis van Zakarias op een heuvel links, rechts echter op een hogere berg zijn buitengoed."

Deze hogere berg is de Berg Rameh (1020 m).

Hier duidt ook een zwart blokje dat goed bij benadering aan.

Ten westen daarvan begint de vallei Toeffah (oudtijds, zoals heel het district, Mamre geheten); ze is rijk aan wijngaarden: trossen van 6 kg zijn geen zeldzaamheid. Men veronderstelt soms dat de bespieders van Mozes uit Numeri 13, 23-24 hier de tros afsneden waarmee ze naar Mozes terugkeerden. Zakarias had in elk geval geen slechte grond voor zijn wijngaarden gekozen.

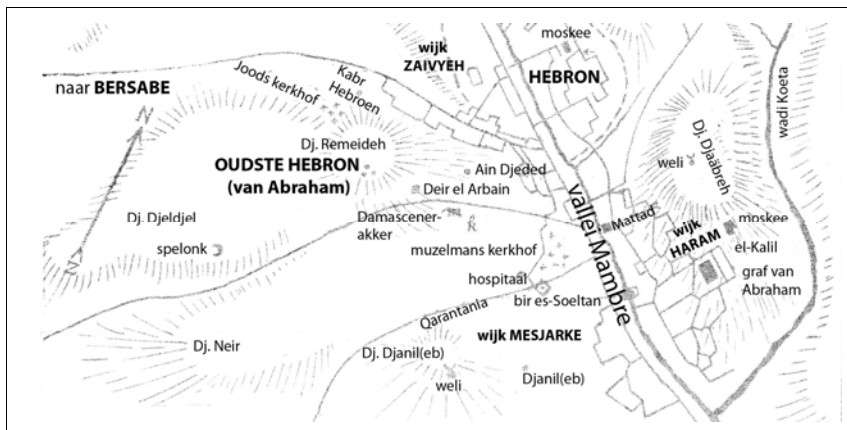
Twee km ten zuiden van er-Rameh treft men Khirbet el-Koeta aan. Hier kunnen wij best het eigenlijke dorp Joetta van K. veronderstellen. Of de naam kan met voorplaatsing van een 'k' – zo'n geval is niet enig – Koeta geworden zijn of K. kan ook de naam onjuist aldus gespeld hebben. Van Joetta zelf woonde Zakarias een heel eind ver. Met Joetta bedoelde K. één der omliggende dorpen of wijken rondom Hebron, die in de H. Schrift (cfr. Jos. 21, 12-13) dochterdorpen of -steden genoemd worden, omdat ze onder het gebied van een groter stad staan en er enigszins één mee zijn. Hoewel woonachtig op Joetta's grondgebied, behoorde Zakarias hierdoor tot de priesterstad Hebron.

Even ten zuidwesten van Joetta en 1200 m ten noorden van Hebron zien wij op de kaart de ruïne of Khirbet Namre, nog op een niveau van ongeveer 970 m. De bodem begint er vlug naar Hebron (937 m) af te dalen. 'Namre' is de Arabische vorm van het Hebreeuwse 'Mamre' (in het Grieks en Latijn Mambre, met tussengevoegde 'b').

Zoals meer noordelijk de naam van het gebergte Efraïm (Taiyibeh) aan een bepaalde plaats van dat gebergte verbonden bleef, zo bleef hier de naam van het hele gewest verbonden aan een stadje of dorp waarvan de ruïne de naam Mamre behouden heeft.

Een gans district heette Mamre. De H. Schrift geeft deze naam meer in 't bijzonder

- 1) aan de plaats waar Abraham in een tent onder een reusachtige eik woonde en waar hem de drie engelen verschenen (Gen. 18, 1) (zie kaart rechterbovenhoek).
- 2) Aan de eiken of eikenwoud dat zich vóór en rond het graf van Abraham bevond in de vallei en op de heuvelhelling (Gen. 23, 17 en 19; 25, 9; zie kaart rechterbenedenhoek).

De H. Schrift preciseert: de grafspelonk bevond zich tegenover, d.i. ten oosten van het bos of de eiken; ze was voorafgegaan en ook omgeven door eiken; ze bevond zich in een met eiken beplante akker.

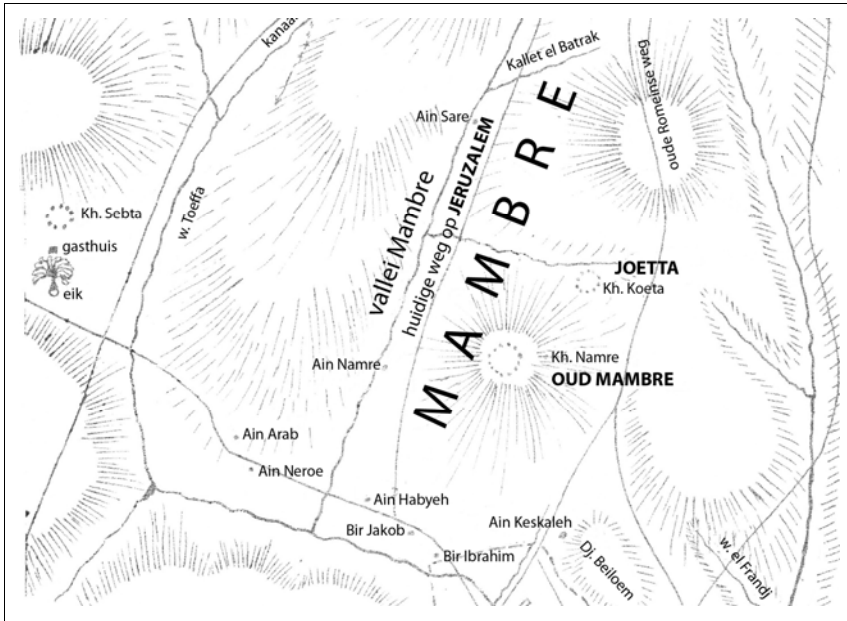
Nu ligt de dubbele spelonk volop in de meest bevolkte wijk van Hebron.

In Christus' tijd beperkte de stad zich tot het noordelijk gedeelte van de huidige stad en het graf met de eiken in de vallei vond men ten zuiden van Hebron. In het muselmans tijdperk heeft zich deze bloeiende wijk ontwikkeld rondom het graf van Abraham, die door de muselmannen hoog vereerd wordt. Niet alleen Abraham ligt hier begraven, maar ook Isaäk en Jakob en hun vrouwen Sara, Rebekka en Lea. Dit graf met de prachtige moskee en haar bijgebouwen is één van de vier grote muzelmanse heiligdommen, zoals ook Hebron één van hun vier grote heilige steden is. Vandaar het fanatisme van de moslims te Hebron.

Onze zienster roemt wel de grootheid van Hebron, maar dit is dan zo te verstaan dat Hebron een verspreide stad was, dat ze bestond uit meerdere huizengroepen en wijken, of zoals de H. Schrift het noemt, uit dochterwijken en -dorpen. Men vindt inderdaad in de omgeving, vooral naar het noorden, vele ruïnes, muurwerken, overblijfselen van huizen en gebouwen.

Het beperkte Hebron uit Jezus' tijd is op de kaart door speciale letters aangeduid.

Het Hebron uit Abrahams tijd lag naar het westen op de heuvel Remeideh; het heeft er slechts heel zeldzame overblijfselen nagelaten.

Links op het kaartje halverwege de hoogte, is een eik genoteerd. Sedert de 13e eeuw tot vóór drie kwart eeuw werd hij aanzien als de afstammeling van de eik van Abraham. Sinds een halve eeuw wordt zijn vereenzelviging met de eik van Abraham door iedereen als vals erkend. Zonneklare argumenten wijzen die eik aan in de noordoosthoek van de kaart. K. wees hem daar aan bijna een eeuw vóór die rechtzetting der valse traditie.

Betere aanwijzingen dan die van K., om op het spoor van Joetta of Hebron met de woonplaats van Zakarias te komen, kan de wetenschap of de Palestinologie ons niet geven.

Hier heerst geen enkele zekerheid. Bewijs: in de loop der tijden werden zo maar een tiental plaatsen als kandidaten voor Joannes' geboorteplaats voorgesteld.

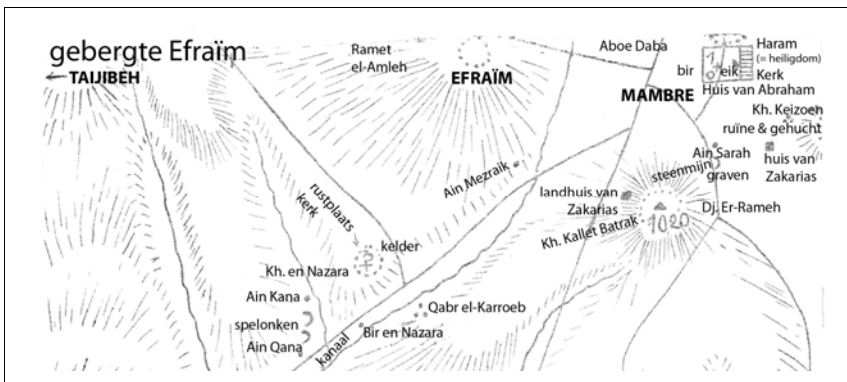
De mening die het bijbelse Joetta, 2 uren ten zuiden van Hebron voorstelt, kan alleen wijzen op het feit dat het een priesterstad was. Dat Lukas door de uitdrukking “een stad van Juda” (Lk. 1, 30) de stad Joetta ten zuiden van Hebron zou bedoelen, is vals.

Een sterke oude traditie is die van Ain Karem, 6 km ten westzuidwesten van Jeruzalem. Het is echter genoeg in het boek van Clemens Kopp ‘Die heiligen Stätten der Evangelien’ de bladzijden 132 tot 137 te lezen, om te zien dat die traditie, die toch door velen, geenszins door allen aanvaard wordt, geen waarde heeft; haar laatste grondslag is een apokriefe legende. Overigens was Ain Karem noch een priester- noch een levietenstad.

K. echter legt Joetta volop in het hoogste gedeelte van Zuid-Palestina, in ‘montanis’, zoals Lukas zegt. Als voorwijk behoorde het tot de priesterstad Hebron.

Ook heeft menig schrijftuurverklaarder Hebron voorgesteld als de mogelijke geboorteplaats van de Doper, misschien wel op grond van de mening der ‘rabbijnen’, die (onbevooroordeeld in deze zaak) Hebron als Joannes’ geboorteplaats beschouwden (cfr. D.B. Jean-Baptiste door V. Ermoni, c. 1156). Zeker is dit een oud en waardevol getuigenis. Ook geeft Clemens Kopp, die zo ongenadig Ain Karem afwijst, een zekere voorkeur voor Hebron te kennen.

Vele aanduidingen van de zienster vinden wij op onze kaart terug, ook in de beschrijving van Hebron en de omgeving.

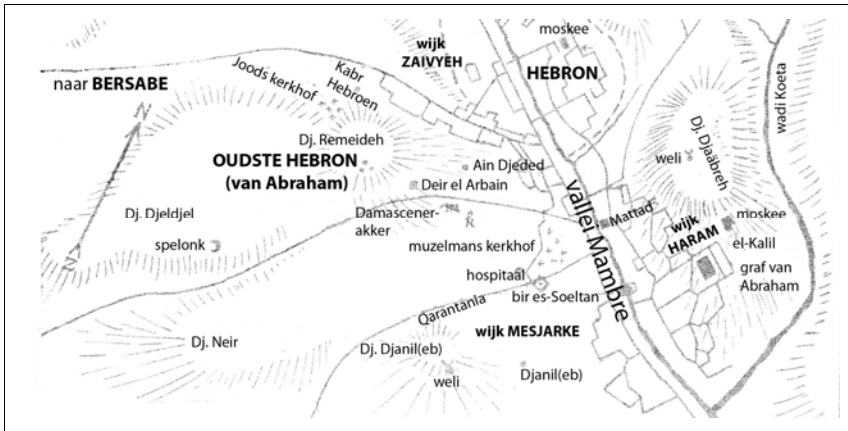

Hier enkele trekken, hetzij ze reeds vermeld werden of niet.

Het bestaan van puin, dorpsresten, muurwerken, oude huizen en versterkingswerken wordt door de pelgrim Mislin bevestigd. Nu echter wordt alles stilaan voor nieuwe huizen en bouwwerken opgeruimd.

Komen wij van Jeruzalem langs de oude Romeinse baan naar Hebron, wij ontmoeten achtereenvolgens

- de woonplaats van Abraham,
- daarna links de kleiner heuvel van Zakarias' huis,
- langs dezelfde kant, lager op de heuvelhelling het catacombengraf of de steenmijn in grafspelonk veranderd,
- de bron Sara met de beek die er uit vloeit,
- rechts de hogere heuvel of berg Rameh, waar Zakarias zijn landhuis met tuin gehad moet hebben.

- Tenslotte in Hebron zelf de grafspelonk van Abraham en
- in de omgeving op de bergen de zo geroemde vruchtbaarheid van de landstreek.

Ook Th. Neumann noemt Joetta een voorwijk (met een tiental huizen) van Hebron. Daar woonde Zakarias in een voornaam, groter huis, gelegen in een tuin met een omheining (Gerlich, I, 225). Alles samen genomen is onze voorstelling logisch en zeer waarschijnlijk.

Aankomst van Maria bij Elisabet en Zakarias. – Het Magnificat.

Inleidende bemerking van Brentano.

Een deel van de volgende beschouwingen deelde de zieneres mee omstreeks het feest van Maria-visitatie in juli 1820; het overige had zij gezien gedurende Jezus' gesprekken met een oude Esseen uit Nazareth¹⁹⁹. Deze heette Eliud en had lange ontmoetingen met Jezus in de dagen vóór Jezus Galilea verliet om het doopsel van Joannes in de Jordaan te gaan ontvangen. De zienster hoorde Eliud veel aan Jezus vertellen uit het leven van Zijn ouders en over Jezus' eigen kinderjaren, want daar hij met de H. Familie goed bekend was, had hij veel bijzonderheden erover vernomen (zie fasc. 9, nrs. 233, enz.).

De lezer moge hier ook vernemen dat Katarina gewoonlijk de gebeurtenissen die verteld werden, ook in beeld zag.

91.

Het huis van Zakarias lag op een afzonderlijke heuvel. Andere huizen lagen er groepsgewijze omheen verspreid. Niet ver van daar daalde een nogal waterrijke beek van de berg af. Het scheen mij de tijd te zijn dat Zakarias huiswaarts keerde van Jeruzalem, waar hij het paasfeest bijgewoond had.

Ik zag Elisabet, door een vurig verlangen gedreven, uit haar huis een goed eind ver de weg naar Jeruzalem opgaan en hoe, tamelijk ver van huis, Zakarias haar ontmoette. Gezien haar gezegende en gevorderde toestand, verschoot hij ervan haar alleen zo ver op de weg aan te treffen. Zij bekende hem de bewogenheid, het

¹⁹⁹ In de inleidende bemerking van Brentano wordt gewag gemaakt van een bejaarde Esseen uit Nazareth, met name Eliud, die met de H. Familie goed bekend was. In fasc. 9, nr. 227 vernemen wij van K. dat die Eliud een neef was (broederszoon) van priester Zakarias van Hebron en dus een kozijn van Sint-Jan de Doper en lid van de priesterklasse van Abia (afstammeling van Eleazar, zoon van Aäron).

heimwee van haar hart, haar vermoeden en voorgevoel – ze kon het maar niet van zich afzetten – dat haar nicht Maria van Nazareth haar kwam bezoeken.

Zakarias zocht haar tot andere gedachten te brengen en gaf haar door tekens en door geschrift op zijn tafeltje te verstaan hoe het op zijn minst zeer onwaarschijnlijk was dat de pas gehuwde zo aanstonds zulk een verre reis zou ondernemen. Hierop keerden beiden naar huis terug.

Elisabet evenwel kon haar hoop niet prijsgeven; zij wist beter, want zij had in een droom vernomen dat een meisje uit haar stam de moeder van de beloofde Messias geworden was; zij had toen onmiddellijk aan Maria gedacht en een vurig verlangen naar haar komst opgevat. Meer nog, zij had haar in de geest in de verte reeds gezien op weg om haar te bezoeken.

In haar huis, rechts van de ingang had zij een kamertje met zitplaatsen in gereedheid gebracht. Hier zat zij de volgende dag lang te wachten, ongeduldig uitziende of Maria nog niet aankwam. Opeens stond zij op om haar een eindweegs tegemoet te gaan. Elisabet trok zeer mijn aandacht; zij was een opgeschoten, reeds bejaarde vrouw met een klein, fijngevormd aangezicht met edele trekken; haar hoofd was omsluierd; zij kende de H. Maagd slechts door naam en faam.

Toen nu Maria Elisabet van verre ontwaard en erkend had, snelde zij haar dadelijk vlugger tegemoet en Jozef volgde haar langzamer en op een bescheiden afstand. Maria bevond zich reeds tussen de naburige huizen; de bewoners, ontroerd door haar wonderschone verschijning en aangegrepen door de bovennatuurlijke waardigheid in geheel haar voorkomen, deinsden bij hun ontmoeting schroomvol terug.

Maria en Elisabet wisselden een eerbiedige groet, terwijl zij elkander vriendelijk de hand reikten. **Op dit ogenblik zag ik in de H. Maagd een schittering en als een lichtstraal uit haar in**

Elisabet overgaan, waardoor zij een bovennatuurlijke indruk onderging.

Zij vertoefden niet onder het zicht van de mensen, gaven mekaar de arm, vervolgden hun weg en gingen dan over het voorhof naar het huis. Bij de huisdeur heette Elisabet Maria nogmaals welkom en leidde haar binnen.

Jozef, met de ezel in de hof aangekomen, vertrouwde het lastdier toe aan een knecht en ging in een open hal of zaal ter zijde van het huis zich bij Zakarias voegen²⁰⁰.

²⁰⁰ Zakarias bewoonde een rijk huis (zie afbeelding in nr. 91).

Indien zulk een huis geen voorgebouw had, d.i. kamers aan weerszijden van de ingangpoort, dan kwam men door de deur of poort van de voormuur aanstonds op een binnenplein, met in 't midden gewoonlijk een waterput, waar omheen een groter of kleiner tuin lag met groen en bloemen.

Aan weerszijden van het voor- of binnenhof waren bijgebouwen met kamers en bergplaatsen, eventueel ook stallen. Ter zijde was ook, zo ze niet in een voorgebouw was, de keuken en vooral de ontvangstkamer.

Vóór deze zijgebouwen liepen gangen, die open waren naar het binnenhof en met pijlers ondersteund waren. Dit alles was prachtiger of gewoner naar gelang van het vermogen der bewoners.

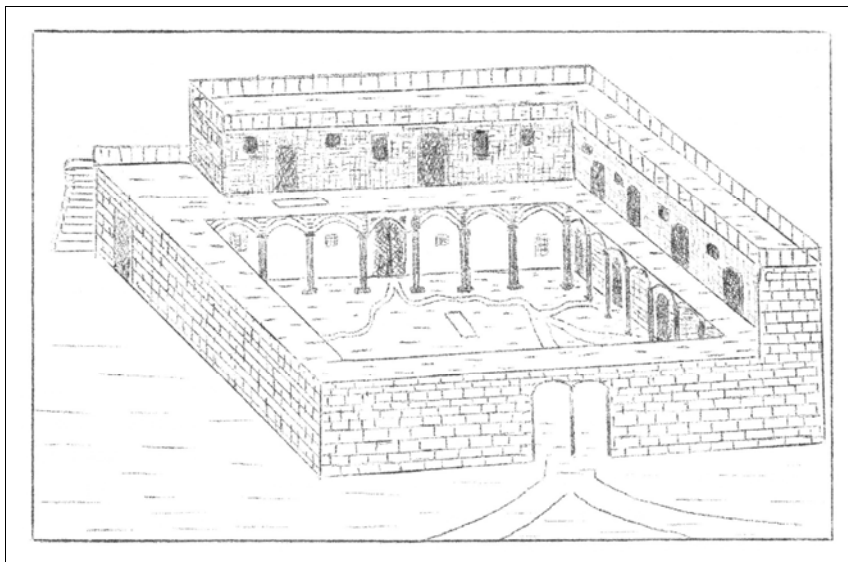
Aan het einde van het voorhof lag het hoofdgebouw, dat ook door een zuilengang voorafgegaan was. Soms kon ook een voorzaal van het huis naar het voorhof geopend worden. Het gebeurde ook dat het voorhof langs één of twee zijden van het huis naar achteren doorliep of zelfs dat achter het hoofdgebouw een tweede binnenhof lag.

Boven de voornaamste zaal was in het platdak een luik, zoals het ook uit de Evangeliën blijkt, b.v. Lk. 5, 19. Men moet zich niet indenken dat die dragers het dak openbraken om de lamme door het dak vóór de voeten van Jezus neer te laten.

Jozef gaat met Zakarias in een open zaal ter zijde van het huis. Dit kan de zuilengang van het voorhof zijn links of rechts.

Th. Neumann verhaalt kort en zeer zakelijk, doch geheel op dezelfde manier, de ontmoeting van de twee mannen en vrouwen.

Van Jozef zegt zij: "Terwijl de dienaar de ezel wegbracht, gingen Jozef en Zakarias in een zuilenhal, waar zij zich met elkaar onderhielden; Jozef sprak;

Hij begroette de oude, eerbiedwaardige priester zeer ootmoedig en deze omhelsde hem hartelijk en sprak met hem door middel van geschrift op zijn tafeltje. Immers, sinds de engel hem in de tempel verschenen was, had hij de spraak verloren.

92.

Zakarias schreef met een hoekig steentje op een stenen tafeltje.”
(cfr. Gerlich, I, 255).

Het dakterras moest volgens de wet ook afgezet zijn met een muurtje of leuning zoals op de tekening te zien is, tenminste te zien gedeeltelijk, boven. Om onduidelijkheid te vermijden werd ze voor het eerste terras weggelaten.

Het is nodig ten minste een algemeen gedacht van de structuur van een voornaam huis te hebben om vele mededelingen van K. goed te begrijpen. Een rijk huis had ook vaak een verdieping en ervóór liep nogmaals een gang. Een buitentrapp leidde er naartoe. Zelfs binnen een gewoon huistype bestonden er natuurlijk vele varianten. Daarom heeft de tekening geenszins de pretentie aan te tonen hoe Zakarias' huis er uit zag, maar te helpen om zich in te denken hoe een huis er kon uitzien.

Toen Maria en Elisabet de deur van het huis binnengetreden waren, bevonden zij zich in een plaats, die mij tevens de keuken scheen te zijn. Hier namen zij elkander bij de twee armen; Maria groette Elisabet zeer vriendelijk en zij gaven elkander de wangenkus. **Op dit ogenblik zag ik nogmaals een licht uit Maria in Elisabet overstralen; het maakte Elisabet als doorschijnend en vervulde haar met de vurigste godsvrucht.**

Hierop trad zij, verbaasd en met opgeheven hand een stap achteruit en riep vol nederigheid, vol vreugd en bezieling:

“Gezegend zijt Gij onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw lichaam. En vanwaar valt mij dat geluk ten deel dat de Moeder van mijn Heer en God tot mij komt!

Want zie! zohaast de stem van Uw groet in mijn oren klonk, maakte het kind onder mijn hart een vreugdesprong.

O welzalig zijt Gij, daar Gij geloofd hebt!

Vervuld zal worden wat U namens de Heer is geboodschapt!”

Onder deze laatste woorden leidde zij Maria in het voor haar bereide kamertje en zij nodigde haar uit te gaan zitten om van de vermoeienis van de reis uit te rusten. Tot dáár was het maar een paar schreden meer. Maria liet nu Elisabets arm, die zij vastgehouden had, los, kruiste de handen op de borst en sprak in vervoering haar lofzang Magnificat uit:

Mijn ziel verheerlijkt de Heer
en mijn geest juicht in God, mijn Redder,
omdat Hij genadig heeft neergezien
op de geringheid van zijn dienstmaagd.
Daarom zullen van dit ogenblik af
alle geslachten mij zalig prijzen.
Ja, grote dingen heeft Hij in mij gedaan,
Hij die machtig, Hij die de ‘Heilige’ is!
Zijn barmhartigheid zal van geslacht tot geslacht
nooit wijken van hen die Hem vrezen.
Hij heeft macht uitgeoefend met zijn arm,
de hoogmoedigen van harte uiteengeslagen.

Machtige heersers heeft Hij van hun troon geworpen,
maar nederigen verheven.
Hongerigen verzadigd,
rijken en zelfvoldanen ledig heengezonden.
Zijn dienaar Israël heeft Hij genadig opgenomen,
zijn barmhartigheid indachtig,
de beloften vervuld, gedaan aan Abraham en diens
nakomelingschap in eeuwigheid.

Zo jubelde Maria in vervoering en ik zag dat Elisabeth onder
gelijke inspiratie Maria's jubelzang meebad.

Ik heb Eliud, de Esseen van Nazareth over deze gebeurtenis met
Jezus horen spreken. Jezus van zijn kant, legde de lofzang van
Maria wonderschoon uit, doch ik voel mij volslagen onmachtig
om zijn diepzinnige uitleg te herhalen.

Daarna gingen beiden op heel lage bankjes zitten aan een tafeltje
dat evenmin hoog was en waarop een kleine beker stond.
Ach! wat voelde ik mij gelukkig! Ik heb alles meegebeden en ben
daarna ook in hun nabijheid gaan zitten.
Ach! wat was ik gelukkig! (Esseen Eliud, zie nr. 91).

Opmerking van Brentano. – Dit verhaalde de zienster in de
voormiddag zo levendig en beziel, als had alles nog maar daags te
voren plaatsgehad; zij zegde 's namiddags, terwijl zij het in haar slaap
of visioen aanschouwde:

Jozef en Zakarias zijn nu ook bij elkander en onderhouden zich
over de komst van de Messias, wiens nabijheid blijkt uit de
vervulling van de profetieën. Zakarias is een schone, grote
ouderling; hij is als priester gekleed²⁰¹ en antwoordt steeds door

²⁰¹ Zakarias als priester gekleed. –

Niet in ambtsgewaad, dat zij buiten de tempel niet mochten aanhouden
(Ezek. 44, 19; Lev. 6, 11). Maar het schijnt wel dat zij buiten hun dienst een
eigen kledij droegen, die hen van de leken onderscheidde. Zo'n kleding
vermeldt de zienster in fasc. 6, nr. 165.

Ook in fasc. 6, nr. 146, waar de raadgevers bij Herodes komen in
priesterkostuum.

tekens of schrijvend op een tafeltje. Zij zitten ter zijde van het huis in een open hal, die op de tuin uitzicht heeft.

Maria en Elisabet zitten nu in de tuin op een tapijt, onder een grote, brede boom, waarachter zich een bron bevindt; hieruit kan men door aan een tap te trekken, het water doen spuiten.

Ik zie daar in de omtrek gras, bloemen en bomen met kleine, gele pruimen. Zij eten samen kleine vruchten en broodjes uit de reiszak van Jozef. Welk een treffende eenvoud en matigheid!

In het huis zijn twee dienstmeiden en dienstknechten; ik zie ze in- en uitlopen. Zij dekken onder een boom een tafel met spijzen. Zakarias en Jozef komen en gebruiken iets. Jozef wilde zonder uitstel naar Nazareth terugkeren; nochtans zal hij wel 8 dagen blijven; hij weet niets af van de gezegende toestand van Maria; zij en Elisabet bewaren het stilzwijgen daarover. In hun binnenste bestond tussen beide een diepe, geheimnisvolle overeenkomst en begrip voor mekaar (cfr. fasc. 5, nr. 129 en Openbaringen der H. Brigitta, VI, 59, begin).

Meermalen per dag, vooral vóór het eten, als allen verenigd waren, baden de H. Vrouwen een soort litanie²⁰². Ook Jozef bad dan mee en ik zag dan midden tussen hen een kruis verschijnen en

Zij vermeldt nog een priestermantel in fasc. 4, nr. 98, ofschoon een mantel niet tot het ambtsgewaad der gewone priesters behoorde, wel tot dat van de Hogepriester.

²⁰² In het Oude Testament zijn dat gebeden, die door telkens opnieuw herhaalde woorden, lofprijzingen of aanroepingen aan onze litanieën doen denken. Daniel-Rops noemt in zijn boek 'Jesus in zijn tijd', blz. 340, het 'Sjemone-Isre' (misschien wel het gebed dat hier gebeden wordt) een litanie. Dit is een gebed en lofprijzing die uit 18 zegeningen bestaat en dat door vrome Israëlieten in de tempel met opgeheven handen gebeden werd. Overigens was ieder Israëliet, zowel vrouw als man, gehouden het tweemaal daags te bidden. Het ligt dus voor de hand, dat zij dit gebed hier baden.

Ook Beaufays noemt in 'De Godmens', blz. 72 dit gebed een litanie. Bij de klagmuur te Jeruzalem nemen alle aanwezige Joden deel aan een soort litanie, waarin het voorbidden van de rabbijn telkens beantwoord wordt door het volk (aldus Portmans, blz. 135 en Delancker, blz. 159 in hun reisbeschrijvingen).

nochtans bestond er nog geen kruis, ja, het leek me zelfs dat twee kruisen elkander bezochten²⁰³.

Taferelen gedurende Maria's verblijf bij Elisabeth

93.

3 juli. –

Op 3 juli vertelde de zienster:

Gisterenavond aten allen gezamenlijk; zij bleven tot omstreeks middernacht bij het licht van een lamp onder de boom van de tuin zitten²⁰⁴. Hierna zag ik Jozef en Zakarias nog alleen in een bidplaats. Maria en Elisabeth integendeel zag ik in hun kamertje; zij waren allervurigst, als in vervoering en baden, tegenover elkander staande, koersgewijze het Magnificat.

²⁰³ Duistere woorden. – Proeve van verklaring: Wanneer in Katarina's katholieke Heimat de processies van verschillende dorpen met hun kruisen en heiligenbeelden voor een gezamenlijke godsvruchttoefening samenkwamen, zegde men dat de kruisen en beelden mekaar bezochten.

Zo zijn hier nu twee families in een godsvruchttoefening verenigd; ze hebben geen beelden meegebracht, geen kruisen, maar wel Hem die later op het kruis zal sterven en met het kruis één zal worden; en Hem die ook voor het kruis bestemd is, de boete van het kruis zal verkondigen en de marteldood zal sterven, wat zoveel als een kruisdood is. Dit zijn de kruisen die mekaar hier ontmoeten (Jezus Christus en Joannes de Doper).

²⁰⁴ Hier en verder spreekt K. van de boom in de tuin; het is de 'grote en brede' boom uit nr. 92 (bijna aan 't einde), die zonder twijfel door zijn enorme omvang boven het ander geboomte opvalt.

In dezelfde passage bedoelt ze door bron zonder twijfel een waterbak of ook kunstmatige fontein.

Het Duitse woord '*Brunnen*' heeft de 3 betekenissen:

- van eigenlijke bron,
- van bronput en
- waterbak.

Het is soms moeilijk of ook onmogelijk uit te maken welke betekenis bedoeld is.

Benevens de reeds vroeger beschreven kleding, bezat de H. Maagd ook nog een zwarte, doorzichtige sluier, die zij neerliet, wanneer zij met mannen moest spreken.

Vandaag heeft Zakarias de H. Jozef in een andere tuin geleid, meer van het huis verwijderd (nl. de tuin van het buitengoed, in onze voorstelling op de heuvel er-Rameh). Zakarias houdt van orde en is in alles zeer nauwgezet. In de tuin van het landhuis ziet men een grote verscheidenheid van vruchtbomen, die in dit seizoen rijk beladen zijn. Ook is de tuin goed onderhouden. Er loopt een lommerrijke lovergang van levend groen middendoor en aan zijn einde staat een lusthuisje, dat ook onder groen verborgen is; het heeft zijn deur in een zijkant. Boven heeft het vensteropeningen die met schuifluiken geopend worden; er staat een gevlochten rustbed in, dat met mos of andere zachte, fijne kruiden gekussend is. Ook bemerkte ik daar twee witte figuren van de grootte van een kind; ik wist niet zeker wat die dingen daar kwamen doen of wat ze te beduiden hadden, doch ze schenen mij sprekend te gelijken op Zakarias en Elisabet in hun kinderjaren.

Ik zag deze namiddag Maria en Elisabet binnenshuis gezamenlijk aan het werk; de H. Maagd nam deel aan alle huiselijke bezigheden en vervaardigde ook allerlei benodigdheden voor het verwachte kind; ik zag hen tezamen zitten werken; zij breide aan een groot deken, een bed- of ligtapijt voor Elisabet als kraamvrouw; de joodse kraamvrouwen bedienden zich van zulke tapijten. Midden erop was een omslag of kleed er zo opgenaaid, (dat er een soort zak ontstond, en) dat de moeder er zich met haar kind inhullen kon. Zij stak (of lag) dan daarin als in een grote schoen of als in een scheepje en scheen zelf als een bakerkind ingehuld. Door kussens ondersteund kon zij daarin rechtop zitten of, naar wens, ook liggen. Op de rand van dit tapijt waren bloemen en spreuken genaaid. Maria en Elisabet bereidden ook allerhande voorwerpen tot geschenk voor de armen, die bij gelukkige gebeurtenissen, zoals de geboorte van een kind, altijd bedacht werden.

Ik zie moeder Anna, gedurende de afwezigheid van Maria en Jozef dikwijls haar dienstmeid naar het huisje van Nazareth sturen, om daar op alles een oog te houden. Ook haarzelf heb ik daar reeds eenmaal gezien.

4 juli. –

Zakarias is vandaag met Jozef tussen de velden gaan wandelen. Het huis ligt afzonderlijk op een heuvel en is het voornaamste huis in de hele omtrek; andere liggen er verspreid omheen. Maria is wat vermoeid; zij en Elisabet zijn alleen thuis.

5 juli. –

Ik heb Zakarias en Jozef de voorgaande nacht zien doorbrengen in de tuin die van het huis verwijderd ligt. Een deel van de nacht sliepen zij in het huisje van de tuin; de overige tijd besteedden zij aan het gebed in de tuin in open lucht; met het dagaanbreken keerden zij naar de woning terug; hier zag ik de H. Maagd en Elisabet; zij baden samen elke morgen en avond het Magnificat, dat Maria bij de begroeting van Elisabet onder de ingeving van de H. Geest had uitgesproken.

94.

Door de groet en de boodschap des engels werd de H. Maagd als ingewijd tot een kerk. Op de woorden: “Zie, ik ben de dienstmaagd des Heren, mij geschiede naar uw woord.”, nam het eeuwig Woord, door de Kerk (= Maria), Zijn dienstmaagd, verwelkomd, zijn intrek in haar. Nu was God in zijn tempel, nu was Maria de tempel en de Ark van het Nieuw Testament.

De begroeting van Elisabet, de vreugdebeweging van Joannes onder het hart van zijn moeder, was de eerste godsdienstplechtigheid van het nieuwe godsvolk vóór dat nieuwe heiligdom, dat Maria was. Toen nu de H. Maagd het Magnificat uitsprak, vierde de Kerk van het Nieuw Verbond, van het Nieuwe

Huwelijk, voor de eerste maal de vervulling van de goddelijke beloften, gedaan in het Oud Verbond, tijdens het Oude Huwelijk en ze zong een *'Te Deum laudamus'* als dankbetuiging.

Wie kan het met woorden behoorlijk vertolken hoe treffend het was om te zien met welk een godsvrucht de Kerk haar Zaligmaker reeds vóór zijn geboorte vereerde!

Terwijl ik de H. Vrouwen deze nacht tezamen zag bidden, kreeg ik vele aanschouwingen en verklaringen op het Magnificat en op het naderen van het H. Sakrament, nu de H. Maagd in gezegende toestand verkeert (en het dus reeds in kiem in zich bevat).

Helaas! mijn zo ziekelijke toestand op dit ogenblik en zo vele stoornissen deden me bijna al het geziene weer vergeten.

Vanaf de Magnificatwoorden: "Hij heeft macht uitgeoefend met zijn arm", vertoonden zich aan mij allerlei voorafbeeldingen uit het Oud Testament, die op het heilig altaarsacrament betrekking hebben. Daaronder was het tafereel van Abraham die Isaäk slachtoffert, ook een voorspelling van Jesaja voor een goddeloze koning die er de spot mee dreef, doch het is mij ontgaan wat het eigenlijk was. (Het was de voorspelling van de geboorte van de Emmanuel uit een Maagd, Jes. 7, 10-16).

Jesaja 7 **Het teken van Immanuël**

1. Het geschiedde nu in de dagen van Achaz, de zoon van Jotam, de zoon van Uzzia, de koning van Juda, dat Resin, de koning van Aram, met Pekach, de zoon van Remaljahu, de koning van Israël, tegen Jeruzalem ten strijde trok; maar hij kon in de strijd daartegen de overhand niet behalen.
2. Toen men het koningshuis van David berichtte: Aram is neergestreken op Efraim, beefde zijn hart en ook het hart van zijn volk, zoals de bomen van het woud beven voor de wind.
3. Toen zeide de HERE tot Jesaja: Ga Achaz tegemoet, gij en uw zoon Sear-Jasub, naar het einde van de waterleiding van de bovenste vijver, naar de weg van het Voldersveld,
4. en zeg tot hem: tracht rustig te blijven, vrees niet, uw hart versage niet voor deze twee rokende stompden brandhout: voor de brandende toorn van Resin en Aram en de zoon van Remaljahu.
5. Omdat Aram kwaad tegen u beraamd heeft, Efraim en de zoon van Remaljahu, door te zeggen:
6. Wij zullen optrekken tegen Juda, het schrik aanjagen, het voor ons veroveren en de zoon van Tabeal daarin koning maken –
7. zegt de Here HERE aldus: Het zal niet bestaan en het zal niet geschieden;
8. maar Damascus blijft het hoofd van Aram en het hoofd van Damascus blijft Resin – binnen nog vijfenzestig jaar zal Efraim verbroken worden, zodat het geen volk meer is –

9. en Samaria blijft het hoofd van Efraim en het hoofd van Samaria blijft de zoon van Remaljahu. Indien gij niet gelooft, voorwaar, gij wordt niet bevestigd.
10. En de HERE ging voort tot Achaz te spreken:
11. Vraag voor u een teken van de HERE, uw God, diep in het dodenrijk of boven in den hoge.
12. Maar Achaz zeide: Ik zal er geen vragen, en de HERE niet verzoeken.
13. Toen zeide hij: Hoort toch, gij huis van David! Is het u niet genoeg mensen te vermoeien, dat gij ook mijn God vermoeit?
14. Daarom zal de Here zelf u een teken geven: Zie, de jonkvrouw zal zwanger worden en een zoon baren; en zij zal hem de naam Immanuël geven.
15. Boter en honig zal hij eten, zodra hij het kwade weet te verwerpen en het goede te verkiezen.
16. Maar voordat de jongen weet het kwade te verwerpen en het goede te verkiezen, zal het land ontvolkt zijn, voor welks beide koningen gij angstig zijt.
17. De HERE zal over u, over uw volk en over uws vaders huis dagen doen aanbreken, zoals er niet aangebroken zijn sedert de dag, dat Efraim zich van Juda afscheidde – de koning van Assur!
18. En het zal te dien dage geschieden, dat de HERE de vliegen aan het einde van de Egyptische Nijlarmen en de bijen in het land Assur tot Zich fluiten zal;
19. die zullen komen en met haar allen neerstrijken in de dalen der steile hoogten en in de spleten der rotsen, in alle doornheggen en op alle drinkplaatsen.
20. Te dien dage zal de Here met een scheermes, aan de overzijde van de Rivier gehuurd, met de koning van Assur, het hoofdhaar en het haar der benen afscheren, ja, ook de baard zal Hij wegnemen.
21. En het zal te dien dage geschieden, dat een man een jonge koe en twee schapen in het leven zal behouden,
22. en dat hij wegens de overvloed van melk die zij geven, boter eten zal; want boter en honig zal ieder eten, die in het land is overgebleven.
23. En het zal te dien dage geschieden, dat elke plek, waar duizend wijnstokken ter waarde van duizend zilverlingen staan, voor de dorens en de distels wezen zal;
24. met pijn en boog zal men daar komen, want het ganse land zal een en al dorens en distels zijn.
25. En alle bergen, die met de hak bewerkt worden, daar zal men niet komen uit vrees voor de dorens en distels, maar zij zullen slechts dienen om er de runderen in te drijven en ze door de schapen te laten vertreden.

Uit: NBG-vertaling 1951

Veel zag ik van Abraham tot Jesaja en voorts van Jesaja, tot in de tijd van de Maagd Maria, en in al die zinnebeelden bemerkte ik telkens het nader en naderkomen van het H. Sacrament tot de Kerk van Jezus Christus, die zelf nog onder het hart van zijn moeder rustte.

Na deze woorden bad de eerbiedwaardige zuster de litanie van de H. Geest en de lofzang *'Veni sancte Spiritus'* en sluimerde dan in met een glimlach op het gelaat. Na enige tijd sprak zij met levendige bezieling:

“Ik mag vandaag niets meer uitrichten en mag niemand meer ontvangen; ik moet al het vergetene een tweede maal zien; wanneer ik eenmaal ongestoorde rust geniet, moet ik ook het heilige voorwerp, het geheim van de Verbondsark, het heilig sacrament van het Oud Testament (de zegen beter) leren kennen, om dan het geziene te verhalen.

Ik heb die tijd van rust gezien, het is een schone tijd; ik zag de schrijver bij mij en ik moet dan veel vernemen.

Bij deze woorden gloeide haar gelaat rozerood in de slaap als het aangezicht van een kind. Dan trok zij haar gestigmatiseerde handen van onder de deken te voorschijn en vervolgde:

Het is daar bij Maria in het Beloofde Land echt warm ... Allen gaan nu naar de tuin van het huis, eerst Zakarias en Jozef, vervolgens Elisabet en Maria. Er is een zeil als een tent onder de boom uitgespannen. Aan de ene zijde staan zeer lage zetels met leuning.

95.

Ik moet rust nemen en dan zal ik al het vergetene weer aanschouwen. Het zoete gebed tot de H. Geest heeft mij geholpen, o! het is zulk een aangenaam en zoet gebed!

‘s Avonds om 5 uur zichzelf beschuldigend zei zij:

Uit inschikkelijkheid heb ik het verbod iemand bij mij toe te laten, overtreden. Een kennis (dorpsonderwijzeres) is hier met hatelijke dingen voor de dag gekomen (en heeft ongunstig gesproken over de landraad en P. Limberg). Ik heb er aanstoot aan genomen en ben daarop in slaap gevallen. De goede God heeft trouwer zijn woord gehouden dan ik; Hij heeft mij al het vergetene nog eens laten zien, doch om mijn ontrouw te straffen, heeft Hij mij het meeste toch weer laten vergeten.

Ongewijzigd laten wij, zegt nu Brentano, hier volgen wat nu de zieneres na die woorden meedeelde, hoewel er herhalingen in voorkomen. Ongewijzigd, zeg ik, omdat wij ons onmachtig voelen

om met eigen woorden nader te bepalen of te verklaren, wat zij bedoelde. (Dit zijn merkwaardige woorden).

Zij zegde dus:

Ik zag, als naar gewoonte, de twee heilige en gezegende vrouwen, tegenover elkander staande, het Magnificat bidden. In het midden van hun gebed verscheen mij Abraham, die zijn zoon Isaäk wou offeren. Hierop volgde een reeks voorafbeeldingen, die op het naderen van het H. Sacrament betrekking hadden. Ik geloofde nog nooit zulk een duidelijk gezicht gehad te hebben over de allerheiligste geheimen (of de zegen) van het Oud Testament.

Hier staan in de dagboeken van Brentano deze mededelingen, maar toch heeft hij die voor een andere plaats bewaard. Wij hebben er een zo duidelijk mogelijk overzicht van gegeven in fasc. 1, nr. 25, voetnoot 53.

Met behulp daarvan zal alles zonder veel moeite begrepen worden, wat toevallig en onverwacht keer op keer nog over die zegen, het heilig geheim uit de Verbondsark, meegedeeld zal worden.

Katarina's klein geloof wordt terechtgewezen.

Nog 95.

Verteld op zaterdag, 7 juli; Sabbat. –

Ik zag gisteren, vrijdagavond 6 juli, op de vooravond, als feitelijk (volgens joodse rekening) de sabbat reeds begonnen was, Elisabet en de H. Maagd zich naar de afgelegen tuin van Zakarias begeven; zij droegen vruchten en kleine broodjes in korfjes met zich mee om iets te hebben voor de nacht die zij daar doorbrengen wilden.

Toen ook Jozef en Zakarias later daar aankwamen, zag ik de H. Maagd hen tegemoet gaan. Zakarias had zijn schrijftafeltje bij zich, doch nu was het reeds te donker om nog te kunnen schrijven. En nu zag ik Maria onder ingeving van de H. Geest, tot Zakarias zeggen dat hij deze nacht (voorbijgaandelijk gedurende enige tijd)

zou kunnen spreken. Ik zag dat Zakarias hierop vol geloof zijn schrijftafeltje wegmaakte en dat hij de gehele nacht met Jozef heeft kunnen spreken en bidden. Doch ik had er eerst aan getwijfeld, en toen ik vol verwondering en aarzeling het hoofd schudde en twijfelde, wees mijn bewaarengel of visioengids, die mij overal vergezelt, met de hand naar een andere kant en zei: “Gij gelooft het niet? Welaan! geef dan acht op dat ander tafereel!”

Ik zag op de plaats waarheen ik nu mijn blikken wendde, een geheel ander beeld uit een veel later tijdperk.

96.

Ik zag de heilige kluizenaar Goar in een landschap waar koren gesneden werd²⁰⁵. Ik zag de gezanten van een bisschop die hem

²⁰⁵ Nota van Brentano, met tussen haakjes een verbetering van ons. Zuster Emmerick vertelde dit op 6 juli, feest van St. Goar (verbetering: vertelde op 7 juli, daags na zijn feest, wat op zijn feest, 6 juli voorgevallen was).

De schrijver kende de datum niet van zijn feest. Toen hij dit achteraf in een kalender constateerde, was hij eens te meer verwonderd over dit hand in hand gaan van haar beschouwend leven met het liturgisch leven van de Kerk.

De H. Goar was een heilig priester uit Aquitanië (Gascogne, Guyenne); hij vestigde zich in de 6^e eeuw bij de uitmonding van de Moschenbach (Mochaire) in de Rijn, waar nu de kleine stad St. Goar ligt in het bisdom Trier. Als kluizenaar bekeerde hij vele heidenen, die op hun reis de gastvrijheid bij hem genoten en zo in de gelegenheid kwamen om door hem onderricht te worden.

Aangeklaagd van brasserijen, moest hij zich naar Trier bij zijn bisschop Rusticus gaan verantwoorden.

Nu had hier het wonder van de mantel aan de zonnestraal plaats, dat aan K. getoond werd om haar te overtuigen van de kracht van het eenvoudig geloof.

Nu beschuldigde de bisschop hem van toverij, maar Goar bewees zijn onschuld door de bisschop te wijzen op zijn eigen verborgen misdrijven. Deze bekende zijn schuld, viel neer aan Goars voeten, vroeg om vergiffenis en beterde zich.

vijandig gezind was, tot hem naderen. Ook deze gezanten waren op hem verbeterd; ik zag hen het woord tot hem richten en daarna zag ik hem met hen meegaan.

Toen hij nu met hen in het paleis van die bisschop aangekomen was, zag ik hem rondkijken naar een haak om er zijn mantel aan op te hangen, maar hij vond er geen. Toen hij nu een zonnestraal bemerkte, die door een muuropening binnendrong, viel hem een gedachte te binnen: in de eenvoud van zijn geloof hing hij er zijn mantel aan op en deze bleef werkelijk hangen, a.h.w. aan de zonnestraal, doch feitelijk in de lucht.

Ik stond nog meer verbaasd over dát wonder, door de eenvoud en vastheid van het geloof bekomen en ik verwonderde er mij nu niet langer over Zakarias te horen spreken. Deze gunst ontving hij door de H. Maagd, in wie God zelf zijn woonplaats had gevestigd. Mijn visioengids sprak me nu over hetgeen men een wonder noemt; ik herinner mij uit zijn betoog nog dit: “Een levendig kinderlijk betrouwen op God, in volmaakte eenvoud, maakt alles wezenlijk, maakt alles bestaande.” (cfr. Hebr. 11, 1).

Deze beide uitdrukkingen gaven mij inwendig een duidelijke opheldering van alle wonderen, doch wat ik inzag, kan ik onmogelijk onder woorden brengen.

Ik zag nu die vier heilige mensen de nacht in de tuin doorbrengen; zij waren gezeten en aten wat, en dan wandelden zij op en neer, twee aan twee, al sprekend en biddend, en verbleven ook beurtelings een korte tijd in het kleine huisje om er wat te rusten. Ik vernam ook dat Jozef na de sabbat de terugreis naar Nazareth zal ondernemen en door Zakarias een eindweegs vergezeld zal worden.

De maan scheen helder en de sterren vonkten aan de hemel; er heerste bij die heilige mensen een diepe rust en vrede; het was een onbeschrijfelijk schone nacht. (zie fasc. 24, nr. 1241, voetnoot 674).

Ik zag onder het gebed van de twee H. Vrouwen nogmaals een deel van het geheim van het Magnificat; ik moet ook gedurende het octaaf van het feest (= het einde of laatste dag, de naviering), in de nacht van zaterdag op zondag, alles nog eens weerzien en dan zal ik er meer over kunnen meedelen.

Een `octaafdag` is de achtste dag na een bepaalde gebeurtenis. De octaafdag speelt voornamelijk een rol in de Katholieke kerk. Een bepaalde dag en de bijbehorende octaafdag vallen op dezelfde weekdag. Dus als Kerstmis op een vrijdag valt, valt de 1^e januari ook op een vrijdag.

Voor het ogenblik is het mij alleen gegeven slechts het volgende te zeggen: **het Magnificat is een danklied voor de vervulling van het sacrament van de zegen uit het Oud Verbond**.

Ik zag gedurende het gebed van Maria al haar voorouders in een ononderbroken rij. In de loop van de tijden waren er onder hen drie reeksen van veertien op elkaar volgende huwelijken, waarin de vader steeds de zoon uit het onmiddellijk voorafgaande huwelijk is, en uit elk dezer echtverbintenissen zag ik een lichtstraal op Maria komen, zoals zij hier nu te bidden stond.

Daar nu de ganse voorstelling als een stamboom van lichttwijgen, die zich steeds meer veredelden, vóór mijn ogen opgroeide, erkende ik tenslotte (naar het einde toe) duidelijk op een meer bepaalde plaats van deze lichtstamboom, aan een groter glans het ontstaan of het begin van het onbevlekt en heilig vlees en bloed van Maria, waaruit God besloten had mens te worden. Ach! het was met mij als met een kind dat onverwacht de kerstboom vóór zich oprijzen ziet! Ik zag dat vlees en bloed met smachtend verlangen, verheugd en biddend tegemoet! Het geheel was een voorstelling van de naderende komst van Jezus Christus in het menselijk bestaan en van zijn H. Sacrament. Het was alsof ik het graan zag rijpen tot het Brood des Levens, waarnaar ik zo hongerig ben.

Het is niet uit te drukken, ik kan geen woorden vinden om weer te geven hoe het vlees ontstond, waarin het Woord is vlees

geworden. Hoe kan een armzalig schepsel zo iets verstaanbaar maken, een schepsel dat zelf nog in het vlees is, in dat vlees waarvan de Zoon van God en van Maria gezegd heeft:

“Het vlees is nergens toe nuttig, alleen de Geest is het die het leven schenkt.”

Dezelfde Zoon heeft ook nog getuigd, dat alleen zij die zijn vlees en zijn bloed nuttigen, het eeuwig leven zullen hebben en door Hem op de jongste dag opgewekt zullen worden. Voorts dat alleen zijn vlees en bloed de ware spijs zijn en dat slechts degenen die zich daarmee voeden, in Hem blijven en Hij in hen.

Verdere taferelen en ook uitlatingen over de geheimzinnige zegen.

97.

Het is niet te verwoorden hoe ik van het eerste begin af het geleidelijk naderen van de menswording van God en tegelijk daarmee het naderen van het H. Sacrament des altaars van geslacht tot geslacht heb gezien; hoe ik dan tevens een reeks patriarchen zag, aanbengers of verwekkers (*Darsteller*) van de levende God onder de mensen tot offer en spijs (die voortbestaan zouden) tot aan zijn wederkomst op de jongste dag, dankzij de instelling van het priesterschap; met dit priesterschap zou de Godmens, de nieuwe verzoenende Adam, zijn apostelen bekleden, en dezen zouden het door handoplegging aan de onmiddellijk volgende priester generatie doorgeven en zo zou het op dezelfde wijze ononderbroken worden voortgeplant van priester geslacht tot priester geslacht.

Bij dit alles heb ik klaar ingezien dat het zingen van de geslachtslijst van onze Heer voor het uitgestelde heilig sacrament op het H. Sacramentsfeest een diep en groot geheim in zich bevat.

- Ook heb ik daarbij erkend dat, gelijk onder de voorouders van Christus naar het vlees sommige personen ver van heilig, ja,

zelfs zondaars waren, zonder daarom op te houden sporten van de ladder van Jakob te zijn, waarlangs God tot de mensheid nedersteeg,

- evenzo in onwaardige bisschoppen de macht blijft bestaan het H. Sacrament te consacreran en de priesterwijding met alle daaraan verbonden macht toe dienen.

Wanneer men dát ziet, dan begrijpt men duidelijk waarom het Oud Testament eertijds in oude Duitse geestelijke boeken

- het Oud Verbond of de oude Echt,
- het Nieuw Testament het Nieuw Verbond of het Nieuw Huwelijk genoemd wordt.

De hoogste, uiteindelijke bloesem van de Oude Echt was de Maagd aller maagden, de bruid van de H. Geest, de allerreinste Moeder van de Verlosser, het geestelijk Vat, het eerwaardig Vat, de Ark van het Verbond, het voortreffelijk Vat van devotie, waarin het Woord is vlees geworden (cfr. Litanie).

Litanie van Loreto

Heer, ontferm U over ons.

Christus, ontferm U over ons.

Heer, ontferm U over ons.

Christus, aanhoor ons.

Christus, verhoor ons.

God, hemelse Vader, *ontferm U over ons.*

God, Zoon, Verlosser van de wereld, *ontferm U over ons.*

God, heilige Geest, *ontferm U over ons.*

Heilige Drievuldigheid, één God, *ontferm U over ons.*

Heilige Maria, *bid voor ons.*

Heilige Moeder van God, *bid voor ons.*

Heilige Maagd der maagden, *bid voor ons.*

Moeder van Christus, *bid voor ons.*

Moeder van de Kerk, *bid voor ons.*

Moeder van de goddelijke Genade, *bid voor ons.*

Allerreinste Moeder, *bid voor ons.*

Zeer kuise Moeder, *bid voor ons.*

Maagdelijke Moeder, *bid voor ons.*
Onbevleete Moeder, *bid voor ons.*
Beminnelijke Moeder, *bid voor ons.*
Bewonderenswaardige Moeder, *bid voor ons.*
Moeder van goede raad, *bid voor ons.*
Moeder van de Schepper, *bid voor ons.*
Moeder van de Zaligmaker, *bid voor ons.*
Allervoorzichtigste Maagd, *bid voor ons.*
Eerwaardige Maagd, *bid voor ons.*
Lofwaardige Maagd, *bid voor ons.*
Machtige Maagd, *bid voor ons.*
Goedertieren Maagd, *bid voor ons.*
Getrouwe Maagd, *bid voor ons.*
Spiegel van gerechtigheid, *bid voor ons.*
Zetel van Wijsheid, *bid voor ons.*
Oorzaak van onze blijdschap, *bid voor ons.*
Geestelijk vat, *bid voor ons.*
Eerwaardig vat, *bid voor ons.*
Heerlijk vat van godsvrucht, *bid voor ons.*
Mystieke roos, *bid voor ons.*
Toren van David, *bid voor ons.*
Ivoren toren, *bid voor ons.*
Gouden huis, *bid voor ons.*
Ark van het verbond, *bid voor ons.*
Deur van de hemel, *bid voor ons.*
Morgenster, *bid voor ons.*
Heil van de zieken, *bid voor ons.*
Toevlucht van de zondaren, *bid voor ons.*
Troosteres van de bedroefden, *bid voor ons.*
Hulp van de christenen, *bid voor ons.*
Koningin van de engelen, *bid voor ons.*
Koningin van de aartsvaders, *bid voor ons.*
Koningin van de profeten, *bid voor ons.*
Koningin van de apostelen, *bid voor ons.*
Koningin van de martelaren, *bid voor ons.*
Koningin van de belijders, *bid voor ons.*
Koningin van de maagden, *bid voor ons.*
Koningin van alle heiligen, *bid voor ons.*
Koningin zonder erfsmet ontvangen, *bid voor ons.*
Koningin in de hemel opgenomen, *bid voor ons.*
Koningin van de heilige rozenkrans, *bid voor ons.*

Koningin van het gezin, *bid voor ons.*
Koningin van de vrede, *bid voor ons.*

Lam Gods, dat de zonden van de wereld wegneemt, *spaar ons Heer.*
Lam Gods, dat de zonden van de wereld wegneemt, *verhoor ons Heer.*
Lam Gods, dat de zonden van de wereld wegneemt, *ontferm U over ons.*

Bid voor ons, Moeder van God,
opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Laat ons bidden
Heer God, wij bidden U: geef ons, uw dienaren, dat wij ons mogen verheugen in een bestendige gezondheid van ziel en lichaam; mogen wij door de verheven voorspraak van de heilige Maria, die altijd maagd is gebleven, verlost worden van de tegenwoordige droefheid en de eeuwige vreugde genieten. Door Christus, onze Heer.
Amen.

Met dit geheim vangt het Nieuw Huwelijk, het Nieuw Verbond of Testament aan.

Het is maagdelijk in het priesterschap en in allen die het Lam volgen; en het huwelijk is in dit Verbond een groot sacrament, nl. in Christus en in zijn bruid, de H. Kerk (cfr. Efez. 5, 6. 32).

98.

Om nu zo duidelijk als ik kan, mee te delen hoe mij het geleidelijk naderkomen van de menswording van God en meteen van het Altaarsacrament werd aangetoond, kan ik niets beter doen dan nogmaals te herhalen hoe mij alles in een lange serie van taferelen voor ogen gesteld is geworden, doch gezien mijn ziekelijke toestand op dit ogenblik en de vele storingen van de buitenwereld, zal het mij niet mogelijk zijn het geziene tot in alle bijzonderheden geordend en begrijpelijk bijeen te brengen.

Mij dus tot algemeenheden beperkend, kan ik slechts zeggen:

Eerst zag ik de zegen van de belofte die God in het paradijs aan de eerste mensen had gedaan en dan zag ik uit die zegen een straal

zich op de H. Maagd richten, zoals zij nu onder het Magnificat tegenover Elisabet daar stond.

Vervolgens zag ik Abraham, die deze zegen rechtstreeks van God (door een Engel) ontvangen had, en weer een straal die uit hem op de H. Maagd viel.

Daarna zag ik alle overige aartsvaderlijke bezitters en dragers van die heilige geheimzinnige zegen en telkens uit ieder van hen een lichtstraal komen op Maria en zo zag ik het doorgeven en naderkomen van die zegen tot op Joakim. Deze ontving hem in zijn hoogste graad uit het Allerheiligste van de tempel en bekwam met hem de genade en het vermogen om de vader te worden van de allerheiligste, zonder de erfzonde ontvangen Maagd.

In deze nu, die ontving van de H. Geest is het Woord vlees geworden en in haar als in de Verbondsark van het Nieuw Testament heeft het 9 maanden verborgen onder ons gewoond, totdat wij in de volheid van de tijd zijn heerlijkheid, voortgekomen uit de Maagd Maria, gezien hebben, geen andere heerlijkheid voorwaar dan die van de Eniggeborene van de Vader, vol genade en waarheid.

7 juli. –

Op 7 juli verhaalde de zienster verder:

Ik heb vannacht de H. Maagd in Elisabets woning in haar kamertje, op haar zijde liggend, zien slapen, met het hoofd op haar arm; zij was in een baan van wit doek van op het hoofd tot onder de voeten ingewonden (wikkeldoek, zie fasc. 1, nr. 19, voetnoot 43).

Een schets van Steinle die een vrouw voorstelt slapend in een wikkeldoek (zie ook fasc. 1, nr. 19, voetnoot 43).

Ik zag onder haar hart een lichtglorie of -glans van peervormige gedaante duidelijk naar buiten stralen en in het midden van die glorie een onbeschrijfelijk helder lichtvlammetje (Jezus).

Uit Elisabet zag ik mij een minder schitterende lichtglorie tegenstralen, doch ze had een groter omvang en een ronde vorm gekregen en het daarin schitterende licht was minder klaar (dit licht was Joannes.)

8 juli. –

Op zaterdag 8 juli²⁰⁶ vertelde Katarina nog:

Als gisteren, vrijdagavond de sabbat begon, zag ik dat men in een vertrek van de woning van Zakarias, dat ik nog niet kende, de lamp ontstak om de sabbat te vieren²⁰⁷. Zakarias, Jozef en nog

²⁰⁶ Het is zeker dat in 1821 deze zaterdag viel op 7 juli. –

Hier tot even verder zijn dus de data foutief, en de enige oplossing, naar het ons lijkt, is, te veronderstellen dat Brentano hier verhalen bijgevoegd heeft uit een ander jaar (cfr. 1^e fasc. deel 'Inleiding en kennismaking', 'vrienden'), waarin 7 juli op een vrijdag viel.

Overigens moeten wij bedenken dat wij hier slechts enige taferelen krijgen voor een driemaands verblijf van Maria bij Elisabet.

²⁰⁷ Lamp op sabbat. – Heel het leven van Christus door zullen wij zien dat men de sabbat viert met één of meer in de bidplaats ontstoken lampen. In rijke huizen was een mooie, aparte kamer tot synagoge bestemd.

ongeveer zes andere mannen, waarschijnlijk uit de buurt, baden onder de lamp, terwijl zij rondom een kast stonden, waarop schriftrollen lagen; zij hadden doeken op hun hoofd hangen, doch onder het gebed maakten zij niet zoveel gewrongen lichaamsbewegingen (zie fasc. 6, nr. 164, voetnoot 356), zoals de tegenwoordige Joden, ofschoon zij toch herhaaldelijk diepe hoofdbuigingen maakten en de armen in de hoogte hieven²⁰⁸.

Maria, Elisabet en nog een paar andere vrouwen stonden afgezonderd in een met tralies afgescheiden zijplaats, waaruit zij in de bidkamer konden zien²⁰⁹; zij waren gehuld in over het hoofd geslagen bidmantels²¹⁰.

Ook hier staat in het midden een kast of soort altaar met schrift- en gebedsrollen, in navolging van wat men zag in openbare synagogen.

Iets meer over sabbatlampen en huissynagogen in fasc. 13, nr. 437 en fasc. 19, nr. 832.

²⁰⁸ Handen in de hoogte heffen. – Ter vergelijking dit vers uit het schriftboek Nehemias. Zijn lofgebed tot God werd door het volk beantwoord met "Amen, Amen;" zij staken daarop de handen omhoog, wierpen zich op de knieën en aanbaden Jahweh, het aangezicht tegen de grond (Neh. 8, 6).

²⁰⁹ De vrouwen apart. – Het is ook weer een nabootsing van een inrichting in de synagogen. Het benedendeel was bestemd voor wat wij noemen: de leken. Hier waren de vrouwen gescheiden van de mannen door tralies; meestal was de plaats der vrouwen meer verheven, een soort tribune die ook haar eigen ingang had en door tralies afgesloten was. De afscheiding werd streng onderhouden. Bij orthodoxe Joden is dit heden nog het geval en mogen de vrouwen zelfs niet gedecolleteerd zijn noch met blote armen verschijnen (cfr. Guide Bleu, Isr. 80).

De eigen ingang, trap en tribune der vrouwen werd in de synagoge van tell Hoem teruggevonden.

Evenzo waren de jongens altijd gescheiden van de meisjes. De zienster vermeldt dit verschijnsel voortdurend. De afscheiding is zelfs blijven bestaan in vele christelijke kerken in het Oosten.

²¹⁰ Bidmantel. – Het is een langwerpige, rechthoekige witte stuk of doek, die aan zijn twee uiteinden van franjes voorzien is. Hij wordt op het hoofd gelegd en hangt over de schouders en rug af. In de lengte zijn soms zwarte of blauwe strepen geweven. Hij wordt vooral bij het morgengebed gedragen; de Joden mochten niet ongedekt bidden.

Na het sabbatmaal zag ik de H. Maagd in haar kamertje met Elisabet in staande houding het Magnificat bidden. Met de handen op de borst gekruist en met de zwarte sluier vóór het aangezicht neergelaten (zie nr. 93, begin), stonden zij, terwijl ze koorsgewijze baden, tegen de muur in het zicht van elkander.

Ik bad het Magnificat met hen mee en kreeg andermaal, onder de tweede helft ervan, waarin sprake is van Gods beloften, voorouders van de H. Maagd te zien; ik zag ze in de nabijheid en in de verte en weer lichtstralen van hen uitgaan om te vallen op haar, die daar biddend vóór me stond. Deze lichtdraden of stralen zag ik bij de mannelijke voorouders steeds uit de mond, bij de vrouwelijke echter van onder het hart te voorschijn komen en bij de lichtglorie in Maria eindigen (visioen, aangekondigd in nr. 96).

Abraham moet heel zeker, toen zijn zegen in de toekomst op de H. Maagd werkte, HEEL DICHT bij de plaats gewoond hebben, waar zij nu het Magnificat bad, want ik zag de lichtstraal uit hem van heel dicht naar haar heenstromen (nl. ongeveer 300 m; zie begin fasc. 4, vóór nr. 91), terwijl ik de stralen uit andere personen, die nochtans naar de tijd haar veel nader stonden, zich vanuit een veel groter verte tot haar zag richten.

Nadat zij het Magnificat, dat ik hen sedert Maria's aankomst elke morgen en avond had zien bidden, geëindigd hadden, trok Elisabet zich terug en ik zag hoe de H. Maagd zich ter ruste begaf. Zij legde haar gordel en bovenkleed af en hield alleen nog het lange, bruinachtige hemd aan. Zij nam dan een rol stoffe

Vandaar dat ook Maria met neergelaten sluier bad.

Een toerist die in tell Aviv met een Israëlich jongeman dezelfde kamer deelde, schrijft: "s Morgens hulde hij zich in zijn gebedsjaal, wendde zijn aangezicht naar Jeruzalem en volbracht het godsdienstig ritueel." Die jongeman gebruikte ook de gebedsriemen, die hij om linkerarm en voorhoofd deed en waaraan een doosje, dat 4 bijbelteksten bevatte, vastgemaakt was. Van zulke doosjes en riemen is hier geen sprake, omdat het geen voorschrift van de Wet was, maar een zinnebeeldige manier van spreken om het belang van de Wet in te scherpen. (cfr. 'En het werd morgen', blz. 258).

(wikkeldoek) om zich in te hullen. Ik had die doek aan het hoofdeinde van haar legerstede zien liggen en had hem daarom voor een hoofdkussen aangezien; maar nu zag ik dat het een opgerolde baan wollenstof was van nagenoeg een el breed; het ene einde daarvan sloot zij stevig onder de arm in de okselholte en wikkelde zich in die baan, die zij van het hoofd tot de voeten omneer en dan weer omhoog om zich wond, zo nauw in, dat zij slechts kleine stappen kon zetten. De helft van de armen bleef vrij en de omhulling liet een opening voor het aangezicht naar de borst toe. Vóór haar bed staande wikkelde zij zich aldus nauw in; haar bed had aan het hoofdeinde een kleine verhoging, en zij legde zich dan op de ene zijde recht uitgestrekt neer, met een hand onder de wang. Ik zag niet dat de mannen in zulk een wikkeldoek sliepen.

Zondag, 9 juli. –

Op zondag 9 juli verhaalde zij:

Ik zag gisteren, zaterdag, Zakarias de hele sabbat in hetzelfde kleed, dat hij bij de aanvang van de sabbat had aangetrokken. Hij had nl. een lang wit gewaad aan met niet al te wijde mouwen; hij droeg een brede gordel die verscheidene malen om het lichaam gewonden was en die²¹¹ met lettertekens versierd en van neerhangende riemen voorzien was. Aan dit kleed was van achteren een kap bevestigd, die in plooiën van het hoofd op de rug neerhing²¹², gelijk een op de rug in vouwen neerhangende sluier.

²¹¹ Er bestonden gordels met een lengte van 10 m en meer. – Flavius Josephus laat ze tweemaal om het lichaam geslagen worden. Men kan Katarina's uitdrukking 'verscheidene malen' in die beperkte betekenis verstaan. De uiteinden hingen omneer tot aan de benedenrand van het kleed.

²¹² Zulk een kap ziet men afgebeeld in D.B., Manteau, waarvan de kolossale kap de gehele rug bedekt.

Zo'n kap aan hun mantel dragen de Mohammedanen, ook die van Noord-Afrika; ze werd waarschijnlijk van de oude Joden overgenomen en de Witte

Wanneer hij op de sabbat overdag iets verrichtte of zich ergens heen begaf, sloeg hij dit gewaad, samen met (de neerhangende repen van) de gordel op de ene schouder omhoog en bevestigde dit opgeheven gedeelte aan de andere zijde onder de arm in de gordel; zijn beide benen waren nu afzonderlijk, wijd of los omwonden en deze omwinding, die als een soort broek was, werd beneden in de riemen gevat, waarmee zijn zolen aan de naakte voeten vastgemaakt waren; hij liet vandaag de H. Jozef ook zijn prachtige priestermantel zien; het was een wijde, zware mantel, waarvan het wit en purper (purperrood) door elkander glansden, en die op de borst met drie sluitschilden van edelmetaal dichtgemaakt werd; het was een mantel zonder mouwen.

99.

Eerst 's avonds, toen de sabbat uit was en de zondag begon, zag ik hen weer eten. Zij gebruikten hun maaltijd gezamenlijk onder **de** boom in de tuin van het huis; zij aten groene bladeren, die zij in een saus doopten en zij zogen de ingedoopte groene bosjes uit. Ook stonden op de tafel schoteltjes met kleine vruchten en andere schotels, waaruit zij met doorzichtige, bruine spatels iets aten, ik meen honig, die met hoornen spatels gegeten werd. Ook zag ik nog broodjes opgediend worden en hen daarvan eten.

Hierop aanvaardde Jozef, in een stilvredige, maanklare nacht vol flikkerende sterren de terugreis naar Nazareth; hij droeg een staf die boven krom was; Zakarias had een lange staf, met een knop van boven (cfr. fasc. 2, nr. 60, voetnoot 125).

Paters namen ze van de Muselmannen of Arabieren over, om Arabier te zijn met de Arabieren.

Allebei hadden zij hun reismantel over het hoofd getrokken.

Alvorens te vertrekken omarmden zij beurtelings Maria en Elisabet en drukten ze aan hun hart; een kus geven met de mond, zag ik hen toenmaals niet doen; zij namen afscheid in een opgewekte en rustige stemming. De beide vrouwen vergezelden hen nog een klein eindweegs en daarna reisden zij met hun beide verder in die wonderschone nacht; het was wel aangamer nu dan in de grote hitte overdag te reizen.

Thuis teruggekeerd gingen de twee H. Vrouwen Maria's kamertje binnen. Er brandde een lamp op een aan de muur bevestigde armkandelaar, zoals altijd, wanneer Maria bad of ging slapen. De beide vrouwen gingen weer gesluiert tegenover elkander staan om het Magnificat te bidden.

Bij deze gelegenheid kreeg ik nogmaals het mij beloofde gezicht te aanschouwen, dat ik onlangs vergat. Ik heb echter vannacht weer zoveel gezien, dat ik ook nu slechts weinig daarvan zal kunnen meedelen. Het doorgeven van de zegen heb ik ditmaal slechts gezien tot op Jozef in Egypte.

Dinsdag, 11 juli. –

Vannacht zag ik weer Maria en Elisabet in een visioen; ik herinner mij uit deze beschouwing nog alleen dat zij de hele nacht waakten in gebed; de aanleiding daartoe weet ik niet meer; overdag zag ik Maria allerlei arbeid verrichten, b.v. deksels vlechten.

Jozef en Zakarias zag ik nog onderweg; zij overnachtten in een schuur; zij hadden vele omwegen gemaakt en, naar ik meen, meerdere kennissen bezocht. Ik geloof dat zij 3 dagen over hun reis hebben gedaan; de rest ben ik vergeten.

Donderdag 13 juli. –

Gisteren, woensdag 12 juli, zag ik Jozef reeds in zijn huisje te Nazareth aangekomen. Jozef schijnt niet eerst naar Jeruzalem, doch rechtstreeks naar huis te zijn gegaan. Anna's dienstmeid bezorgt hem al het nodige. Uit Anna's woning ging zij er af en toe heen. Anders is Jozef geheel alleen.

Ook Zakarias zag ik in zijn woning teruggekeerd.

Ik zag Maria en Elisabet, zoals ik hen tot nog toe zag doen, het Magnificat bidden en allerhande naaiwerk vervaardigen.

Tegen de avond wandelden zij in de tuin, waar zich een bron bevond; dit treft men in die streek niet overvloedig aan en daarom droegen de reizigers dan ook steeds een kruikje met drank bij

zich²¹³. Zij gingen ook in de omgeving wandelen, meest tegen avond, wanneer het koel werd, want Zakarias' huis lag gescheiden; het was afgezonderd en van groen omgeven.

Gewoonlijk gingen zij om 9 uur slapen, maar waren elke morgen reeds vóór zonopgang weer op²¹⁴.

Geboorte van Joannes.

100.

9 juni 1821. –

Vorbemerking van Brentano.

Op 9 juni 1821 voelde de zuster aan, dat er een relikwie van Parmenas, een leerling van Christus, in haar nabijheid was; zij kwam er door in een visioen op het leven van die heilige, van wie zij veel vertelde. Aan dat sommaire levensverhaal is het volgende ontleend, dat hier goed op zijn plaats schijnt.

Ik heb de heilige Maagd, toen zij van Joetta naar Nazareth terugkeerde, enige dagen zien doorbrengen in het huis van de ouders van de latere leerling Parmenas, die toen nog niet geboren

²¹³ Droegen kruikje water mee. – Beaufays noemt in zijn boek 'Onze-Lieve-Vrouw', blz. 68, onder de benodigdheden welke de Israëlieten op reis meenamen, een koefles, waarmee hij zeker een kalebas bedoelt.

²¹⁴ Nota van Brentano. – De voorgaande mededelingen bevatten alles wat de eerbiedwaardige zuster heeft meegedeeld uit haar visioenen op het bezoek van Maria aan haar nicht Elisabet. Er valt hierbij op te merken dat zij dit gebeuren verhaalde in de eerste dagen van juli, naar aanleiding van het kerkelijk feest van Maria-Visitatie.

Maria's bezoek heeft nochtans waarschijnlijk in maart plaats gehad, daar de zienster reeds op 25 februari de boodschap van de engel aan Maria zag, en daar zij de H. Maagd spoedig daarop de reis naar Elisabet zag ondernemen; het was ook nog in de tijd van het paasfeest, dat Jozef te Jeruzalem op zijn heenreis bijwonen moest.

Dit feest nu begon op 14 Nisan, welke maand ongeveer beantwoordt aan onze maand maart.

was. Ik geloof dat ik dit op dezelfde tijd van het jaar gezien heb, waarin het plaats gehad heeft, want onder mijn beschouwing had ik die gewaarwording.

Is dit vermoeden juist, dan heeft de geboorte van Joannes einde mei of begin juni plaats gegrepen. Maria bleef 3 maanden bij Elisabet, en wel tot na de geboorte van Joannes, doch zij woonde de ceremonie van zijn besnijdenis niet bij.

Nochtans kon zij ook over de geboorte geen enkele mededeling doen, ten gevolge van de stoornissen die haar voortdurend omringen. Deze leemte willen wij hier trachten aan te vullen met het evangelieverhaal over hetzelfde onderwerp.

“Toen kwam Elisabet’s tijd en zij baarde een zoon. Haar buren en verwanten vernamen de grote barmhartigheid die de Heer haar had betoond en zij boden haar hun gelukwensen aan.

Op de achtste dag kwam men het kind besnijden en, naar zijn vader, wilde men het Zakarias noemen. Doch zijn moeder kwam tussen beide en protesteerde: “Nee, zo niet! maar Joannes zal het kind heten.” Zij brachten daar echter tegen in: “Er is niemand in Uw verwantschap die deze naam draagt.”

Nu vroegen zij aan de vader hoe hij wilde dat het kind zou heten; hij vroeg om een schrijfbordje en nadat men het hem gegeven had, schreef hij: “Joannes is zijn naam”. En allen stonden verbaasd.

Op hetzelfde ogenblik kwam zijn tong los; hij opende de mond, sprak en verheerlijkte God. Ontzag en heilige vrees kwam over alle buurlieden die het wonder vernamen, want de mare van wat geschied was, verspreidde zich door het hele bergland van Judea. Zij die het hoorden, stelden bij zichzelf (en ook tegen anderen) de vraag: “Wie, meent U, zal dat kind wel worden?” Inderdaad, de hand van de Heer was met hem. (De wonderen voorspelden iets groots).

Nu werd Zakarias, zijn vader, vervuld met de H. Geest en profeterend sprak hij:

“Geprezen zij de Heer, de God van Israël, omdat Hij zijn volk heeft bezocht en verlost. Hij heeft een machtige Verlosser verwekt uit het geslacht van David zijn dienaar; Hij heeft ons redding bewerkt uit de macht en de haat van onze vijanden, gelijk Hij het van oudsher door de mond van zijn heilige profeten had beloofd. Deze beloften uit barmhartigheid aan onze vaders gedaan, heeft Hij vervuld, en zijn verbond, met hen gesloten, heeft Hij bevestigd en vernieuwd.

Hij heeft de eed gehouden, die Hij zwoer aan onze vader Abraham te zullen geven: dat wij, eens bevrijd uit de macht van onze vijanden, Hem zouden dienen zonder vrees, wandelend in heiligheid en gerechtigheid vóór zijn aanschijn al onze dagen ons leven lang.

En gij kind, een profeet van de Allerhoogste zult gij heten, want gij zult vóór het aangezicht van de Heer uitgaan en zijn wegen bereiden; gij zult de kennis brengen van het Heil aan zijn volk ter vergeving van hun zonden, dankzij de allertederste barmhartigheid van onze God, waardoor Hij uit de hemelen neerdaalde om ons te bezoeken en om allen te verlichten, die in de duisternis en in de schaduw van de dood gezeten zijn, en om onze schreden te richten op de weg van het ware geluk.”

“Het kind nu groeide op”, zo besluit de H. Lukas, “nam toe in geesteskracht en (al spoedig) verbleef het in de woestijn tot op de dag van zijn openlijk optreden in Israël.” (Lk. 1, 57-80).

Maria terug naar Nazareth. – Jozef ontsteld, een Engel stelt hem gerust.

Na de geboorte van Joannes en nog vóór zijn besnijdenis ving de H. Maagd de terugreis naar Nazareth aan. Jozef kwam haar tot halverwege tegemoet.

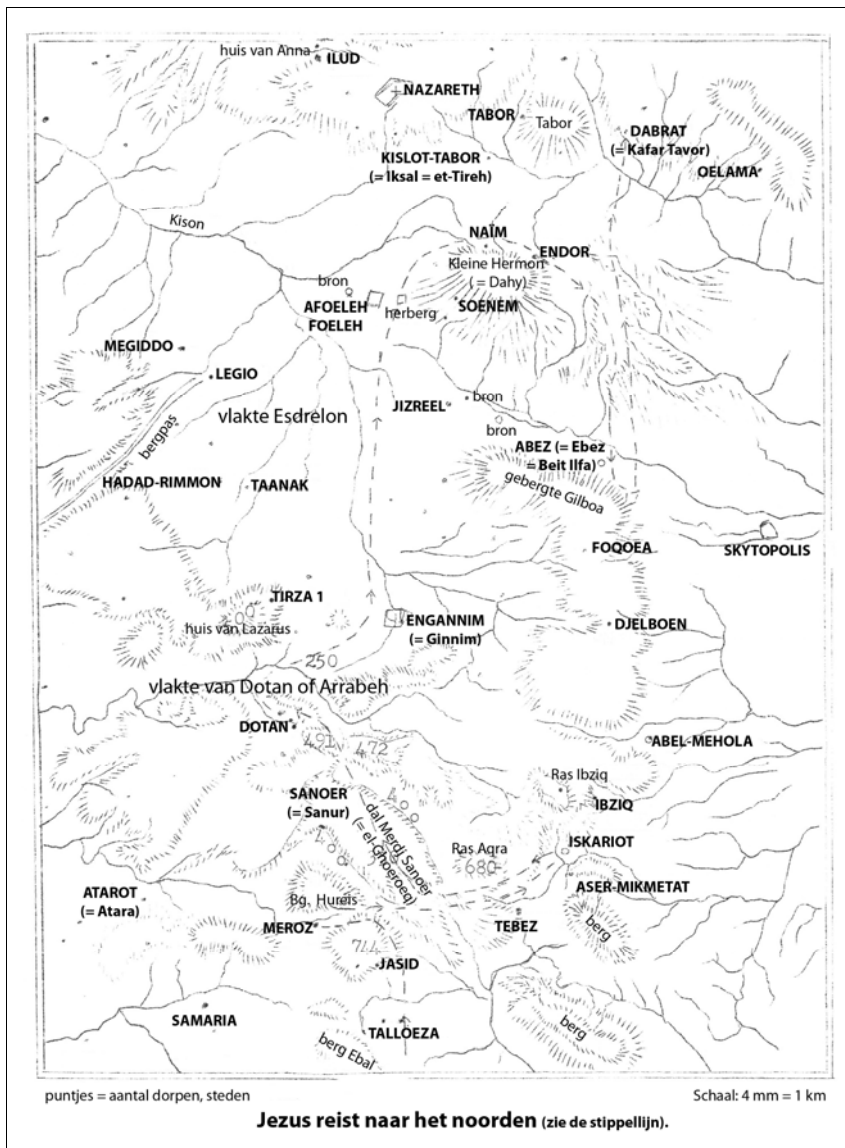
Tussenbemerking van Brentano.

Door de omstandigheden van ziekte en storing was de zuster zo in verwarring, dat zij vergat mee te delen wie de H. Maagd tot de plaats der ontmoeting met Jozef vergezelde. Ook noemde zij de plaats der ontmoeting niet.

Waarschijnlijk was het Dotan, waar zij ook op hun heenreis naar Elisabet bij een vriend van Jozefs vader hun intrek genomen hadden. Is dit zo, dan werd Maria tot Dotan vergezeld door verwanten van Zakarias, of slechts tot Jeruzalem, waar deze verwanten door vrienden uit Nazareth, die toevallig dezelfde weg af te leggen hadden, vervangen werden. Deze veronderstelling is min of meer gegrond, gezien de mededelingen die de zienster even verder zal doen.

Deze vertelt voort:

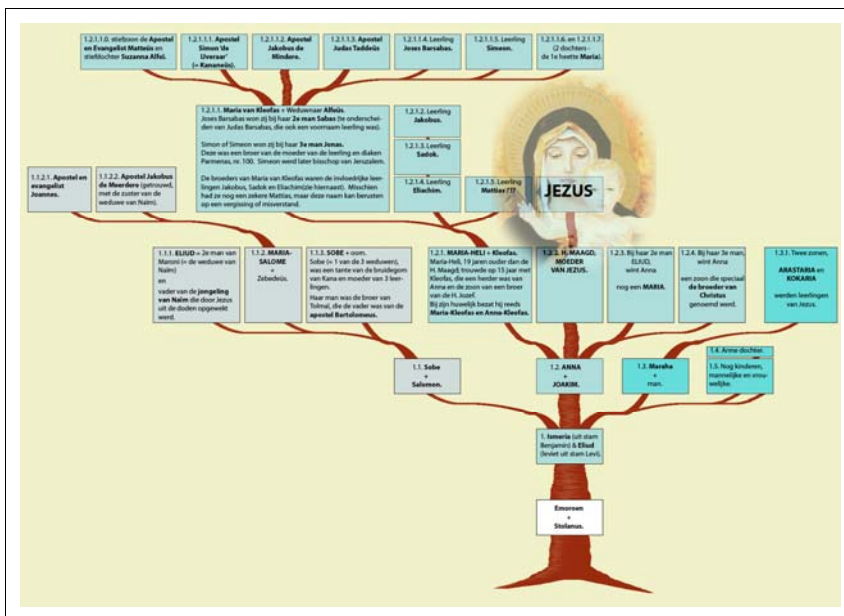
Toen Jozef met de H. Maagd de tweede helft van de terugweg naar Nazareth aflegde, bemerkte hij aan haar gestalte dat zij in gezegende toestand verkeerde en hierop werd hij door een storm van zorgen en twijfels overvallen en aangevochten, want de boodschap van de Engel was hem volkomen onbekend. Inderdaad, na zijn huwelijk was Jozef aanstonds naar Bethlehem gegaan om een erfeniszaak in orde te brengen. Maria was ondertussen met haar ouders en enkele schoolvriendinnen naar Nazareth getrokken. De boodschap was voorgevallen, eer Jozef te Nazareth aangekomen was (zie nr. 83, begin).

Maria had in haar ootmoed en heilige schuchterheid Gods geheim in zich besloten gehouden, en nu hield ook Jozef de onrust,

waarin het zien van Maria's gezegende toestand hem stortte, in zijn binnenste verborgen en kampte in stilte tegen zijn achterdocht, zijn twijfel en onzekerheid.

Toen Maria te Nazareth aangekomen was, zag ik de H. Maagd niet aanstonds mee in het huis van Jozef gaan, doch eerst een paar dagen bij een verwante familie verblijven.

Dit waren de ouders van de later dan Jezus geboren leerling Parmenas, die één van de zeven diakens in de ontlukende Kerk te Jeruzalem zou worden²¹⁵. Deze mensen waren met de H. Familie

²¹⁵ K. geeft enkele mededelingen over de familie van Parmenas, één van de 7 diakens, speciaal over zijn moeder, die een schoonzuster was van Maria van Kleofas, en als zodanig de tante van verschillende apostelen en leerlingen.

Maria van Kleofas is namelijk – zoals bekend uit de familieboom in fasc. 1, nr. 10 (alsook hiervoor) – driemaal gehuwd geweest.

verwant, want de moeder was een zuster van de 3^e man van Maria van Kleofas, die de vader was van Simeon, later bisschop van Jeruzalem. Zij hadden te Nazareth een huis met groentetuin. Ook van Elisabet's zijde waren zij met de H. Familie verwant. Na haar verblijf bij deze mensen, ging Maria naar huis bij de H. Jozef.

Zijn onrust was ondertussen gegroeid. Dit stemde de H. Maagd die iets dergelijks in Jozef voorzien en gevreesd had, ernstig, nadenkend en bezorgd, maar ook dit bemerkte de H. Jozef, waardoor hij nog ongeruster en onzekerder werd. Zijn onrust vermeerderde met de dag en werd hem zo pijnlijk, dat hij het besluit nam haar te verlaten en heimelijk de vlucht te nemen²¹⁶. Terwijl hij de wijze beraamde om zijn plan ten uitvoer te brengen, verscheen hem in een droom een engel die hem bemoedigde en hem het geheim van de menswording openbaarde.

Aldus de zienster.

Hier is nog dit kort evangelie op zijn plaats:

Daar Jozef (enerzijds) een rechtvaardig man was, en haar

-
- In 2^e huwelijk met Sabas en van hem was Parmenas' moeder de zuster (volgens fasc. 36, nr. 2307).
 - In 3^e huwelijk met Jonas, verwant van Petrus' vrouw, en vader van Simeon, de latere bisschop van Jeruzalem.
Van deze Jonas zegt K. hier, is Parmenas' moeder een zuster.

Behoudens mogelijke verwarring, zouden Sabas en Jonas dan broers geweest zijn.

²¹⁶ Jozef besloot de vlucht te nemen. – Dit komt wel niet geheel overeen met de letter van het Evangelie, maar het is de juiste voorstelling. Matteüs spreekt van wegzenden; hij gebruikt de juridische uitdrukking om de zaak weer te geven. Maar wij kunnen ons de zachte, nederige Jozef niet voorstellen, die Maria met of zonder scheidingsbrief zendt wandelen. Daarom vertaalt men ook wel: Hij besloot van haar te scheiden.

Onze zienster, hierin overeenkomend met Maria van Agreda, doet Jozef besluiten: zelf heen te gaan, de vlucht te nemen, in stilte. Zoals hij vroeger geen ruzie zocht met zijn broers, maar zich door de vlucht aan hen onttrok, zo wil hij hier de moeilijkheid op vreedzame, stille wijze oplossen.

(anderzijds) niet wilde aanklagen, besloot hij in stilte en heimelijk van haar te scheiden.

Terwijl deze gedachten hem bezig hielden, verscheen hem in een droom een engel van de Heer, die hem zei:

“Jozef, zoon van David, vrees niet Maria, uw vrouw, in huis op te nemen, want hetgeen zij ontvangen heeft, komt van de H. Geest. Zij zal een zoon ter wereld brengen en gij moet Hem Jezus noemen, want Hij zal zijn volk verlossen van hun zonden.” (Mt. 1, 19-21).

De laatste 14 dagen voor Jezus’ geboorte.

101.

Jezus’ geboorte, zoals ik ze altijd zie, komt vier weken vroeger dan de Kerk haar viert, en valt dus samen met het feest van de H. Katarina²¹⁷. Ik zie de boodschap van de Engel aan Maria, steeds tegen het einde van februari (nl. op 25 februari, zie nr. 83).

Reeds in de laatste dagen van oktober zag ik in het Beloofde Land de afkondiging van een volkstelling die de keizer bevolen had. Sedertdien zag ik in het land vele mensen zich op reis begeven.

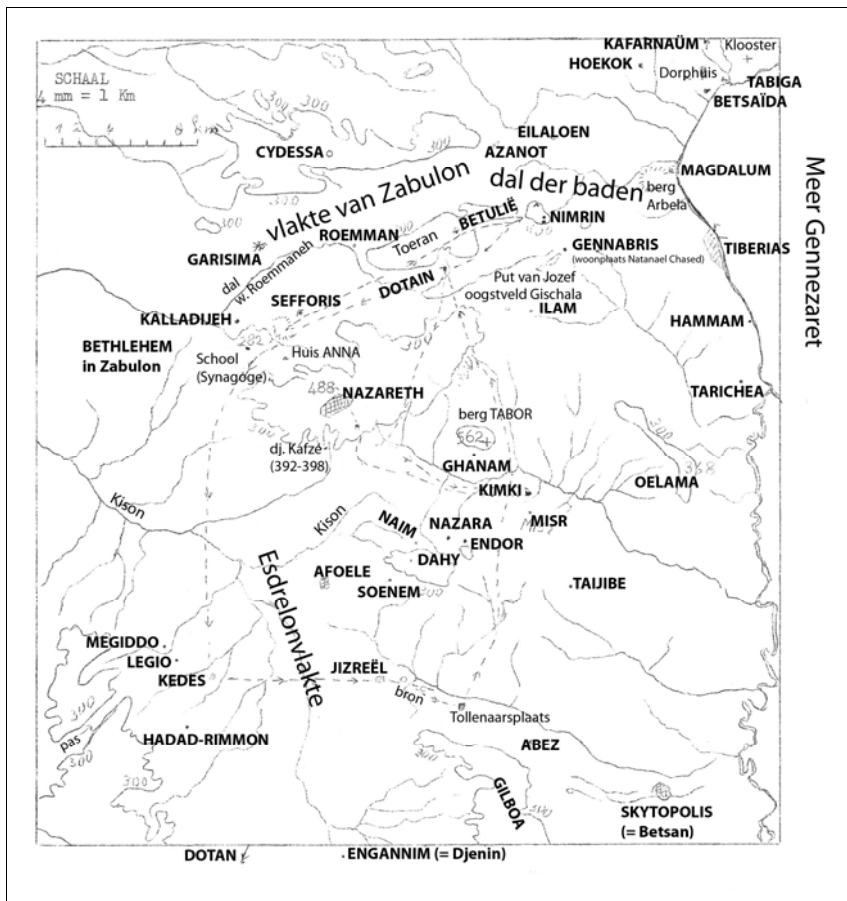
11 november 1821. –

11 november (14 dagen vóór Jezus’ geboorte) 1821:

Reeds sedert meerdere dagen zie ik de H. Maagd bij haar moeder Anna, wier huis ongeveer een uur van Nazareth in (naast) het dal Zabulon ligt²¹⁸.

²¹⁷ Wij kunnen niet nalaten de aandacht eens hierop te vestigen dat de parochiekerk van de katholieken van Bethlehem, die tegen de noordgevel van de geboortebasiliek aangebouwd is, aan de H. Katarina toegewijd is.

²¹⁸ Anna’s huis ligt in het dal, wanneer men ‘dal’ ruim opvat, en de heuvelhelling tot een zekere hoogte er bij rekent. Inderdaad, achter het huis rijst de heuvel nog hoger op (zie fasc.1, nr. 15, einde). Het hier bedoelde dal is echter maar een zijvallei van de vallei Zabulon.

In haar huisje te Nazareth is slechts een dienstmeid achtergebleven om voor de H. Jozef te zorgen; zij verzorgt de huishouding, wanneer Maria bij haar moeder is; zij hielden er overigens nooit, zolang Anna leefde, een eigen vaste huishouding op na, doch ontvingen steeds van haar hun levensonderhoud.

Ik zie de H. Maagd nu reeds sedert een paar weken met allerlei voorbereidselen bezig tot de geboorte van Jezus. Zij naait en borduurt aan tapijten en bereidt windsels en doeken. Van alles wordt voor een flinke voorraad gezorgd.

Joakim is reeds een hele tijd overleden; ik zie een andere man in het huis, want Anna is hertrouwd. Haar nieuwe echtgenoot bekleedt een ambt in de tempel; hij is met het keuren van offerdieren belast (een bepaalde tijd in het jaar). Ik zag dat Anna spijs naar hem in het veld zond, kleine (platte) broodjes en vissen in een lederen zak, die meerdere vakken of tassen had.

In het huis bevindt zich ook nog een klein meisje van ongeveer 7 jaar oud, doch tamelijk groot voor deze leeftijd; Maria geeft er onderricht aan; het houdt zich in haar gezelschap en helpt. Het is, naar ik meen, een dochtertje van Maria van Kleofas en het heet ook Maria²¹⁹. Jozef is thans niet in Nazareth; hij zal er echter spoedig terug zijn; hij komt weer van Jeruzalem; hij heeft er zich met offerdieren heenbegeven.

102.

Ik zag de H. Maagd in het huis; het was haar aan te zien dat haar tijd naderde zij zat met verschillende andere vrouwen in een kamer te arbeiden; zij vervaardigden allerhande voorwerpen, dekens en doeken voor de bevalling van Maria.

Anna was een zeer begoede schapenboerin, die aanzienlijke kudden en veel weiland bezat; zij voorzag de H. Maagd dan ook ruimschoots van alles wat zij volgens haar stand en bestaande gewoonten van node had²²⁰. Daarom werd nu ook, daar zij

²¹⁹ Dochtertje dat ook Maria heette. – Dit kan een dochtertje van Anna zijn uit haar 2^e huwelijk. In fasc. 6, nr. 155, midden, zegt de zienster: “Anna had van Eliud, de dierenkeurder in de tempel, een dochter die ook Maria heette; ze kon bij Jezus’ geboorte 6 of 8 jaren zijn.”

Maria van Kleofas is nu slechts 18 jaren oud. Dus kan dat meisje van 6 of 8 jaren niet van haar zijn.

²²⁰ Bij de geboorte van haar Kind zou Maria ook geschenken voor de armen nodig hebben. Ook hierin hielp Anna voorzien.

Volgens oosterse gewoonte zitten de vrouwen op de grond te werken om hun naaiberoep uit te oefenen. Ook de andere ambachtslieden: *‘Tous les ouvriers travaillent assis’*. (Géogr. univ. V, 132).

meende dat de bevalling van Maria in haar huis te Nazareth plaats zou hebben en dat alle verwanten bij die gelegenheid Maria een bezoek zouden brengen, voor de geboorte van het Kind der Belofte alles zo rijk en overvloedig mogelijk in gereedheid gebracht; hiertoe behoorden vooral prachtige dekens en tapijten.

Ik heb bij de geboorte van Joannes in het huis van Elisabet zulk een deken gezien (zie fasc. 4, nr. 93). Er waren verscheidene zinnebeelden en spreuken op gestikt en in het midden was er een soort omslag op bevestigd (een soort zak). Wanneer de kraamvrouw zich hierin hulde en daarna de verschillende delen van het hulsel met de linten en knopen rondom haar geslagen en vastgemaakt had, was zij als in een sloopje, of als een bakerkind in zijn windsels, in deze omslag gevat; zij kon hierin tussen kussens gemakkelijk overeind gezeten zijn, wanneer zij het bezoek van vriendinnen ontving; deze gingen dan op de rand van het tapijt om haar zitten.

Zulke voorwerpen werden, benevens een menigte doeken en windsels voor het Kind zelf, ook hier in Anna's huis in gereedheid gebracht. Hier en daar zag ik er gouden zilverdraad in verwerkt. Niet al deze dekens en voorwerpen waren voor eigen gebruik; veel ervan was bestemd tot giften voor de armen, die bij dergelijke blijde gebeurtenissen nooit vergeten werden.

Ik zag nu de H. Maagd met andere H. Vrouwen rondom een grote kast of koffer op de grond zitten, en met twee staafjes waarop gekleurde draden gewonden waren, borduren en breien aan zulk een groot deken, die tussen hen in de (platte) kast open gespreid lag. Moeder Anna had het zeer druk; zij liep heen en weer om wol te halen en aan ieder van de naaisters haar werk aan te wijzen.

“De ambachtsman zit op de grond om te werken, de klant staat toe te zien.”
(Godmens 29).

Maandag, 12 november –

Jozef zal vandaag te Nazareth aankomen. Hij komt terug van Jeruzalem, waarheen hij offerdieren heeft gedreven. Hij heeft ze gestald in die kleine herberg, een kwartier buiten Jeruzalem naar Bethlehem toe²²¹. Over deze herberg hadden een paar reeds bejaarde kinderloze en brave echtelieden het toezicht. Het was zo een herberg voor stille, eenvoudige mensen. Vandaar is Jozef dan naar Bethlehem gegaan, doch heeft er zijn verwanten niet bezocht. Hij wilde slechts inlichtingen inwinnen omtrent de volkstelling en de belasting, die iedereen noodzaakte zich naar zijn geboorteplaats te begeven. Hij liet zich evenwel nog niet

²²¹ Hier zien wij duidelijk dat het woordje 'vóór' een aanzienlijke afstand toelaat.

Deze herberg schijnt op zijn minste een kwartier van de Bethlehemspoort van Jeruzalem af te liggen; ze speelt een zekere rol in Jezus' leven; Hij en zijn Moeder zullen er vaak hun intrek nemen.

Wij veronderstellen ze te Qatamin, bijna een half uur ten zuidzuidwesten van Jeruzalem. Hier ligt op de top van een heuvel een ruïne met name 'Toren van Simeon'.

In de schoot van de heuvel zijn catacomben. Deze plaats is reeds door het nieuwe Jeruzalem opgeslorpt als voorwijk.

Het herhaaldelijk oponthoud van de H. Familie hier, en later ook van Jezus, kan de reden zijn, waarom een heilige herinnering aan deze plaats verbonden bleef.

Maar nergens in de verhalen van de zienster bemerken wij dat de oude Simeon die in de tempel profeteerde, daar aanleiding toe zou gegeven hebben.

Ook duikt eerst in de 16^e eeuw de gedachte op dat Simeon hier een woning gehad zou hebben.

Op de heuvel van Qatamin, van waar men een heerlijk uitzicht heeft op de heilige stad en de omringende heuvelen, bouwde in 1890 de Griekse patriarch een zomervilla met een kerkje, dat hij toewijdde aan de H. Simeon.

Het bestaan van een oude regenbak op die plaats en van catacomben in de heuvel begunstigt eerder onze veronderstelling dat het de herberg kan geweest zijn, waar Jozef hier zijn intrek nam.

Bij elke herberg behoorde een waterbak op het binnenplein.

opschrijven, want hij was voornemens na de dagen van Maria's reiniging met haar van Nazareth naar de tempel te Jeruzalem te gaan; vandaar uit wilde hij zich metterwoon (= daadwerkelijk daar) te Bethlehem gaan vestigen. Op het ogenblik weet ik niet bepaald welk voordeel hij daarmee op het oog had, doch in elk geval kon hij zich te Nazareth niet al te goed gewennen. Derhalve zocht hij te Bethlehem naar een goedgelegen woonterrein uit en won inlichtingen in nopens bouwstenen en timmerhout, want hij was van plan zich daar een woonhuis te bouwen²²². Na zich van alles op de hoogte gesteld te hebben, keerde hij naar de herberg vóór Jeruzalem terug, bracht zijn offer in de tempel en spoedde zich naar Nazareth terug.

Toen hij nu heden om het middernachtelijk uur (tussen 11 en 12 november) de vlakte of het veld Chimki (Kimki), 6 uren van Nazareth doorkruiste, verscheen hem een engel, die hem beval zich zonder uitstel met Maria naar Bethlehem te begeven, omdat zij daar haar kind ter wereld moest brengen.

Hij noemde alle gebruiksvoorwerpen op, die zij moesten meenemen; ze mochten niet talrijk en vooral niet kostbaar zijn, en bij name geen geborduurde dekens. Ook moest hij, benevens de ezel waarop Maria zou rijden, nog een eenjarige ezelin meenemen, die nog geen veulen had gehad; deze moest hij los laten meelopen en steeds de wegen volgen, die zij uit eigen beweging insloeg.

²²² Plan om een woonhuis te Bethlehem te bouwen. – Werd nooit uitgevoerd. Jozefs ouderlijk huis stond aan de westzijde van Bethlehem.

Op 20 à 30 keren heeft K. het geen enkele maal ten oosten van Bethlehem aangewezen. Vanwaar wordt dan aan de weg, even ten oosten van de geboortegrot, een kerkje 'Huis van de H. Jozef' genoemd?

Wellicht omdat hij, die reeds in zijn kinderjaren zo graag in die omgeving vertoefde, het plan koesterde daar een huis te bouwen. Hieruit kan het gebruik ontstaan zijn daar zijn huis aan te wijzen.

Hedenavond begaf zich Anna met de H. Maagd naar Nazareth, want zij wisten dat Jozef moest thuis komen: zij schenen nochtans niet te weten dat Maria van Anna's huis uit naar Bethlehem zou reizen; zij meenden dat Maria haar kind in haar eigen huis ter wereld zou brengen, want ik zag dat men een gedeelte van het in gereedheid gebrachte goed ingepakt er naartoe zond.

Ik zag daaronder verscheidene blauwe omslagdoeken met kappen eraan; ik geloof wel dat ze dienen moesten om het kind erin te hullen.

's Avonds kwam Jozef werkelijk te Nazareth aan.

104.

Dinsdag, 13 november. –

Heden zag ik de H. Maagd en haar moeder Anna in het huisje te Nazareth, waar Jozef hun meedeelde wat de engel hem de vorige nacht (11-12 november) onderweg had bevolen; zij keerden hierop naar Anna's woning terug en ik zag hen de nodige aanstalten maken voor een spoedig vertrek. Anna scheen erdoor uit haar evenwicht geslagen.

De H. Maagd wist te voren reeds wel dat zij haar kind te Bethlehem moest baren, doch uit nederigheid had zij dit voor zich gehouden; zij wist het uit de profetieën over de geboorte van de Messias, die zij alle in een kastje in haar huisje te Nazareth bewaarde; zij had ze van haar leraressen in de tempel gekregen en deze H. Vrouwen hadden haar daarin onderricht; zij las er veelvuldig in en smeekte dan tot God om de vervulling ervan. Haar zuchten en bidden om de komst van de Messias hield nooit op. Steeds had zij bij voorbaat de vrouw zalig geprezen, die het heilig Kind ter wereld zou brengen en zij had geen andere wens gekoesterd dan deze uitverkoren vrouw als de geringste van haar meiden te mogen dienen; in haar nederigheid was het nooit bij haar opgekomen dat zijzelf die uitverkoren en voorbestemde moeder kon zijn.

Daar zij nu uit sommige plaatsen van die profetieën wist dat de Heiland te Bethlehem geboren moest worden, voegde zij zich met des te groter vreugde naar Gods wil. Volgaarne aanvaardde zij de reis, ofschoon deze voor haar in haar toestand en in dit jaargetijde zo bezwaarlijk kon zijn, want in de dalen tussen de bergen kon het nu reeds bijtend koud zijn.

Ik zag vanavond Jozef en de H. Maagd, in het gezelschap van Anna, van Maria van Kleofas en enige knechten, Anna's huis verlaten en zich op weg begeven. Maria zat dwars op de gemakkelijke vrouwenzadel op een ezel, die ook nog bepakt was met haar reisgoed en door Jozef geleid werd; zij leidden ook nog een tweede ezel met zich, waarop Anna weer huiswaarts wilde keren. Haar man bevond zich bij hun afreis op het veld.

Reis naar Bethlehem.

105.

Woensdag, 14 november. –

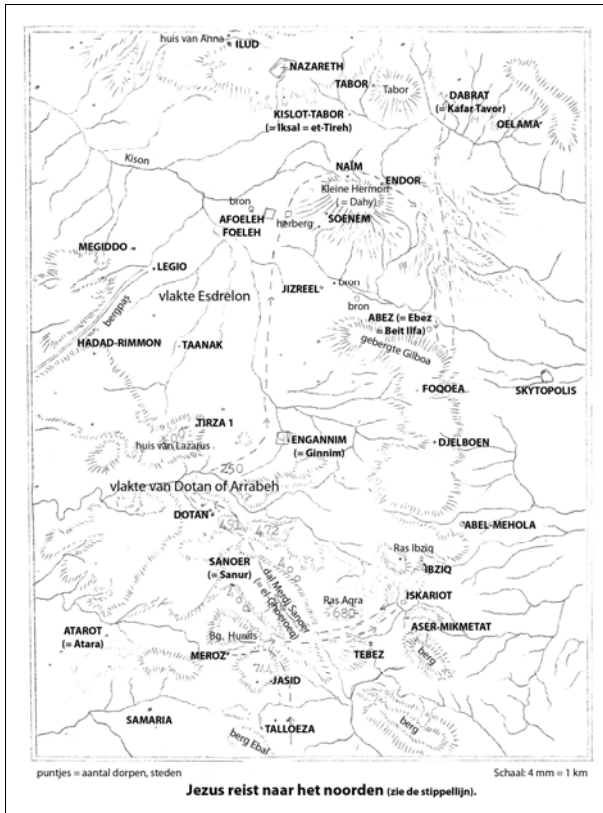
Deze morgen zag ik de heilige reizigers aankomen op het veld of de vlakte Ginim, 6 uren van Nazareth, waar de Engel eergisteren aan Jozef verschenen was²²³.

²²³ Wij wijzigen, verkorten en vereenvoudigen hier een lange, tamelijk verwarde nota van Brentano. Hij zegt zelf dat hij zich in de namen vergist kan hebben; in zijn tijd was Palestina, vooral door hem, zeer weinig gekend.

De H. Familie kwam in dezelfde plaats waar eergisteren aan Jozef de engel verschenen was. Dit was geschied in de vlakte Chimki of Kimki.

In zijn openbaar leven komt ook Jezus te Kimki en uit de laatste passage kunnen wij besluiten dat men Kimki te Misr of in de omgeving moet zoeken.

Nefr Misr ligt 7 km ten zuidoosten van de Tabor. De ruime vlakte ten noordwesten van Misr en ten zuiden van de Tabor is de vlakte of vallei Kimki, die hier door K. Ginim genoemd wordt en het ligt voor de hand dat wij deze naam, misschien even gewijzigd, terugvinden in Ghanam, of: Oemm el-Ghanam, die de naam van een dorp en vlakte ten zuiden van de Tabor is.

Anna had hier weiland en de knechten moesten er de eenjarige ezelin uit halen, die Jozef moest meenemen. Het dier liep nu eens vooruit en dan weer naast het gezelschap.

Wij zullen zien dat de H. Familie om naar Judea te gaan, meestal de omweg neemt door dit gewest, over Nazara bij Endor, hoewel dit een minder natuurlijke weg is. De reden zal geweest zijn dat Anna hier weiland en een landgoed bezat. Deze ruime vallei tussen Misr en Ghanam onderscheidt zich door haar overvloedig en welig gras en ook de Arabische naam Oemm el-Ghanam wijst op schapenteelt in dit gewest: hij betekent: moeder, plaats, vallei der schapen.

Hier is het bijgevolg dat men de ezelin van Anna uit de weide komt halen opdat zij de reizigers zal vergezellen.

Anna en Maria van Kleofas namen hier een ontroerend afscheid van de heilige reizigers en keerden met de knechten naar huis terug.

Ik zag de H. Familie hierna verder reizen en weldra klom hun weg in de richting van het Gilboa-gebergte (eerst kleine Hermon of dj. Dahy, daarna Gilboa). Zij trokken niet door steden en volgden bestendig de jonge ezelin, die steeds eenzame zijpaden insloeg. Zo zag ik hen hun intrek nemen in een hooggelegen landgoed van Lazarus, niet ver van de stad Ginim (Ginnim of Engannim, een ander dan dat hiervóór), naar Samaria toe.

De beheerder verleende hun de hartelijkste gastvrijheid; hij had hen leren kennen ter gelegenheid van vroegere reizen; zijn familie was met Lazarus vertrouwd.

Rondom het huis liggen weelderige boomgaarden, tuinen en wandeldreven. Het ligt zo hoog dat men van op het dak een heerlijk vergezicht geniet.

Onze Heer Jezus heeft daar gedurende zijn openbaar leven meermalen vertoefd en Hij heeft er in de omstreken gepredikt.

De bestuurder en zijn vrouw onderhielden zich op zeer hartelijke wijze met de H. Maagd en zij drukten er hun verwondering over uit dat zij in zulke omstandigheden zulk een verre reis ondernamen, terwijl zij thuis of bij moeder Anna het zo gemakkelijk hadden kunnen hebben²²⁴.

Nacht op donderdag 15 en vrijdag 16 november. –

²²⁴ Misr verlatend gaan zij aan de oostkant van de kleine Hermon over een laag gebergte, dalen af in een vallei en reizen over het gebergte Gilboa en over de stad Ginnim (thans Djenin, het oude Engannim) tot het hooggelegen landgoed van Lazarus.

Het landgoed van Lazarus. – Wij kunnen het ons niet elders indenken dan op het hoge gebergte dat nu Sjeick Sjibel heet. Hij rijst op aan de noordkant van de vlakte Dotan (zie fasc. 3, nr. 89, voetnoot 194); hij maakt deel uit en is het zuidoostelijk einde van het gebergte dat in deze richting de Karmel-bergketen verlengt. Vooral zijn de oost- en zuid-hellingen rotsig en steil. De bovenvlakte en noord-hellingen zijn zeer vruchtbaar. Alles is er met tuinen en boomgaarden, vooral olijfbomen bedekt. Water is er overvloedig voorhanden.

In een beperkte omkring zijn niet minder dan 15 bronnen, waaronder zeer overvloedige; men geniet er, zoals K. beweert, van het landgoed van Lazarus, een ver uitzicht. Van de hoogste top, waar een muzelmans heiligdom prijkt en dat, gelijk de top zelf, Sjeick Sjibel heet, reikt het oog in alle richtingen tot de verst verwijderde hoeken van de Esdrelonvlakte. Op de hoogste top heeft een kleine stad gelegen of dorp.

Nog geen halve km ten noordoosten ligt de aanzienlijke ruïne van een oude Kanaänitische stad; wij kunnen vermoeden dat het de resten zijn van het Tirza uit Jos. 12, 24, want niet ver van het landgoed van Lazarus wijst Katarina op de stad Tirza.

Wij zullen later Jezus verscheidene keren hier zien komen en prediken.

Ik zag de H. Familie enige uren voorbij de vorige plaats, gedurende de nacht door een zeer koude vallei trekken naar een berg toe. Het was als had het geijzeld. De H. Maagd had het vinnig koud en sprak tot Jozef: “Het gaat niet meer, wij moeten eens rusten, ik kan niet meer verder.”

Deze woorden waren nauwelijks gesproken, of ook de los meelopende ezelin stond stil onder een nabije grote en oude terpentijnboom, waarbij zich een bron bevond. Onder deze boom bleven zij staan.

Jozef legde met dekens een zitplaats aan voor de H. Maagd en hij hielp haar ook om van de ezels af te stijgen; zij ging tegen de boom erop neerzitten. Jozef hing aan de onderste takken een licht in een lantaarn, die hij meehad; zo deden, naar ik meen, ook de andere mensen die in dat land bij nachte reisden²²⁵.

²²⁵ De terpentijnboom, waaronder de H. Familie rust en Maria bovennatuurlijk verwarmd wordt is te veronderstellen juist ten zuiden van het huidige dorp Tejazir. Dit is op te maken uit latere nrs. 786 tot 791 (fasc. 18), waar de plaats nader beschreven en met een schets opgeluisterd zal worden.

Wij kunnen niet nalaten de bovennatuurlijke verwarming van Maria hier te vergelijken met twee soortgelijke gevallen uit de levens van heiligen.

- Toen de H. Brigitta tijdens een zeereis bij buitengewone koude eens op een eiland landde en zij daar voor de ingevallen nacht geen onderkomen meer kon vinden, bibberden al haar reisgenoten van kou. Brigitta alleen was door de goddelijke liefde ook naar het lichaam zo verwarmd, dat zij geen koude voelde en dat allen die haar aanraakten, hun verwondering te kennen gaven (Openb. VI, 34).
- Toen Katarina van Siëna eens aan een vrijpostig bedelaar alle kledingstukken die zij kon bemachtigen, gegeven had, verscheen haar Jezus in de gedaante van die man en zei o.m. *“Uw liefdadigheid heeft mij tegen de koude beschut. Ik wil u nu een kleed geven, onzichtbaar voor het oog van de mensen, maar voelbaar voor u; het zal u naar lichaam en ziel tegen kou beschutten...”*

Hij omhing haar dan met een kleed van licht, dat hij uit de wonde van zijn zijde nam, en sedertdien heeft K. van Siëna, naar haar eigen getuigenis, nooit meer van koude geweten; in 't putje van de winter ging zij gekleed, zoals in 't harte van de zomer (Leven, 176-177).

De H. Maagd smeekte God vurig dat Hij niet toelaten zou dat de koude haar nadelig was. Ogenblikkelijk voelde zij zich zo doorwarmd, dat zij de H. Jozef haar handen toestak om er de Zijne aan te verwarmen; zij gebruikten hier ook een verversing met kleine broodjes en vruchten, die zij in voorraad mee hadden en de nabije bron verschaftte hun de nodige drank. In het water mengde Jozef een weinig van de balsem die hij in een kruikje bij zich droeg.

Jozef sprak de H. Maagd zeer troostende en bemoedigende woorden toe; hij is zo goedhartig; het doet hem veel pijn dat de reis zo lastig is. Toen zij over koude klaagde, sprak hij van het goed onthaal dat hij te Bethlehem voor haar hoopte te bekomen en het onderkomen dat men haar zou verschaffen; hij kende daar gastvrije mensen, in wier huis zij tegen een geringe vergoeding een geriefelijk verblijf zouden vinden; het is eervoller iets te betalen, dan gratis onderdak te aanvaarden; hij was vol lof over Bethlehem en hij trachtte haar op alle manieren te troosten.

Dit horend, was ik niet op mijn gemak, omdat ik wel wist dat het geheel anders zou verlopen; zo stelde dan deze heilige man ook nog zijn hoop op onbetrouwbare mensen.

(So war dann auch bei diesem heiligen Manne menschliche Hoffnung.)

Zij zijn op hun tocht tot nog toe over twee riviertjes gegaan; het ene staken zij over op een hoge loopplank, (hoog wegens de diepte van het ravijn), terwijl de beide ezels door de beek waadden. De jonge, los meelopende ezelin, liep heel eigenaardig rond de reizigers. Op afgesloten wegen, zoals tussen bergen, waar men geen verkeerde weg kon inslaan, kwam zij nu eens achter hen aangelopen en draafde dan weer ver vooruit. Waar de weg zich echter splitste, kwam zij telkens weer te voorschijn en sloeg de goede richting in; en als het nodig was te rusten, vatte zij post en stond stil, zoals hier bij de terebint. Ik weet momenteel niet of zij onder deze boom overnacht, of nog een andere herbergplaats bereikt hebben.

Deze terebint was een oeroude, heilige boom, die behoord had tot het woud Moreh bij Sikem.

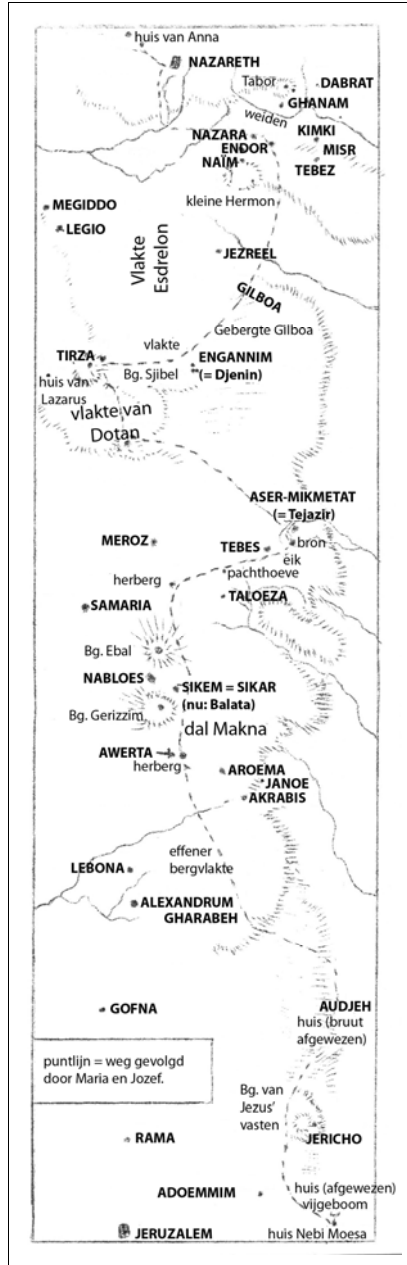
- Toen Abraham het land Kanaän was binnengetrokken, had hij hier een verschijning van de Heer, die hem en zijn nakomelingen dit land beloofde; hij richtte toen onder deze terpentijnboom een altaar op.
- Jakob, alvorens naar Betel te trekken om een offer aan God op te dragen, begroef onder dezelfde boom alle vreemde afgodsbeelden van Laban, en ook afgodische sieraden, die zijn gezin van daar had meegebracht.
- Jozuë richtte onder de boom de Tabernakel op met de Verbondsark erin en liet op een algemene landdag het gehele volk dat er om verzameld was, de afgoden afzweren.
- Hier werd ook nog Abimelek, de zoon van Gideon, door de Sikemieten tot hun koning uitgeroepen.

(Voor al deze gebeurtenissen, zie: Gen. 12, 7; 35, 4-5. – Jos. 24, 22-24; – Deut. 11, 29-30; – Recht. 9, 6)²²⁶.

²²⁶ Waar nu Tejasir (= Aser-Mikmetat) ligt; vermeldt de zienster de eik of terebint van Moreh en vereenzelvigt die met de eik ten oosten van Sikem. Zonder twijfel behoorde die eik tot het bos Moreh, dat ten oosten van Sikem en meer noordwaarts gelegen was tot Tejasir. Dit woud was een verlenging of deel van het woud Haret dat zich uitstreckte, volgens K., van Aroema, Akrabis en Janoen in het zuiden tot voorbij Salim (Taānat-Siloh) en nog verder in 't noorden en zich bij 't bos Moreh aansloot. Daar was veel bos.

Bij de aankomst van de Israëlieten na de Uittocht uit Egypte was geheel het stamgebied van Efraïm bebost (Jos. 15. 18).

Maar het is een vergissing van de zienster aan de eik bij Tejasir de gebeurtenissen te verbinden, die plaats gehad hebben bij en onder de eik bij Sikem.

Vrijdag 16 november. –

Heden zag ik de H. Familie, ongeveer 2 uren ten zuiden (zuidwesten) van de voormelde boom, een grote pachthoeve bereiken. De vrouw des huizes was afwezig en de man scheepte de H. Jozef af onder voorwendsel dat hij vandaag nog wel verder kon komen. Nadat zij hierop nog een eind verder getrokken waren, ontwaarden zij de ezelin die in een leegstaande herderschuur gelopen was en ook zij namen nu daar hun intrek in. Enige herders die deze plaats juist aan het ontruimen waren, bejegenden de reizigers zeer menslievend; zij gaven hun stro en kleine bundeltjes riet en rijshout om vuur te maken. Zij begaven zich bovendien naar het huis waar de man, in de afwezigheid van zijn vrouw, de H. Familie afgewezen had; zij vertelden aan de vrouw, die ondertussen thuis gekomen was, wat voor een liefderijk en godsdienstig man Jozef was, hoe wonderschoon, indrukwekkend en heilig zijn vrouw was en hierop maakte de boerin haar man er een verwijt van, dat hij zo'n brave mensen doorgezonden had. Ik zag ook dat de vrouw aanstonds tot het verblijf van Maria en Jozef naderde, doch verlegen was om binnen te treden en terugkeerde om wat voedsel voor hen te halen.

De plaats waar zij nu vertoefden, lag aan de noordkant van een berg, ongeveer tussen Tebes en Samaria. Bijna ten oosten (ten oostzuidoosten) van hier ligt aan gene zijde van de Jordaan Soekkot, en een weinig meer zuidelijk, eveneens aan de overzijde, is Ennon gelegen, doch aan deze zijde van de Jordaan ligt Salem (zie grote kaart). Tot Nazareth kan het van hier wel 12 uren zijn.

Een weinig later kwam die vrouw terug; zij was van 2 kinderen vergezeld en had voor de reizigers enige levensmiddelen mee; zij verontschuldigde zich ootmoedig en beleefd en was zichtbaar ontroerd. Nadat zij samen wat gegeten hadden en wat uitgerust waren, kwam ook de man. Hij vroeg Jozef om verontschuldiging voor zijn onbedachte afwijzing en toch raadde hij hem ook hier weer aan, nog een uur verder bergop te trekken; daar zou hij nog

vóór het begin van de sabbat een goede herberg bereiken en blijven kunnen gedurende de sabbat; zij volgden deze raad op en reisden verder.

Nadat zij nu nog ongeveer een uur ver bergop gegaan waren, bereikten zij die nogal aanzienlijke herberg; ze bestond uit verschillende gebouwen en was van lusthoven en bomen omgeven; er groeiden daar ook balsemstruiken aan latwerk, ofschoon men zich hier nog op de noordelijk helling van de berg bevond.

De H. Maagd was afgestegen; Jozef leidde de ezel en zij naderden het huis; de waard kwam juist buiten en Jozef vroeg hem om onderkomen. De huisheer verontschuldigde zich, omdat zijn huis vol gasten was. De vrouw kwam nu ook bijgetreden en toen nu de H. Maagd haar met de diepste ootmoedigheid en minzaamheid om herberging verzocht, voelde de waardin zich tot in het diepste van de ziel bewogen en ook de waard kon niet langer weerstaan. Hij ruimde hun onder een nabijgelegen afdak een geschikte plaats in en bracht hun lastdier op stal.

De ezelin was hier nergens te zien; zij liep in het omliggende landschap vrij rond, want, waar zij geen weg aan te wijzen had, was ze steeds afwezig.

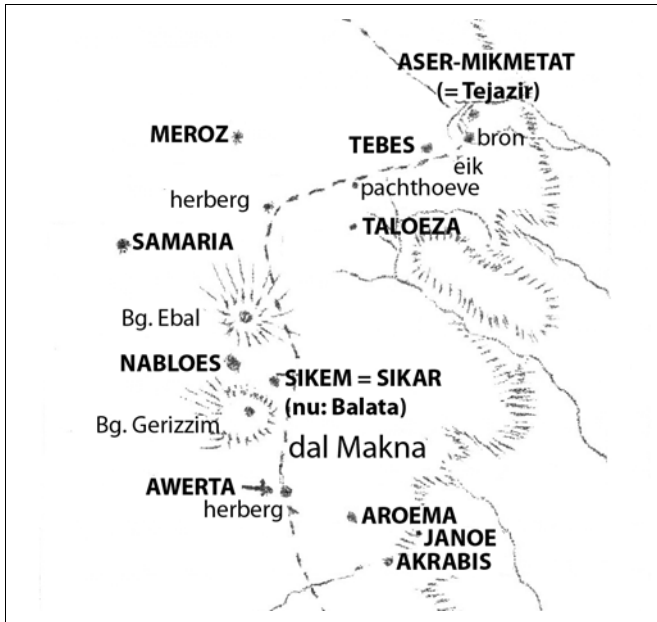
Jozef bracht hier zijn sabbatlamp in gereedheid (zie fasc. 4, nr. 98, voetnoot 207). Hij deed er onder zijn gebed en vierde met de H. Maagd zeer stichtelijk en godvruchtig de sabbat. Zij gebruikten dan nog wat brood en legden zich vervolgens op opengespreide matten ter ruste (zie fasc. 3, nr. 72, voetnoot 165).

107.

Zaterdag, sabbat, 17 november. –

Heden zag ik de H. Familie de gehele dag hier verblijven; ik zag hen gezamenlijk bidden. Ik zag de vrouw van het huis met haar 3 kinderen bij de H. Maagd, en ook de vrouw van de vorige waard kwam met haar 2 kinderen Maria hier nog bezoeken; zij zaten zeer vertrouwelijk hij elkaar en waren diep getroffen door de

zedigheid en wijsheid van Maria. Met grote aandacht en ontroering luisterden zij toe, wanneer Maria zich keer op keer met de kinderen onderhield en ze onderrichtte. De kinderen hadden kleine perkamentrollen; daaruit liet Maria hen lezen en zij sprak met hen zo minzaam over het gelezene, dat de kinderen hun ogen van haar maar niet konden afwenden. Dit was lief en zoet om aan te zien, maar nog zoeter om te aanhoren.

In de namiddag zag ik de H. Jozef met zijn waard in de omgeving wandelen, de tuinen en velden bezichtigen en zich met elkaar godvruchtig onderhouden. Zulks zie ik alle vrome lieden in dat land op de sabbat steeds doen²²⁷. De H. Familie bleef ook de volgende nacht nog hier.

²²⁷ Over de respectievelijke rustdagen van Turken, Joden en christenen te Jeruzalem, zegt De Géramb:

- "De vrijdag is de rustdag van de Turken,

Zondag, 18 november. –

De goede lieden uit de herberg hebben voor de H. Maagd een buitengewone genegenheid opgevat en wegens haar toestand een teder medelijden met haar gekregen. Zij smeekten haar dan ook vriendelijk hier te blijven en hier haar bevalling af te wachten; zij wezen haar zelfs een gerieflijke kamer aan en zij wilden haar die afstaan. Ook verklaarde de vrouw zich bereid haar met liefde en van ganser harte de nodige zorg en verpleging te bewijzen.

De H. Maagd dankte haar, maar ving met de H. Jozef in alle vroegte de reis weer aan. Zij daalden nu de zuidoosthelling van het gebergte langs een bergdal af (*in einem Tale hinab*) en verwijderden zich nu meer van Samaria, waarop hun vorige weg zich te richten scheen. Onder het afdalen konden zij schoon de tempel op de Gerizzimberg zien; men ziet hem van op een grote afstand; er staan vele figuren van leeuwen en andere dierenbeelden op het dak, die in het zonnelicht helderwit schitteren.

Ik zag hen heden een weg van ongeveer 6 uren afleggen. Tegen de avond namen ze hun intrek in een aanzienlijk herdershuis in de vlakte, ongeveer een uur ten zuidoosten van Sikem, en hier werden zij gastvrij ontvangen. De huisheer was een opzichter over boomgaarden en velden die tot een naburige stad behoorden. Het huis lag nog niet geheel in de vlakte, maar

-
- de zaterdag of sabbat van de Joden en
 - de zondag van de christenen.

Op die dagen ziet men de Turken, Joden en christenen uit Jeruzalem een wandeling doen buiten de muren, mannen en vrouwen afzonderlijk" (I, 301).

Zo zien wij Jozef hier afzonderlijk wandelen met de waard.

Ook werd op die dag onder de wandeling of in een bijeenkomst een godvruchtig gesprek gehouden, zoals ook hier onze twee mannen doen (cfr. D.B. Sabbat, k. 1294; II Kon. 4, 23; Beaufays, De Godmens 29; In de voetstappen van Paulus, blz. 92, enz.).

op de eerste helling. Hier was alles in een betere toestand en het geweest vruchtbaarder dan de te voren doorreisde streek; hier immers was het de zonnkant, en in dit jaargetijde maakt dit in het Beloofde Land een opvallend verschil uit²²⁸. Er lagen van hier tot Bethlehem in de kronkelende, door elkaar slingerende dalen vele dergelijke herderswoningen verspreid²²⁹.

De bewoners van dit huis hier behoorden tot die herders, met wier dochters meerdere uit de stoet van de H. Driekoningen achtergebleven knechten in het huwelijk zouden treden.

Uit zulk een huwelijk werd de jongen geboren, die onze Heer in zijn tweede predikjaar op 31 juli of 1 Ab, na zijn onderhoud met de Samaritaanse vrouw, hier in dit zelfde huis, op de voorspraak van de H. Maagd genezen heeft. Jezus nam hem, met nog twee andere jongelingen, als medereizigers mee, toen Hij, na de opwekking van Lazarus, een tocht naar Arabië ondernam²³⁰.

²²⁸ Aan de noordkant van Sikem (thans Balata) loopt een vermaarde en zeer vruchtbare vallei van bij Nabloes naar het oosten. Ze heeft een verlenging naar het zuiden langs de oostkant van de Gerizzimberg tot voorbij Awerta, waar wij die herberg moeten lokaliseren.

Katarina roemt de vruchtbaarheid van dit district en van deze vallei. Beide valleien zijn inderdaad zeer vruchtbaar en ruimschoots van water voorzien. Alle soorten van groenten en fruitbomen groeien er weelderig. Benevens tuinen en bomen vol vruchten ziet men ook in het open veld groepen olijfbomen die de valleien toeien met een kleed van bestendig groen.

Ook Flavius Josephus roemt de vruchtbaarheid van Samaria, waar de valleien grotendeels met bomen beplant zijn. De kuddeteelt wordt er bevorderd door het gras dat er eveneens overvloedig is.

²²⁹ Judea integendeel is een onvruchtbaar herdersland. De bergen en heuvelen zijn er naakt en zonder groen. Alleen bij enige dorpen staan enige olijf- en vijgenbomen. Enige valleien zijn vruchtbaar en daar vindt men, zelfs in de zomer nog wat schraal en mager gras voor de kudden. Vandaar deze woorden van de zienster, dat meer naar het zuiden herderswoningen in de valleien verspreid liggen.

²³⁰ Er wordt gezegd dat Jezus na de opwekking van Lazarus, een tocht ondernam naar Arabië, waarop Hij vergezeld was van drie jongelingen van 16 tot 18 jaar.

Deze zoon werd later een leerling van Jezus. Jezus is hier herhaaldelijk teruggekeerd en heeft er ook gepredikt.

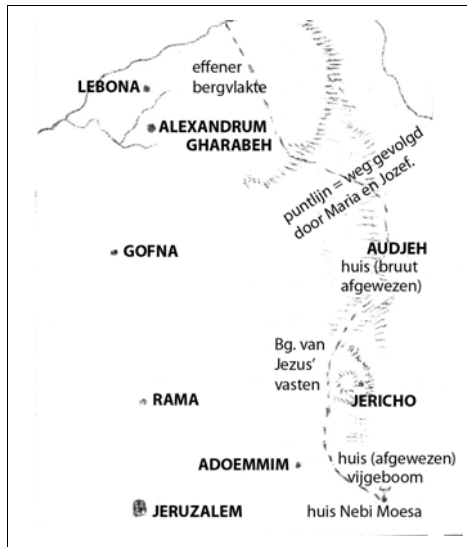
Er waren ook kinderen in deze herderswoning. Alvorens te vertrekken heeft Jozef hun zijn zegen gegeven.

Reis naar Bethlehem (vervolg).

109.

Maandag, 19 november. –

De wegen waarop ik hen vandaag zag reizen, waren meer effen.
(Ze reizen over een ruime bergvlakte, zie kaartschets).

In fasc. 27, nr. 1508 vertelt K. over hen enige bijzonderheden en bij die passus zullen wij later een noodzakelijke opmerking plaatsen.

- De jongste van de drie was 16 jaar en heette Eremenzear (later ook Hermes genaamd);
- de oudste heette Eliud (naderhand gedoopt onder de naam Siricius);
- de middelste in leeftijd heette Sela of Silas.

De H. Maagd gaat van tijd tot tijd een weinig te voet. Dikwijls rusten zij wat op geschikte plaatsen en gebruiken dan wat spijs; zij hebben kleine broodjes bij zich en in kleine kruikjes een verkoelende drank; hij is tevens versterkend. Deze kruikjes zijn zeer sierlijk, hebben twee oortjes en glanzen bruin gelijk brons. De drank is balsem, waarvan zij een weinig in hun drinkwater mengen (zie fasc. 2, nr. 60, voetnoot 126). Soms plukken zij ook bessen en vruchten, die hier en daar op zonnige plaatsen nog aan de bomen en struiken hangen.

Het zadel van Maria op de ezel, heeft rechts en links een trede of voetplank, waarop de voeten over elkaar gekruist rusten, zodat ze niet los neerhangen, gelijk men hier te lande bij ons op een paard zit. De rijbeweging of ritme is hoogst regelmatig en rustig, de houding en gang volkomen eerbaar. Zij zit afwisselend ter rechter- en ter linkerzijde van het lastdier.

Het eerste wat Jozef op elke standplaats of in ieder huis waar zij hun intrek nemen, doet, is voor de H. Maagd een gemakkelijke zit- en rustplaats te bereiden²³¹. Hij wast zich dikwijls de voeten en ook Maria wast zich die herhaaldelijk (wat in de zomer nodig is wegens het vele stof, in de winter wegens de slijkerigheid van de wegen). Ook anders wassen zij zich niet te weinig.

Het was reeds donker, toen zij aan een afzonderlijk gelegen huis aankwamen. Jozef klopte aan en verzocht om een onderkomen voor de nacht. De man van dit huis wilde hun niet opendoen, en toen Jozef hem wees op de toestand van Maria, die niet verder

²³¹ Het eerste wat Jozef telkens doet... Wij zullen voortdurend getuige zijn van Jozefs bezorgdheid voor Maria. Wat hij in zijn leven voor Jezus en Maria deed, is een van de redenen van onze godsvrucht tot die grote heilige.

“Van het ogenblik af dat de engel Jozef van mijn toestand op de hoogte gebracht had”, zei Maria tot de H. Brigitta, “behandelde hij mij als zijn vorstin en was buitengewoon gedienschtig en bezorgd; hij diende mij zo eerbiedig dat nooit een lichtzinnig, ongeduldig, nors of toornig woord uit zijn mond kwam.”

(Overigens zijn goedheid, zachtheid, dienstvaardigheid, bijzondere karaktertrekken van de H. Jozef.) (cfr. Openb. VI, 59).

meer kon, daaraan toevoegend dat hij geen kosteloos nachtverblijf verlangde, gaf die hardvochtige man misnoegd ten antwoord dat zijn huis geen herberg was; hij wilde dan ook met rust gelaten worden; het kloppen moest ophouden en de kloppende moest zijn gang gaan. De onverbiddelijke man opende niet eens en riep deze liefdeloze woorden verstaanbaar door de gesloten deur.

Zo trokken Maria en Jozef nu nog een eind verder en namen hun intrek in een schuur, waarbij zij de ezelin vonden stilstaan. Jozef ontstak licht en maakte voor de H. Maagd een legerstede gereed, waarbij hij geholpen werd door haar. Hij bracht er ook de ezel binnen, die er stro en voeder vond. Zij baden hierop, gebruikten dan een kleine collatie en sliepen enige uren.

De afstand tussen dit en hun vorig verblijf in de herberg kan ongeveer 6 uren gaans bedragen. Zij zijn nu reeds wel 26 uren van Nazareth verwijderd, maar nog 10 uren van Jeruzalem af; zij hebben tot nog toe geen grote, openbare wegen gevolgd, maar wel hebben zij meerdere handelswegen gekruist, die van de Jordaan naar Samaria leiden en op de heerwegen uitkomen, die Syrië met Egypte verbinden. De zijwegen die zij volgden waren eng, en vooral in het gebergte niet zelden zo smal, dat reeds een mens geoefend moest zijn om zonder struikelen daarop vooruit te komen. De ezels echter zijn in hoge mate zeker van hun stap en gaan erop vooruit met vaste tred²³². Deze schuur hier lag op effen grond.

²³² Het huis dat zij hier bereiken, is te lokaliseren vooraan in de Jordaanvallei. Zij zijn van de middelste bergvlakte afgedaald langs smalle, steile paden en diepe ravijnen die het kenmerk zijn van die hellingen.

In fasc. 18, nr. 786 spreekt Katarina van de smalle paden, die van de hoogvlakte langs de berghelling over Akrabis naar de Jordaanvallei afdalen: "De weg van Akrabis naar Jericho is zeer eng en rotsachtig; beladen lastdieren kunnen er moeilijk door." Dit is nochtans een veel gebruikte weg, zodat het voor de hand ligt dat de paden elders nog moeilijker zijn.

Zo lezen wij bij Delancker: "Wij bestijgen weer onze rijdieren en volgen een halsbrekend pad, waar geen twee mensen naast mekaar kunnen gaan. Links is een rotswand en rechts een afgrond van 50 m diep; een misstap van

Dinsdag, 20 november. –

Zij verlieten nog vóór het dagaanbreken de schuur waarin zij overnacht hadden. De weg begon weer een weinig te klimmen. Ik geloof dat zij aan de weg kwamen, die van Gabara naar Jeruzalem leidt en hier liep de grens tussen Samaria en Judea; zij werden bij een ander huis nogmaals onbeleefd weggezonden²³³.

het beest kan ons beide in die afgrond storten. Nochtans moet men zich niet al te veel zorgen maken, want die beesten kennen hun taak.”

Inderdaad, zo zegt K., “de ezels gaan er op vooruit met vaste tred.” Hoeveel reizigers hebben er hun verwondering niet over uitgesproken.

“Dit dier”, zo leest men in Dictionnaire de la Bible (D.B.), “is als gemaakt voor bergstreken; het is groter dan onze ezels. Zijn hoeven zijn lang, hebben scherpe randen en zijn van onderen in het midden uitgediept.

Dit geeft vastheid aan zijn stap, zowel in het klimmen als in het dalen, daar waar de vlakke hoef van het paard gevaar loopt uit te glijden.

Op matige stap kan de Palestijnse ezel een dag marcheren zonder uit te rusten en flink doorstappende legt hij 10 km per uur af.” (D.B. Âne).

“Dit redeloos dier bestudeert doeltreffender zijn weg en doorziet als het ware klaarder de gevaren dan de mens. Met overleg verzet het in de gevaarlijke passen poot na poot.” (De Gryse).

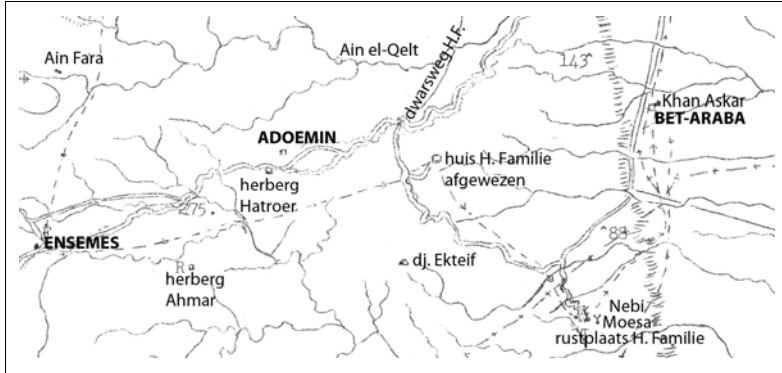
“Langs de rand van de steilste bergkloof draagt hij de reiziger veilig naar zijn doel, terwijl hij bovendien zonder te duizelen hier en daar aan de rand een distel plukt en smakelijk opknabbelt.” (‘t H. Land, april, 1953-1954). “

Ik heb in de Sināi kleine ezels, beladen met twee zware waterzakken, met de grootste soepelheid de moeilijkste paden zien afleggen.” (De Géramb, III, 168).

“Op zulke paden”, zegt hier K. “gaan de ezels, ook die dus van Sint Jozef, met vaste tred vooruit.” Uit deze trek, zoals uit duizend andere, besluiten wij dat K. spreekt als ooggetuige; wat zij vertelt, heeft zij gezien en gehoord.

²³³ Jozef en Maria verlaten de schuur bij Audjeh, waar zij overnacht hebben; zij gaan even zuidwestwaarts en bestijgen spoedig langs valleien weer het gebergte, want de schuur was gelegen op effen grond, aan de voet van het gebergte, aan de rand van de Jordaanvallei.

Ten westen van de bergtop van Jezus' vasten en bekoring doorkruisen zij de bergwoestijn en bereiken spoedig de klimweg van Jericho, die vanuit deze stad steil naar Jeruzalem opklimt. In plaats van Jericho noemt K. Gabara, want de resten van dit stadje, die de oude naam, thans Djaber, bewaard hebben, liggen 4 km ten W. van Jericho. K. bedoelt dus geenszins het

Gekomen enige uren ten noordoosten van Betanië, voelde Maria een grote behoefte aan enige verkwikking en wat rust. Jozef week nu wel een half uur van de weg af naar de plaats, waar hij een vijgenboom wist staan, die hij op een vroegere reis vol vruchten had zien hangen. Onder de boom waren in het ronde banken opgeslagen. Doch toen zij bij de boom gekomen waren, vonden zij er, tot hun grote teleurstelling, geen vruchten op.

Gabara in Galilea, waarvan zij in fasc. 2, nr. 49 en op veel andere plaatsen zal spreken.

Een groot deel van deze weg en van de ravijn el-Qelt, waarlangs hij loopt, vormde de grens tussen de stammen Juda en Benjamin en ook een tijdlang de grens tussen Samaria en Judea, doch de laatste grens was niet bestendig; naar gelang de oorlogskansen het meebrachten, werd ze verplaatst. Sedert de Makkabeeën een groot deel van Samaria heroverd hadden, liep ze meer noordelijk, o.m. over Akrabis.

Jericho, Betel en Bethoron met omgevingen behoorden weer tot Judea.

Na deze uitlating over de grens vermeldt K. weer, doch vluchtig en onopvallend een afwijzing, maar ze schijnt zeer brutaal geweest te zijn, aangezien Jezus in zijn openbaar leven het huis zal bezoeken en de bewoners streng en treffend, gelijk Hij dat kan, zal bestraffen (fasc. 11, nr. 299). Dit huis is te lokaliseren zowat een klein half uur ten oosten van Adoemmim. Op dit punt kruist inderdaad een uit het noorden komende dwarsweg die Jozef en Maria gevolgd zullen zijn, de klimweg van Jericho.

De vijgenboom zonder vruchten moeten wij op enige afstand van daar veronderstellen (zie kaart hierna).

Tegen deze boom heeft, gelijk ik me vaag herinner, Jezus later iets gedaan; hij bracht geen vruchten meer voort, hoewel hij nog groen en levenskrachtig was; ik meen dat de Heer hem eens vervloekte op een reis, toen Hij, van Jeruzalem uit, de wijk nam over de Jordaan, waarna de boom verdorde²³⁴.

²³⁴ Dat Christus deze vijgeboom later vervloekt heeft, zal een vergissing zijn. Hier spreekt K., in een uiterst ziekelijke toestand en uit vage herinnering, zoals zichzelf en Brentano verzekeren.

Uit de nrs. 1487-1488 (fasc. 27) blijkt dat Jezus op zijn vluchtreis uit Jeruzalem die vijgeboom vervloekte over de Jordaan, wat nochtans niet uitsluit dat Hij dit ook hier in 't voorbijgaan gedaan kan hebben, maar in die passage heeft de zienster dit geenszins vermeld.

Hierop naderden zij tot een huis, waarvan de man aanvankelijk zeer ruw tegen Jozef optrad, toen deze hem nederig om herberging verzocht. Hij lichtte met zijn lantaarn de H. Maagd in het aangezicht en spotte met Jozef, omdat hij zulk een jonge vrouw op reis met zich meenam; dit geschiedde wel uit naijver (= wedijver, afgunst, jaloezie) en minnejaloezie, zo gaf hij te verstaan, maar de vrouw kwam bij en deze had medelijden met de H. Maagd; zij wees hierop het echtpaar met grote vriendelijkheid een plaats aan in een zijvleugel van het huis en bracht ook kleine broden ter verkwikking. Ook de man voelde weldra spijt over zijn onbeschoftheid en was voortaan zeer voorkomend jegens de heilige reizigers²³⁵.

Hierna trokken zij verder en kwamen in een derde huis, dat door jonggetrouwen bewoond was en waarin ik een oudje op een stok zag hinken. Hier werden zij slechts met koele beleefdheid en niet bijzonder vriendschappelijk opgenomen; men trok zich de reizigers niet erg veel aan; de bewoners waren niet van die

²³⁵ Na de vijgenboom in een huis eerst bespot, daarna goed onthaald. –

Aan het einde van dit nr. zegt de zienster: “Zij waren meer de Jordaan genaderd.” Dit past vooral op dit huis dat wij, niet geheel zonder reden veronderstellen te Nebi Moesa. Deze naam betekent: ‘de profeet Mozes’.

Hier lokaliseren de Mohammedanen op een onbegrijpelijk domme wijze het graf van Mozes. Tot vóór de laatste joodse oorlog, misschien zelfs nu nog, trokken zij er jaarlijks uit Jeruzalem met groot brio (= levendigheid, vurigheid) en lawaai in bedevaart naar toe.

Volgens de Palestinoloog V. Guérin heeft die moskee een christelijke kerk opgevolgd. De Moslims hadden overigens de gewoonte ingepalmde christelijke kerken in moskee te veranderen en er kritiekloos en uiterst bijgelovig eigen herinneringen aan vast te knopen.

Als wij dit gegeven verbinden met de mededelingen van de zienster “dat de rustplaats der H. Familie reeds kort na Jezus’ geboorte in bidplaats veranderd werd.” (en later zonder twijfel een kerk geworden is), “dat het huis op een heuvel met wijds vergezicht gelegen was.” (wat door Guérin bevestigd wordt) hebben wij wel enige reden om dat huis hier te veronderstellen (cfr. V. Guérin, Samarie I, blz. 21 tot 28).

oprecht eenvoudige herders, maar geleden eerder op rijke boeren hier bij ons, die geheel opgaan in hun bedrijf en wereldse zaken.

Één van deze huizen heeft Jezus later bezocht, nl. op 20 oktober of 1 Tisri, na zijn doop; Hij vond er de kamer van het verblijf zijner ouders veranderd in een versierde bidplaats; ik weet nu niet heel zeker of het niet dát huis was, waar de man aanvankelijk Jozef bespote (het was inderdaad dát huis).

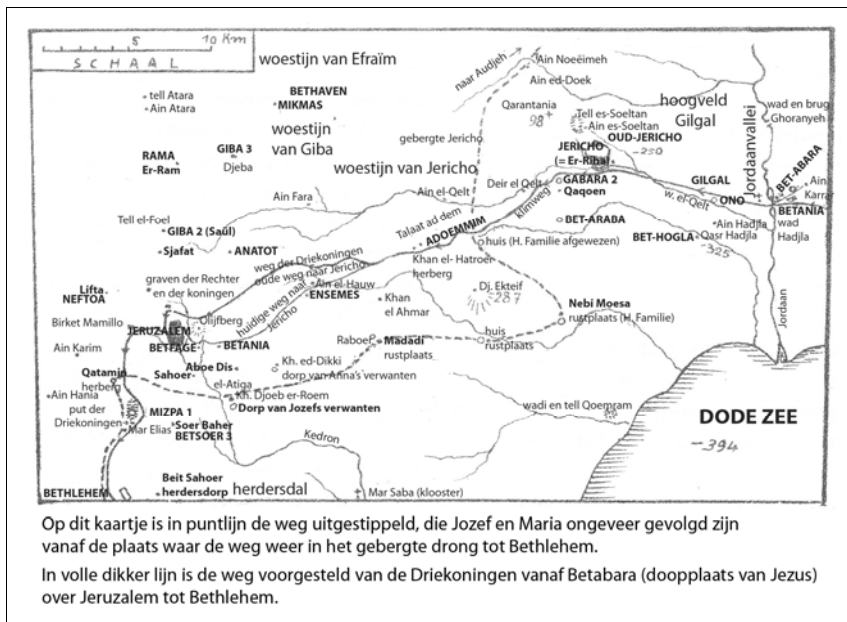
Ik herinner me vaag dat de bewoners de rustplaats van de H. Familie tot bidplaats hebben ingericht dadelijk na de wonderen die plaats grepen naar aanleiding van Jezus' geboorte (zie verder fasc. 11, nr. 300).

Tegen het einde van de reis hield Jozef nu vele halten, want de tocht werd voor de H. Maagd hoe langer hoe bezwaarlijker; zij volgden nog steeds de weg die de ezelin insloeg en maakten een omweg van wel 1,5 dag aan de oostkant van Jeruzalem. Jozefs vader had in deze omstreken weiden gehad en hierdoor was Jozef goed met de streek bekend²³⁶. Waren zij dwars door de woestijn achter Betanië recht naar het zuiden gereisd, dan hadden zij Bethlehem wel in 6 uren kunnen bereiken, doch deze weg was bergachtig en in dit jaargetijde zeer hinderlijk. Zo waren zij nu, de ezelin door de dalen volgend, meer naar de Jordaan genaderd.

²³⁶ Jozefs vader had hier weiden gehad. – Waarschijnlijk in de buurt van de weiden die Joakim bezat in de omstreken van het Esseneklooster 8 km ten westen van Jericho (zie fasc. 1, nr. 18, voetnoot 41), zoals zij ook aangrenzende of naburige weiden hadden bij Jazer over de Jordaan aan de voet van een hooggebergte.

Joakims en Jozefs vader waren halve broers (zie fasc. 1, nr. 11, voetnoot 26).

Voor het vervolg van de reis verwijzen wij naar volgend kaartje.

110.

Woensdag, 21 november. –

Heden zag ik de heilige reizigers midden op de dag hun intrek nemen in een groot herdershuis, dat ongeveer 7 uren van de doopplaats van Joannes bij de Jordaan en ongeveer 3 uren van Bethlehem verwijderd kon zijn.

Dit is hetzelfde huis, waarin Jezus 30 jaren later op 11 oktober overnacht heeft. Dit huis bezocht Hij toen, daags voordat Hij, voor de eerste maal na zijn doop in de morgen op enige afstand voorbij Joannes de Doper ging (fasc. 11, nr. 313).

Naast het woonhuis bevond zich een afzonderlijke schuur, waarin de landbouw- en herdersgereedschappen bewaard werden. Het voorhof had een bron met baden er omheen, die door middel van buizen hun water eruit ontvingen. De huisheer scheen een groot

landbezitter te zijn; het was hier een bedrijvige boerderij; vele knechten die hier op de kost werkten, zag ik komen en gaan.

De huisheer ontving de reizigers zeer vriendelijk en toonde zich zeer gedienschtig; zij werden naar een gerieflijke kamer gebracht en ook voor de ezel werd goed gezorgd. Een dienstknecht moest aan de bron (of vijver) Jozef de voeten wassen en zijn klederen afstoffen en effen strijken; ondertussen werden aan Jozef andere klederen verschaft; een meid bewees dezelfde diensten aan de H. Maagd; hier aten en sliepen zij.

De huisvrouw was nogal wonderlijk: eigenzinnig van karakter; zij woonde op haar eigen en hield zich verborgen; zij had de reizigers uit haar afgezonderd verblijf bij hun aankomst heimelijk bekeken en daar zijzelf nog jong en bovendien ijdel was, had de schoonheid der H. Maagd haar afgunstig en wrevelig gestemd; hierbij kwam nog dat zij vreesde dat Maria zou vragen om hier haar uur af te mogen wachten. En zo hield zij zich liefdeloos teruggetrokken en bedacht middelen om te bekomen dat zij de volgende dag niet zouden blijven.

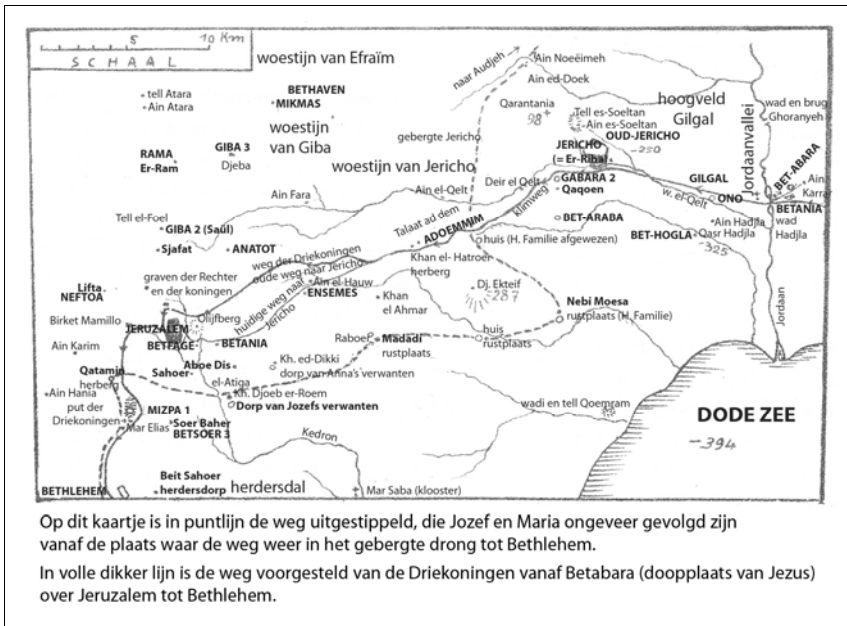
Dit is dezelfde vrouw welke Jezus 30 jaar later op 11 oktober, als hij hier na zijn doop passeerde en dit huis bezocht, blind en ineengekromd aantrof. Ook genas Hij haar, na ze evenwel eerst over haar ongastvrijheid, afgunst en ijdelheid berispt te hebben (fasc. 11, nr. 313).

Er waren ook kinderen in het huis; de vrouw kon nochtans niet verhinderen dat de H. Familie hier overnachtte.

Donderdag, 22 november. –

Heden, tegen de middag, zag ik de H. Familie de woning van gisteren verlaten. Enige bewoners vergezelden haar nog een eindweegs; zij kwamen nu, na een korte reis van ongeveer 2 uren in westelijke richting, in een dorp van twee lange rijen huizen, die tuinen en voorhoven hadden en niet al te dicht aan weerszijden

van een grote verkeersweg lagen (verondersteld te Djoeb er-Roem, waar een aanzienlijke weg doorloopt).

In dit dorp woonden verwanten van Jozef: hun verwantschap was als die van zonen uit het tweede huwelijk van een stiefvader of stiefmoeder²³⁷. Ik heb het huis goed herkend; het was een zeer voornaam huis; zij doorkruisten het dorp van het een tot het ander

²³⁷ De hier vermelde verwantschap schijnt geweest te zijn als volgt:

Een vrouw, reeds tweemaal weduwe, gaat een derde huwelijk aan met Jakob, die reeds vader was van Jozef.

Deze nieuwe moeder of stiefmoeder van Jozef had een zoon uit een tweede huwelijk.

Deze was het die NU in dit dorp woonde, dus een stiefbroer van Jozef, maar in Jezus' openbaar leven waren het nakomelingen van die stiefbroer die in dit dorp woonden.

einde en sloegen daarna wel een half uur ver rechts af in de richting van Jeruzalem en kwamen aan een grote herberg²³⁸.

Op haar voor- of binnenplein lag een grote springbron met vele buizen; er waren hier vele mensen verzameld, er was een lijkplechtigheid aan de gang.

Het inwendige van het hoofdgebouw, in welks midden zich de haardmuur met een schoorsteen bevond, was door het wegnemen van verplaatsbare, lage houten schotten, die anders de ruimte in meerdere afzonderlijke kamertjes verdeelden, tot een grote zaal omgeschapen (een indeling dus zoals in het huis van moeder Anna; fasc. 1, nr. 15; zie ook hierna).

Achter de haard hingen zwarte doeken omneer, en vóór de haard stond een zeker stel met een zwart kleed bedekt; het maakte de indruk van een doods-kist. Vele mannen waren er biddend omheen geschaard; zij droegen lange, zwarte klederen, en daarboven witte, die korter waren; sommigen droegen aan een arm een soort manipel met franjes.

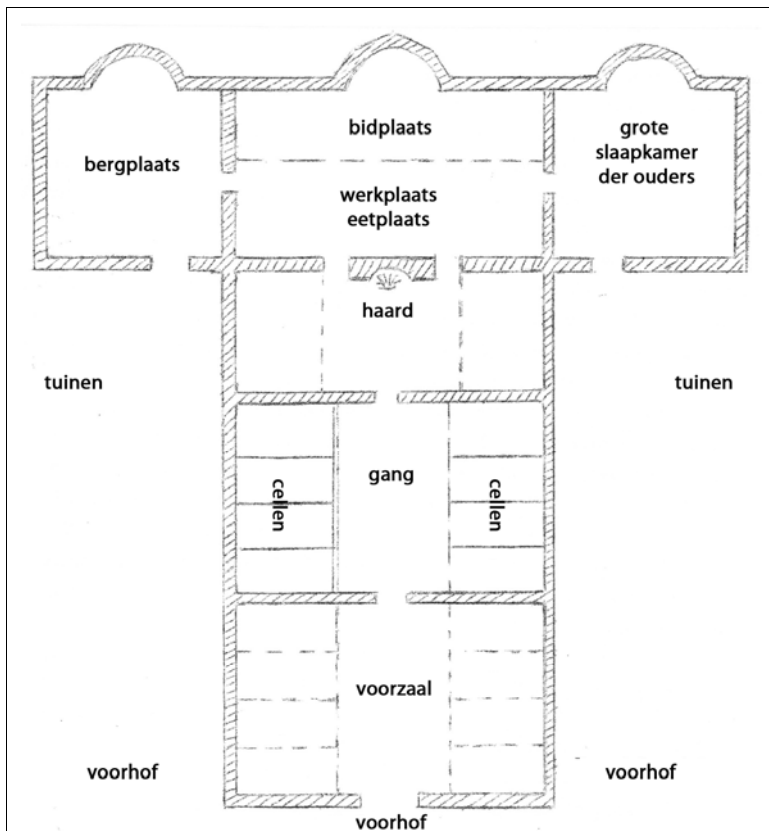
In een andere zaal zaten de vrouwen, geheel in rouwmantels gehuld, in lage bakken op de grond en pleegden rouw. Ook de herbergbewoners waren in de rouwplechtigheid betrokken en verwelkomden de reizigers slechts met een teken van op hun plaats; de huisknechten echter ontvingen hen zeer vriendelijk en bewezen hun alle diensten. Ook brachten zij voor hun nachtverblijf een afzonderlijk vertrek in gereedheid; dit geschiedde door het neerlaten van matten, die tegen de muur in de

²³⁸ In fasc. 4, nr. 103 heeft K. die herberg 'klein' genoemd, want ze bedoelt dezelfde herberg.

De begrippen 'klein' en 'groot' zijn evenwel betrekkelijk en rek- of krimpbaar. In nr. 103 heeft K. wellicht meer aandacht besteed aan een onderdeel ervan of aan het 'kleine' huis van de opzichter, dat ertoe behoort en er dichtbij gelegen is, zoniet er tegen aangebouwd.

In fasc. 6, nr. 163 legt zij dit huis dicht bij de herberg. Deze ligt te Qatamin.

hoogte opgerold waren, zodat zij zich nu als in een tent bevonden. In dit huis waren tegen de wanden vele bedden opgerold en door het neerlaten van zulke matten konden vele afzonderlijke cellen gevormd worden.

**HUIS van de heilige ANNA, volgens de beschrijving van K. Emmerick.
Ook Maria's huis te Efeze was naar een gelijk plan gebouwd.**

Zoals naar gewoonte ligt voor het eigenlijke woonhuis of het hoofdgebouw een voorhof. Dit was vaak aan weerskanten geflankeerd door bijgebouwen: kleine woonhuizen, stallen, bergplaatsen, waarvoor soms nog een gang of gaanderij liep.

Het gebeurde dat achter het woonhuis een tweede woning lag en tussen beide een tweede voorhof of binnenhof. Ook kwam het voor dat de omheiningmuur het hoofdgebouw omringde, zodat het voorhof langs dat gebouw naar achteren doorliep.

Dit geval deed zich voor met het Cenakel te Jeruzalem, waarin Jezus vóór zijn dood het laatste avondmaal hield.

Naderhand zag ik de herbergbewoners de H. Familie in hun kamertje bezoeken en zich vriendschappelijk met haar onderhouden. Boven hun zwart rouwgewaad hadden zij hun wit bovenkleed niet meer aan. Nadat Jozef en Maria wat voedsel gebruikt hadden en opgefrist waren, baden zij tezamen en begaven zich ter ruste.

Vrijdag, 23 november. –

Jozef en Maria begaven zich heden om het middaguur uit deze herberg op weg naar Bethlehem, dat misschien nog een paar uren van hier verwijderd lag. De huisvrouw verzocht hen eerst nog dringend om toch te blijven, daar het Maria aan te zien was, dat haar bevalling elk ogenblik plaats kon grijpen. Doch met neergeslagen sluiert antwoordde Maria dat zij nog 36 uren tijd had; misschien ook zei zij 38 uren, doch dit weet ik niet meer zo zeker. De waardin wilde haar daar wel gaarne houden, doch in een ander gebouw, niet in het eigenlijke huis²³⁹.

Bij hun vertrek zag ik Jozef met de waard over zijn ezels spreken; hij prees de dieren en zei dat hij ook de ezelin meegebracht had om ze in geval van nood te verpanden²⁴⁰.

Toen de waard en de waardin nog van de moeilijkheid spraken om in Bethlehem herberg te vinden, zei Jozef dat hij daar vrienden wonen had, die hem heel zeker gastvrij zouden ontvangen.

²³⁹ Nog 36 of 38 uren. – 's Middags vertrekken zij. Christus zal te middernacht of onmiddellijk daarna geboren worden. Dus nog 36-38 uren.

"Weet", zei Maria tot de H. Brigitta, "dat ik het uur van Jezus' geboorte vooraf nauwkeurig kende." (Openb. VII, 25).

²⁴⁰ Jozef prees de dieren. – Toch verzwijgt hij uit ootmoedigheid dat de ezelin hun de weg getoond heeft. Ook hecht hij zo weinig aan dat buitengewone, dat hij ze later te pand geeft en tenslotte ze zal verkopen.

Het doet mij telkens pijn, als ik Jozef met zoveel zekerheid van een goede ontvangst in Bethlehem hoor spreken. Ook tegen Maria hoorde ik hem onderweg daar nog op terugkomen. Men ziet wel dat ook zeer heilige mensen zich kunnen vergissen.

Aankomst te Bethlehem.

III.

Zij trokken om de noordkant van Bethlehem en naderden tot de stad aan haar westkant; zij hielden een halte terzijde van de weg onder een boom. Maria steeg van de ezel en schikte haar kleding. Hierop begaf Jozef zich met haar naar een groot gebouw dat door andere kleine gebouwtjes (zijgebouwen of vleugels) en door pleinen omgeven was en een paar minuten buiten Bethlehem lag. Er stonden ook bomen vóór, en overal rond was allerlei volk onder tenten gelegerd. Dit was het oude familiehuus van David en het gewezen ouderlijk huis van Jozef. Ook woonden er nog verwanten of bekenden van Jozef in, doch zij gedroegen zich jegens hem als onbekenden. Dit huis diende nu tot kantoor voor de Romeinse belastingsdienst (voor de ligging, zie fasc. 3, nr. 74, voetnoot 166).

Jozef ging aanstonds met de H. Maagd, terwijl hij de ezel bij de teugel leidde, naar het huis, want ieder aankomende moest zich hier aanmelden. Daar ontving hij dan papieren of een soort visum, waarzonder niemand in Bethlehem toegang verkreeg.

Na een korte onderbreking, doch nu in ziende toestand, vertelde K. verder:

De jonge, loslopende ezelin is hier niet bij hen; zij loopt rond de zuidkant van de stad; de weg loopt daar meer effen door een dal. Jozef is in het huis gegaan. Maria bevindt zich in één van de kleine huizen of gebouwtjes rondom het voorhof bij andere vrouwen; zij bejegenen haar zeer voorkomend en bieden haar iets te eten aan... het zijn vrouwen die koken voor de soldaten, die een

gordel van afhangende riemen om de lendenen dragen. (*Sie haben solche Riemen um die Lenden hängen*). Hier is het nu waarlijk aangenaam weer en volstrekt niet koud. De zon schijnt op de berg tussen Jeruzalem en Betanië. Van hier ziet men het zo klaar²⁴¹.

Jozef bevindt zich in een grote kamer op de verdieping; zij vragen naar zijn naam en zoeken deze dan op in lange rollen, die in grote menigte aan de muren hangen; zij rollen ze open en lezen hem dan zijn geslachtslijst voor, en ook die van Maria. Hij scheen niet te weten dat ook zij door Joakim in even rechte lijn van David afstamt, want hijzelf stamt van een vroegere spruit van David af. De bediende vroeg hem: “Waar heb je je vrouw gelaten?” (Voor geslachtslijsten en hun afstamming, zie fasc. 3, nr. 79, voetnoot 181 en fasc. 1, nr. 11, voetnoot 26).

Het was nu reeds 7 jaar geleden dat de bewoners in dit land door allerlei wanordelijkheden niet meer regelmatig op schatting waren gesteld. Deze belasting wordt reeds een paar maanden geïnd. Wel heeft men in de laatste 7 jaren nu en dan iets betaald, doch niet ordelijk of systematisch; de mensen moeten nog tweemaal betalen; daarom blijven velen van hen hier 3 maanden legeren.

Jozef kwam te laat met zijn betaling, maar werd nochtans vriendelijk behandeld. Hij heeft vandaag nog niet betaald, maar

²⁴¹ Aanstonds denken wij hier aan de Olijfberg, maar bedoeld zal zijn

- de Nebi Samwil, de hoogste bergtop in de omstreken van Jeruzalem (895 m), 8 km ten noordwesten van Jeruzalem, en
- Beitanan, 12 km ten noordwesten der heilige stad.
- Men kan ook denken aan Beitoeniya, 17 km ten noordnoordwesten.

‘Schijnt op de berg’ betekent nog niet: ‘gaat onder achter de berg’, doch indien men het zo verstond, zou het nog juist zijn, zoals het blijkt uit Recht. 19, 14 en uit een passage bij Mislin (III, 124). Deze zag van op een plaats in de Libanon, 30 km ten noordoosten van Beyrout, de zon ondergaan achter het eiland Cyprus.

Uit K.’s gegeven blijkt dat Jozefs huis op een hoog punt stond. Ook ziet men de Nebi Samwil uit alle richtingen van ver.

men heeft hem ondervraagd naar zijn vermogen en bestaansmiddelen; hij heeft verklaard dat hij geen vaste goederen noch grondbezittingen had en moest leven van zijn handwerk en de steun van zijn schoonmoeder.

De verschillende zalen van het huis zijn ingenomen door tal van schrijvers en voorname beambten. Boven zijn Romeinen en ook vele soldaten ingekwartierd. In dit huis zijn ook Farizeeën en Sadduceeën, priesters en oudsten, schrijvers en ontvangers van allerlei belastingen. Zowel de Joden als de Romeinen zijn er vertegenwoordigd.

Zulk een commissie zetelt er niet te Jeruzalem, doch wel op meer andere plaatsen in het land, b.v. te Magdalum bij het Meer van Galilea, waar de bewoners van Galilea hun belastingen moeten komen betalen. Naar Magdalum komen zelfs de burgers van Sidon, gedeeltelijk, meen ik, voor handelszaken. Slechts de burgers die niet gehuisvest zijn (die niet in een eigen huis of op eigen grond wonen, *nicht ansässig sind*) en dus niet naar eigen grondbezittingen geschat kunnen worden, moeten zich naar hun geboorteplaats begeven.

Voortaan wordt de belasting in 3 termijnen betaald en telkens om de maand. Elk van deze betalingen is voor een bepaald doel bestemd.

- De eerste belasting wordt verdeeld tussen keizer Augustus, Herodes en nog een koning, die in de nabijheid van Egypte woont. Deze heeft in een oorlog hulp verleend en heeft erdoor recht verkregen op een stuk grond in het noorden van het land (*oben im Land*); derhalve moeten zij hem een deel van de belasting afstaan.
- De tweede belasting komt de heropbouw van de tempel ten goede; het komt me voor dat een geleende som geld daarmee afgelost zal worden.
- De derde is bestemd voor weduwen en steuntrekkers, die reeds sedert lang geen onderstand meer ontvingen, maar, zoals het

heden ten dage nog gaat, van dat alles komt er weinig terecht bij degenen die er recht op hebben. De voorwendsels tot de belasting zijn gegrond en goed, maar het geld blijft hangen in de handen van de groten; het is een geschrijf en gewrijf, een bureaucratie en drukdoenerij van de andere wereld²⁴².

Boven liet men Jozef vertrekken en toen hij beneden kwam, werd ook de H. Maagd in een gang vóór de schrijvers geroepen, maar zij lazen haar niets voor. Zij zeiden ook tot Jozef dat het niet nodig was geweest zijn vrouw mee te brengen²⁴³, en zij schenen

²⁴² Hier wordt gezegd waartoe de belastingen dienden die de Joden te betalen hadden ten tijde van Christus' geboorte.

De eerste afbetaling werd verdeeld tussen keizer Augustus, koning Herodes en nog een derde, zegt K.

Wij vermoeden dat bedoeld is koning Aretas IV van de Nabateeën (van het jaar 9 vóór onze tijdrekening tot 40 na Chr.).

Uit Flavius Josephus en Strabo weten wij dat hij, na de machtsovername, substantiële bedragen naar Rome stuurde in ruil voor de erkenning van zijn aanspraken; en eenmaal stevig op de troon, verleende hij ook aanzienlijke militaire hulp aan de Romeinse legioenen van Varus.

Aretas' dochter trouwde naderhand met Herodes Antipas, tetrarch van Galilea, maar ze liet hem zitten, toen hij verliefd werd op Herodias.

In de oorlog die daarop volgde tussen koning Aretas IV en zijn ontrouwe schoonzoon Herodes Antipas bleef de eerste overwinnaar.

Dezelfde koning Aretas IV wordt ook genoemd door Sint Paulus in II Kor. 11, 32, waar hij vertelt hoe hij na zijn bekering kon ontsnappen uit Damascus, namelijk in een mand over de muur, ± anno 37.

²⁴³ "Waarom ging Maria in die toestand mee naar Bethlehem?" vragen sommige exegeten zich af.

De tekst van Lukas: "Jozef ging naar Bethlehem om zich te laten inschrijven met Maria", geeft er aanleiding toe te menen dat Maria meeinging om zich eveneens te laten inschrijven; maar de juiste betekenis is dat Jozef in het gezelschap van Maria naar Bethlehem ging om zich te laten inschrijven.

Bij K. vernemen wij van de ambtenaren dat Jozef zijn vrouw niet behoefde mee te brengen. Maar vooral weten wij dat het op een bevel van de engel was en dus van God dat Maria meekwam: zij moest, om de profetieën in vervulling te doen gaan, haar eerstgeborene te Bethlehem ter wereld brengen.

zich vrolijk over hem te willen maken wegens de nog zo jeugdige leeftijd van Maria. Jozef was verlegen en voelde zich vernederd tegenover Maria; hij vreesde dat zij mocht gaan denken dat men hem in zijn geboorteplaats niet achtte.

112.

Zij trokken nu Bethlehem binnen, dat wijd uit elkaar gebouwd was; de ingang bevond zich tussen vervallen muren en was als een verwoeste poort²⁴⁴. Maria bleef aanstonds in het begin van de straat bij de ezel staan; men zag vele mensen her- en derwaarts lopen. Na enige tijd keerde Jozef tot Maria terug en zei dat in deze straat geen verblijf te vinden was en dat zij dus dieper de stad in moesten; hij leidde de ezel bij de toom en de H. Maagd liep naast hem.

Aan het begin van de andere straat gekomen, bleef Maria weer bij het lastdier staan; Jozef ging opnieuw van deur tot deur en bedelde om een verblijfplaatsje, maar andermaal kwam hij teleurgesteld bij Maria terug; dit herhaalde zich zo meerdere keren en de H. Maagd moest dikwijls lang staan wachten: alles was overal vol vreemdelingen; overal werd Jozef afgewezen, en na die reeks mislukkingen liet hij Maria verstaan dat zij het misschien best in een andere wijk aan de andere kant van Bethlehem zouden beproeven: hier hoopte hij stellig een onderkomen te vinden.

Zij keerden nu een eindweegs terug in de richting waaruit zij gekomen waren en wendden zich dan naar het zuiden. Vreesachtig volgden zij nu een straat die meer op een landweg geleek, want de huizen lagen er tegen heuvels aangebouwd, maar ook hier was hun zoeken tevergeefs.

Aan deze andere zijde van de stad, waar de huizen reeds meer verspreid lagen, kwamen zij op een dieper gelegen open plaats als op een ruim plein; het was er eenzamer en minder druk; er stond

²⁴⁴ Bethlehem is een aloude versterkte stad geweest; het was al versterkt ten tijde van Rut (4, 1). Roboam herstelde de vestingswerken (II Par. 11, 6).

daar een soort schuur en niet ver van daar een grote boom met uitgespreide takken, die, als een brede lindeboom, veel schaduw bood; de stam was glad en de vertakking spreidde zich uit als een dak om de stam. Jozef kwam met de H. Maagd bij deze boom en legde met behulp van de reispakken een gemakkelijke zitplaats aan tegen de stam. Hier wilde hij dat Maria rustte, terwijl hij nogmaals in de omgelegen huizen een nachtverblijf ging zoeken. De ezel stond met de kop naar de boom gekeerd.

Maria bleef hier aanvankelijk rechtop tegen de boom geleund staan. Haar wijd, witwollen kleed zonder gordel hing in plooiën om haar neer; zij droeg een witte hoofdsliur. Vele mensen kwamen voorbij en bekeken haar, zonder te vermoeden dat hun Verlosser zo nabij was. Maria was zo geduldig, zo ootmoedig en werd niet moede te wachten. Ach! zij moest zeer lang wachten en ging eindelijk met de ene voet boven de andere op de dekens neerzitten. Daar zo zittend hield zij de handen onder de borst gekruist en het hoofd gebogen.

Jozef keerde bedroefd tot haar terug: hij had geen logement gevonden. In geen huis of herberg was er nog een plaatsje voor hem; zijn vrienden wier gastvrijheid hij tegen de H. Maagd zo geroemd had, wilden hem ternauwernood nog herkennen; hij weende en Maria zelf troostte hem. Nogmaals ging hij van huis tot huis op zoek, doch daar hij steeds op de nakende bevalling van zijn vrouw als de dringendste reden van zijn verzoek de nadruk legde, werd hij overal met nog meer kordaatheid afgewezen. Wel was de wijk hier meer eenzaam, doch eindelijk stonden er daar toch een aanzienlijk hoopje voorbijgangers van op een afstand nieuwsgierig naar de H. Maagd te zien, zoals men dat pleegt te doen, wanneer iemand lang in het half donker ergens blijft staan wachten. Ik geloof zelfs dat enigen haar aanspraken en vroegen wie zij was.

Eindelijk daagde Jozef weer op, doch zo terneergeslagen dat hij bijna aarzelde tot de H. Maagd te naderen. Verlegen bekende hij dat zijn moeite nog eens tevergeefs was geweest, maar hij had nog

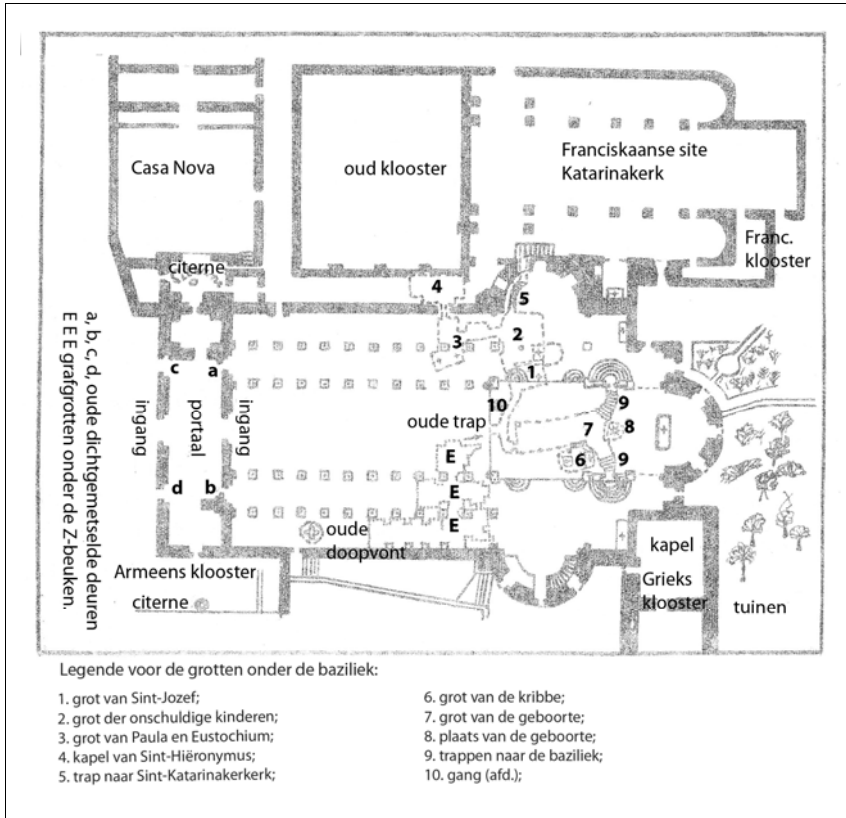
een andere uitkomst; hij kende, even buiten de stad, een geschikte schuilplaats die aan herders toebehoorde; zij gebruikten ze bij gelegenheden als stal voor hun dieren, en zelf vonden zij daarin een onderkomen, wanneer zij met vee naar de stad kwamen. Het was een aanzienlijke grot, die hun een onderkomen zou verschaffen, verzekerde hij, hij kende die van kindsbeen af. Wanneer zijn broeders hem sarden, had hij zich daar dikwijls teruggetrokken om van hen af te zijn en rustig te kunnen bidden. Zouden de herders toevallig komen, het zou hem geen moeite kosten om zich met hen te verstaan, doch in dit jaargetijde hielden zij zich daar slechts zelden op. In elk geval zouden zij daar voorlopig de nodige rust vinden en dan zou hij nog eens verder uitzien naar een waardiger verblijf.

Zij trokken nu samen op een eenzaam voetpad, dat links afsloeg, naar een plaats vóór de stad aan haar oostkant; het was zo een weg, gelijk wanneer men langs de oude vervallen muren, verwaarloosde grachten en wallen ener oude stad gaat. De weg liep (uit de dieper gelegen open plaats) aanvankelijk een weinig opwaarts; vervolgens moesten zij een heuvelhelling afdalen, en zo kwamen zij ten oosten van Bethlehem, enkele minuten vóór de stad, bij een (andere) heuvel of oude wal, waarvóór op een aangename plaats enige bomen stonden. Het was naaldhout (terpentijnbomen of cederhout); maar andere bomen hadden kleine bladeren, gelijk die van buksboom (= palmboom, soort palm).

Het was een omgeving als aan het uiteinde van de bouwvallige verdedigingsmuren van een kleine stad.

De Geboortegrot.

Katarina's beschrijving van de geboortegrot leiden wij in met een eigen beschrijving. Hier zal dus een tekst door zijn commentaar voorafgegaan worden. Haar beschrijving zal dan aanstonds begrijpelijk zijn. Wij geven de beschrijving van de grot, zoals ze er uitziet als crypte onder het priesterkoor van de heerlijke, oude, Konstantijnse basiliek uit de 4^e eeuw; deze is nog goed bewaard.

Zoals buiten het oorspronkelijke Hebron zich rondom het graf van Abraham een wijk ontwikkelde, die uiteindelijk met de stad versmolt en er een onderdeel van uitmaakte, zo ontstond te Bethlehem een wijk rondom de geboortegrot en geboortebasiliek van Christus. De grot

bevond zich in een kleine heuvel. Deze behoort geografisch bij de westelijke heuvel waartoe het oude Bethlehem zich beperkte. Tussen beide liep een klein ondiep valleitje, dat door de waterleiding gevolgd werd. Na de ontwikkeling van een nieuwe wijk rondom de basiliek strekte Bethlehem zich over beide heuvels en het valleitje uit. Meer naar het oosten, een 300-tal meters verder, begint de bodem snel naar het herdersgewest af te dalen.

Eer wij de eigenlijke beschrijving beginnen, moet worden opgemerkt dat met de bouw van de basiliek in de 4^e eeuw, en zelfs eerder door de herders zelf, enige verandering aan de grot aangebracht werd, maar de identiteit is ontegensprekelijk.

Vooreerst is het rotsgewelf vervangen door een sterk halfbögig stenen gewelf, dat een deel van de basiliek te schragen kreeg. Ook de bodem onderging verandering: hij werd geëffend om een vlakke vloer te bekomen. De zogenaamde 'gang' werd 'misschien' even verbreed, zodat de achteruitsprongen in de noorderwand kleiner werden. Ook zijn nu de wanden van binnen met marmerplaten bekleed en met amianten tapijten behangen, zodat eventueel een oude opening dicht en onmerkbaar gemaakt kan zijn. Onderzoekingen op dit punt zijn onmogelijk, door de rivaliteit tussen katholieken en Grieken.

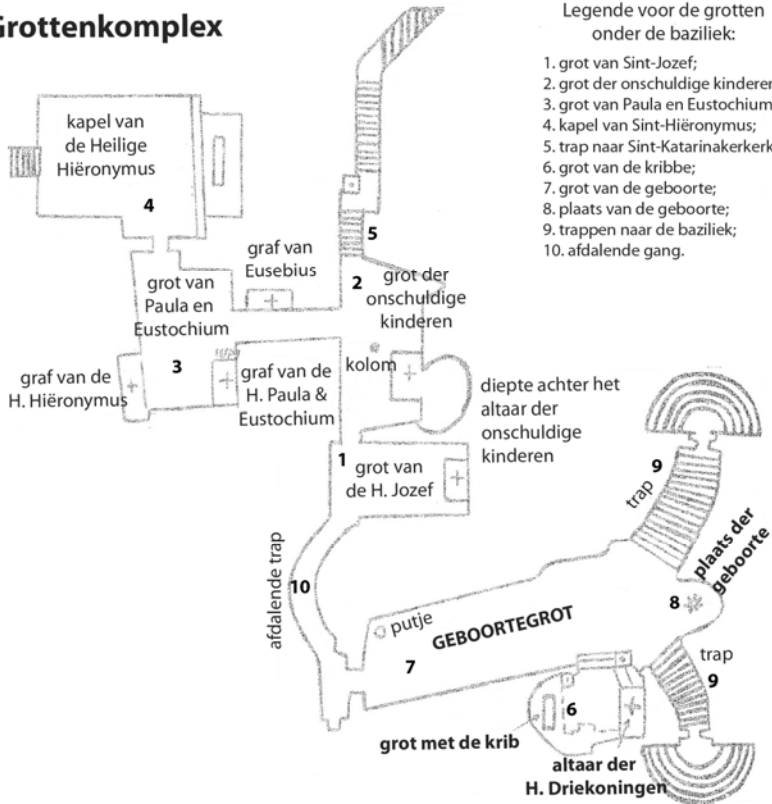
(Amiant = draad of vezelsteen, welke zich laat spinnen en door vuur niet verteert. Wanneer de steen zwaar is en harde, onbuigzame draden heeft, dan wordt die asbest genoemd.)

De oude westelijke ingang werd gestopt en vervangen door twee trappen aan weerszijden van de geboorteplek; ze komen boven uit in de zijbeuken van de basiliek aan beide kanten van het priesterkoor. Waar nu de noordelijke trap is, was toen een hok waar Jozef zijn ezel zette en waarschijnlijk ook een uitgang, waarlangs men op de heuvel kwam. (cfr. Kopp, Die heiligen Stätten, blz. 40, + nota 106).

Binnen is de oorspronkelijke rots nog zichtbaar in het bovengedeelte van de nis, boven de plek van Jezus' geboorte. Deze nis, waarmee de grot aan de oostkant eindigt, is 3 m breed, maar nu bijna 1 m versmald door een ingemetselde muur, die het altaar omvat. Na deze aanduiding van de veranderingen, beschrijven wij de grot nader.

Op de toegevoegde illustratie kan men alles volgen en nauwkeurig nagaan.

Grottencomplex

De ingang was toen gelijkvloers en ten westen; nu is hij dicht, maar treden we nochtans fictief langs deze oorspronkelijke ingang de grot binnen.

Zodra wij de eerste opening binnengaan hebben wij links een met trappen afdalende gang, die naar het complex van de bijgrotten leidt; wij laten die gang links.

Een tweede opening in een muur van later metselwerk brengt ons onmiddellijk in de grot of in wat men kan noemen: in de gang der grot. Vooraan is hij 3,50 m breed, maar eventjes geleidelijk verbreedend gaat hij over in een ruimer rondachtige kamer, die men de eigenlijke grot of

grotkamer kan noemen. Deze heeft een aanzienlijke zuidelijke verbreding of nevenkamertje, dat lager ligt en waarin men met 3 treden afdaald. De grotkamer is hier 4,50 m breed. Rekent men de verbreding mee (2,50 m) dan 7 m. Men kan zeggen: gemiddeld is de grot 3,90 m breed, het zijkamertje er buiten gelaten. De totale lengte van de west- naar de oostwand is 12,40 m en de hoogte 3 m.

Door de westingang binnentredend heeft men aanstonds links in de hoek een put in de bodem van 0,40 m diep, wellicht de haard, waarin volgens K., Jozef vuur maakte.

Een 7-tal m voorbij de ingang maakt de noordwand een achteruitsprong en weer een paar meters verder een tweede achteruitsprong.

Nogmaals een meter verder, in de noordoosthoek van de grot, is nu een opening in de rotswand, waar een trap van 16 treden begint om uit te komen boven in de noordelijke zijbeuk van de basiliek, naast het priesterkoor.

Oorspronkelijk was in deze hoek waarschijnlijk een derde achteruitsprong van de noordwand en hier een hok, waar Jozef zijn ezel plaatste en waar ook de reeds vermelde opening was die boven op de heuvel uitkwam. K. noemt dit hok een sluiphoek. De ezel stond nauwelijks vier stappen van de plaats van Jezus' geboorte.

In de oostwand van de grot is een rondvormige en gewelfde nis met een doorsnede van 3 m. Men ziet er nog de sporen van een oude mozaïekafbeelding van de geboorte van Gods Zoon. Beneden is deze nis enger geworden, daar men het in de nis geplaatste altaar in een rechthoekvormige muur gesloten heeft. Oorspronkelijk was de nis tot op de bodem uitgerond. Achter het altaar in de hoogte kan men nog een stuk van het oorspronkelijk rotsgewelf zien. Zo zegt ook de zienster: "De grot is in haar oosteinde half rond."

De bodem van de nis is bevoerd met witte marmertegels; hierin is onder het marmeren altaarblad een zilveren ster ingewerkt, waar omheen men de volgende woorden leest: '*Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est.*' Hier is uit de Maagd Maria Jezus Christus geboren.

Rechts van de nis der geboorteplaats en in de zuidoosthoek der grot is nu een andere opening, waar een trap van 13 treden opwaarts leidt en in de zuidelijke zijbeuk naast het priesterkoor uitkomt. Deze opening is

later gemaakt en was er niet in Jezus' tijd. Één meter ten westen van die trap en 3 m ten zuidwesten van de geboorteplek is in de zuidwand van de grot een brede opening die een kleine zijgrot met die der geboorte verbindt. Die zijgrot kan men ook beschouwen als een verbreding van de geboortegrot; het is een insprong of kamertje in de rots; het ligt 3 treden lager. Ook K. vermeldt het lager niveau.

In het midden van de brede opening, tussen de 2 grotten, ondersteunt een pijler het gewelf. Aan weerskanten van de pijler leiden 3 smalle treden in het kamertje neer. Dit kamertje of zuidelijke verbreding wordt ook 'grot van de kribbe' genoemd, omdat deze zich in dat nevenkamertje bevond en ook nu nog daar vereerd wordt, nl. tegen de westwand, 6 à 7 m ten zuidwesten van de plek van Jezus' geboorte. Tegen de oostwand van dit kamertje heeft men later een altaar aan de H. Driekoningen toegewijd en vandaar zal de onzekere, of liever, onjuiste mening ontstaan zijn dat zij op die plek de Koning der Joden, die zij kwamen zoeken, aanbeden hebben. Het kamertje is van west naar oost 3 m lang en in de andere richting 2,50 m breed.

In de grotten van Palestina, die als stal gebruikt werden, was het enig meubel een voederbak, hetzij van leem of van steen, verdraagbaar, los of aan de wand gehecht, hetzij een uitholling in de levende rots, één stuk vormend met de rotswand of -bodem. De kribbe te Bethlehem is een uitholling in een rotsblok van 1,15 m lang, en van 0,65 m breed. De trog is 0,22 m hoog en de uitholling 0,17 m diep. "Het was, zegt ook K. Emmerick, een op de grond liggende, trogvormig uitgeholde steen- of rotsbak, die tot drinkbak voor de dieren diende." (nr. 114, voetnoot 246).

Hoe is hiermee een andere traditie overeen te brengen, die de kribbe van Bethlehem aanwijst in de kerk van Maria Maggiore te Rome? Deze relikwie of rest van de kribbe bestaat uit 5 houten plankjes, 2,5 voet lang en 4 of 5 duim breed, die met zilveren bandjes beslagen zijn.

Aan de hand van de zienster is die tegenstrijdigheid van een stenen en een houten kribbe op te lossen. Zij zegt: "Boven de in steen uitgeholde trog, waaruit men de dieren liet drinken, was een wijde eetbak, bestaande uit houten traliewerk en geplaatst op 4 staken; de dieren konden er gemakkelijk het hooi uitnemen en hoefden slechts de kop te bukken om te drinken uit de holte van de steen die er onder stond."

Als men het kamertje verlaat, links afslaat en langs de zuidwand in de richting van de westelijke uitgang gaat, zou men, volgens de zienster, na een paar stappen een andere opening in de zuidwand aantreffen, maar deze aanwijzing is oncontroleerbaar, omdat een opening op die plaats dichtgemetseld zou zijn en alles met marmerplaten en amianten behangsels bedekt en bekleed is.

Zo bereiken wij weer de westelijke in- of uitgang. Geleerden veronderstellen dat deze in de basiliek van Konstantijn een tijdlang in gebruik is geweest: men daalde uit het middenschip van de kerk in de crypte af en beneden stond men spoedig vóór die ingang, waardoor men in de grot kwam. Nu is deze ingang gesloten. Om in de crypte of grot te komen, gebruikt men één van de twee zijtrappen, die uit de zijbeuken naast het priesterkoor naar beneden leiden. Het tijdstip van het ontstaan of het aanleggen dezer twee trappen is onbekend, maar de deuren of portalen ervan dateren uit het kruisvaarderstijdperk. (cfr. Kopp, *Die heiligen Stätten*, S. 39, 45).

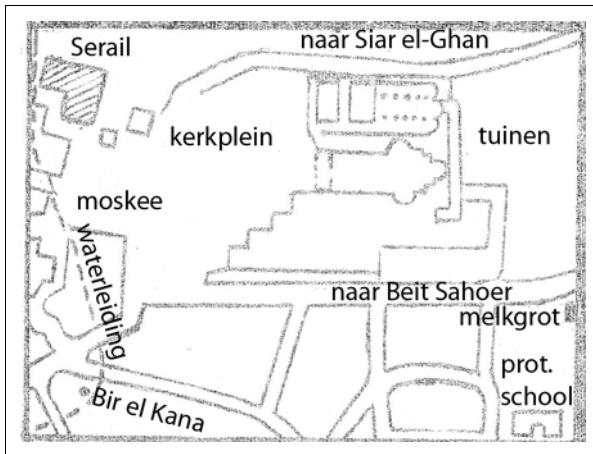
Deze, op zichzelf misschien dorre beschrijving, wordt interessant, wanneer men alles volgt op de schets (zie hiervoor). Die illustratie zal niet alleen onze uiteenzetting, maar ook de verdere beschrijving der grot van de zienster vergemakkelijken.

Beschrijving van de Geboortegrot en haar omgeving.

Volgens de meermaals herhaalde aanduidingen van de zienster.
Door de aangebrachte veranderingen zijn een aantal bijzonderheden niet controleerbaar.

113.

De rotsspelonk waarin Jozef een verblijfplaats voor de H. Maagd zocht, bevond zich met nog een complex van verscheidene andere grotten of rotsgewelven in het zuidelijk einde van deze heuvel (waar zij aangekomen waren). Om deze heuvel heen wendde zich de weg naar het dal van de herders (zoals overigens nu nog).

De ingang was aan de westkant. Men kwam door een deur in een nogal smalle gang, die zich aan het einde verwijdde tot een gedeeltelijk halfronde, gedeeltelijk driehoekige ruimte of kamer; deze vormde het oostelijk einde van de spelonk in de heuvel.

De grot was in natuurrots uitgehold en alleen aan de zuidkant, waar de weg om de heuvel heen, naar het herdersdal liep, was er enig ruw metselwerk aan toegevoegd. Ook in de zuidwand had de grot nog een ingang; deze was echter gewoonlijk gestopt, maar

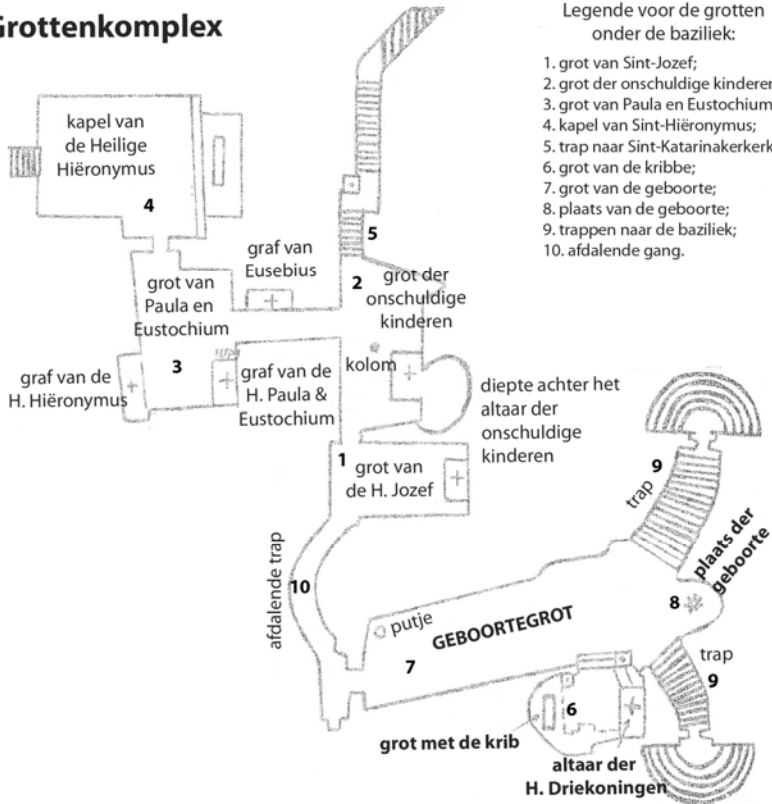
Jozef heeft hem tot zijn gebruik weer geopend. Als men door deze opening de grot uitging, en zich links wendde, vond men de breder toegang tot een dieper gelegen, eng en ongemakkelijk gewelf dat zich tot onder de grot van de kribbe uitstreckte (oncontroleerbaar).

Vanaf de gewone westelijke ingang van de geboortegrot kon men slechts enkele daken en torens van Bethlehem zien. Wanneer men deze deur uitging en zich rechts wendde, stond men vóór de ingang, die (door een gebogen, afdalende gang) naar een dieper gelegen en donkerder grot leidde. Hierin heeft de H. Maagd zich eens verborgen.

Vóór de westelijke ingang was een licht, rieten afdak aangebouwd; het steunde op staken en verlengde zich langs de zuidkant van de spelonk tot boven de zuidelijke (thans verborgen) ingang; men kon onder dit afdak in de schaduw zitten. Aan haar zuidkant had de grot boven drie licht- of luchtgaten, die door (het genoemde ruw) metselwerk gevormd en ook van traliën voorzien waren. Ook was er een soortgelijke opening in het gewelf van de rotsheuvel. Deze rotshoogte, die van buiten, boven, met gras bedekt was vormde het einde van de heuvel waarop Bethlehem gebouwd lag.

Het inwendige der grot was als volgt (hier is een herhaling): Aan de westzijde trad men door een deur van licht vlechtwerk (de normale ingang) in een gang van middelbare breedte, die eindigde in een rotskamer van onregelmatige vorm, hier rond en daar hoekig (zoals reeds gezegd), en die zich vooral naar het zuiden verbreedde, zodat men het grondplan zou kunnen vergelijken bij een hoofd dat op een lange hals overeind staat.

Grottencomplex

114.

Wanneer men uit de hals of gang van de grot – die hals is minder hoog – in de hogere grotkamer trad, die door de natuur spelonkvormig gewelfd was, kwam men op een dalende (ietwat dieper) bodem te staan. Nochtans was de bodem van de gehele grot rondom langs de wanden meer verheven en hierdoor als het ware met een lage stenen bank omgeven, maar deze was niet op alle plaatsen even breed.

(Een veel voorkomend verschijnsel: een bank loopt langs de wanden rond een kamer of zaal; men heeft ze verwijderd om een effen vloer te bekomen, behalve misschien in de grot der kribbe).

Waar de natuur de binnenwanden van de grot gevormd had, waren deze wel niet geheel glad, maar toch aangenaam en net; voor mij hadden ze bovendien iets bevalligs; ze bevielen mij in elk geval beter dan het aangebrachte ruw en plomp metselwerk, zoals b.v. dat aan het bovenste deel van de zuidelijke wand van de ingang het geval was; daar waren 3 licht- of luchtgaten hoog in de wand. (Ze hadden misschien een omlijsting van metselwerk, waarin de tralies vastgezet waren). Boven, midden in het gewelf van de grot, was ook een opening en, wanneer ik het mij goed herinner, heb ik bovendien 3 schuin invallende luchtgaten bemerkt op meer dan halverhoogte van het gewelf; ze waren verdeeld aangebracht aan de zuid- en oostkant der grot.

In de noordzijde van de gang der grot, was de ingang naar een kleiner zijgrot. (Is thans niet bemerkbaar of bedoeld zou moeten zijn de ingang met gebogen gang naar het zijgrotten-complex). Deze ingang voorbijgaand, kwam men op de plaats waar Jozef vuur maakte²⁴⁵. Verder richtte zich de wand noordoostwaarts in de hoger en ruimer grot of grotkamer. Hier, op de reeds vermelde steenbank, die langs de wanden van de grot liep, op een punt waar die bank wat breder was, bevond zich de plaats waar Jozef naderhand zijn ezel stalde. Voorbij deze plek, noordwaarts in de rots inspringend, was nog een kelderhoek die groot genoeg was om de ezel te bevatten, en daarin lag een hoeveelheid voeder. (Waarschijnlijk op het punt waar nu de noordtrap is).

²⁴⁵ Vuurplaats van Jozef. – Wij menen dat dit de 40 cm diepe holte moet zijn in de hoek links als men in de grot komt.

In nr. 117 stort Jozef gloeiende kolen uit in de ingang tegen de noordwand. Soms echter noemt K. de hele gang 'ingang'.

In een hut van rovers (op de vlucht naar Egypte) vermeldt K. in fasc. 7, nr. 178 een vuur dat brandt in een groeve of put in een hoek van de hut.

De wand van de grot keerde op dit punt naar het zuidoosten en draaide vervolgens, terwijl hij de kamer breder maakte, naar het zuiden en (de grot der kribbe vormend) dan weer naar het noorden in de gang van de grot. (Na de zijgrot gevormd te hebben, wendde hij zich naar 't westen tot bij de ingang en vormde de gang van de grot.)

De H. Maagd bevond zich in het oostpunt van deze grot, recht tegenover haar hoofdingang, toen het Licht van de wereld uit haar geboren werd.

In de zuidelijke verbreding van de grot stond, aan het westeinde van de verbreding, de kribbe waarin het goddelijk Kind na zijn geboorte neergelegd werd. Deze kribbe bestond uit een op de grond neergezette, trogvormige, uitgeholde stenen bak, die tot drinkbak voor de dieren diende, en boven deze drinkbak was op 4 stijlen of staken een voederrek of ruif opgesteld²⁴⁶.

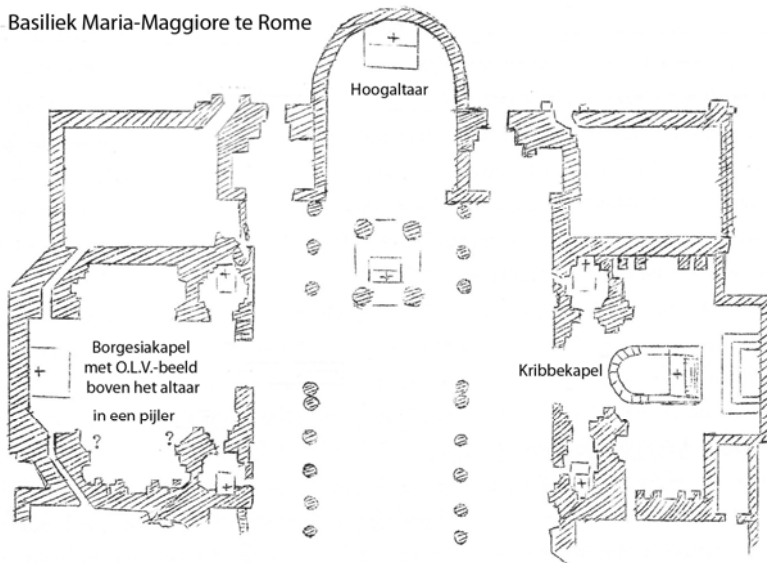
²⁴⁶ Deze woorden zijn boven geciteerd. Men ziet eruit dat de kribbe een losse stenen bak was. Inderdaad, thans rust hij op een marmeren kolommetje, maar vroeger op stenen; deze zijn ofwel uitgebrokeeld, ofwel uitgenomen en zijn als relikwieën in verscheidene kerken terechtgekomen.

Zo is een stuk steen, als afkomstig van de kribbe, bewaard in dezelfde Maria Maggiorekerk te Rome (zie afbeelding fasc. 36, nr. 2302), waar de plankjes der kribbe bewaard zijn.

Deze ruif was langwerpig, vierzijdig en tralievormig van houtstaven vervaardigd, smaller van onder en breder van boven; ze was op zulk een hoogte geplaatst dat de dieren gemakkelijk het daarin gelegde gras en hooi met de muil konden vatten, en, om te drinken, slechts hun kop te buigen hadden naar het water in de trog op de bodem onder het latwerk van de ruif.

Richt men zich van de plaats der kribbe uit deze grot (of zuidelijke verbreding) westwaarts weer in de Hals of gang der grot, dan komt men langs de zuidelijke wand eerst voorbij de reeds vermelde gesloten, later door Jozef weer opengemaakte zuidelijke ingang en daarna bereikt men de kamer van de H. Jozef, die hij zich later aan de zuidzijde, door middel van licht gevlochten schermen, in deze gang had afgezonderd. Aan dezelfde zijde was in de wand een verdieping waarin hij allerlei gerei en gereedschap wegborg als in een muurkast.

Basiliek Maria-Maggiore te Rome

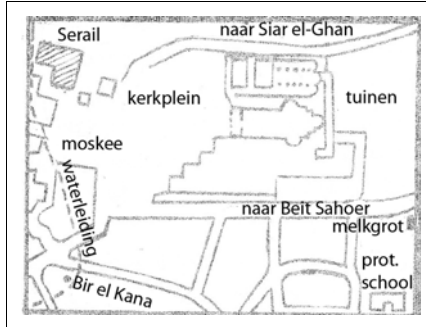

Plattegrond van het verste gedeelte van de basiliek Maria-Maggiore te Rome met het hoogaltaar en de twee beroemde zijkapellen, de Borgesiakapel (links hierboven) en de kribbekapel (rechts hierboven).

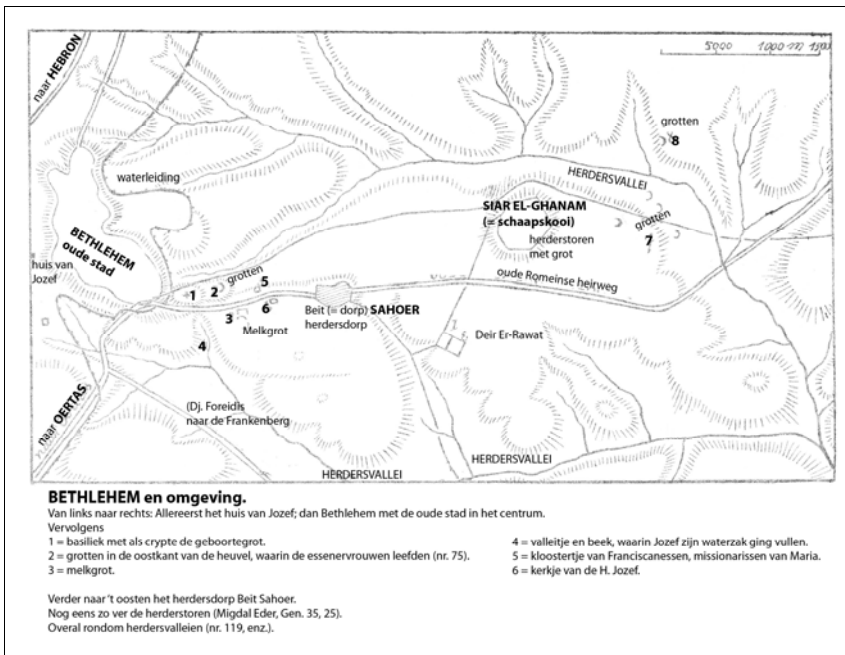
De omgeving.

115.

Langsheen de zuidzijde van de geboortegrot liep de weg naar het herdersdal.

(Zie kaart van Bethlehem en omgeving in fasc. 5).

Hier en daar stonden in het dal kleine huizen op hoogten en in het veld verspreid; ook schuren met rieten daken, die op 4, 6 of 8 palen rustten en met wanden van vlechtwerk gevormd waren. Ten oosten van de grot zonk de heuvel naar een zakvormig dal af, dat aan de noordkant (of zijn bovineinde) gesloten en enige minuten breed was²⁴⁷.

Hier was de helling bedekt met struiken, bomen en tuinen, en wanneer men het weelderige hoge gras van de weide, waardoor een bron stroomde, en de op rijen geplante bomen doorkruiste en zich naar de oostelijke hoogte of helling van dit dal begaf, bereikte men langs een zeer aangename weg de grafspelonk van Maraha in een heuvel die vooruitsprong uit de helling van het dal, ten zuidoosten van de geboortegrot.

De spelonk van Maraha, voedster van Abraham, wordt ook Melk- of Zooggrot genoemd. Bij verschillende gelegenheden heeft de H. Maagd er zich met het Kindje Jezus in opgehouden. Boven die grot stond een hoge boom, waarin zitplaatsen aangebracht waren, en van daar uit kan men Bethlehem schoner zien liggen dan van bij de geboortegrot.

Ik heb veel vernomen van wat in het Oud Testament in de geboortegrot als voorafbeelding geschied is. Daarvan is het

²⁴⁷ De heuvel zonk ten oosten van de grot, beter gezegd: ten zuidoosten.

Ongeveer ten oosten van de grot begint een valleitje met beek (deze beek schijnt verdwenen te zijn) naar het zuiden. De bodem ten zuiden van de grot daalde naar de bedding van het valleitje af, en ging daarna weer opwaarts.

Spoedig bereikt men de vooruitspringende heuvel met de Melk- of Zooggrot op de oosthelling van 't valleitje. Dit was ten noorden door de geboorteheuvel gesloten, zakvormig eindigend.

Ook de H. Driekoningen met hun gevolg zullen daar kamperen, 'in de vallei achter de geboortegrot tot bij de melkgrot'. (fasc. 6, nr. 152).

Een grote boom stond boven de grot, dit betekent zonder twijfel: iets hoger op de helling. Deze grot bleef beroemd en verder zullen er kort enige wetenswaardigheden over meegedeeld worden.

volgende mij nog bijgebleven. Hier heeft Eva, na een zevenjarige boete, Set, het kind van de belofte, ontvangen en gebaard.

Hier zegde haar een engel dat God haar deze nakomeling had gegeven voor Abel. Ook Set werd hier in de grafspelonk van Maraha, verborgen en gezoogd, want zijn broeders vervolgden hem, evenals Jakobs zonen, Jozef.

Ik heb dikwijls gezien dat de oude grotbewoners uitdiepingen in steenbanken maakten en dat zij of hun kinderen daarin op dierenhuiden of op gras sliepen²⁴⁸.

Op grond hiervan vermoed ik dat de uitdieping in de steen of de trog onder de kribbe (van latwerk) zulk een legerstede geweest kan zijn, die men oorspronkelijk gemaakt had voor Set of voor kinderen van de latere grotbewoners, doch op dit ogenblik staat dit me niet klaar voor de geest.

Ook herinner ik mij uit mijn beschouwingen op Jezus' openbaar leven dat Hij, op 6 oktober, na zijn doop, de sabbat vierde in de geboortegrot; door de herders was ze dan reeds tot bidplaats ingericht. Bij deze gelegenheid zei Hij tot de herders dat zijn hemelse Vader reeds bij de Ontvangenis van Maria deze spelonk tot zijn geboorteplaats had voorbestemd.

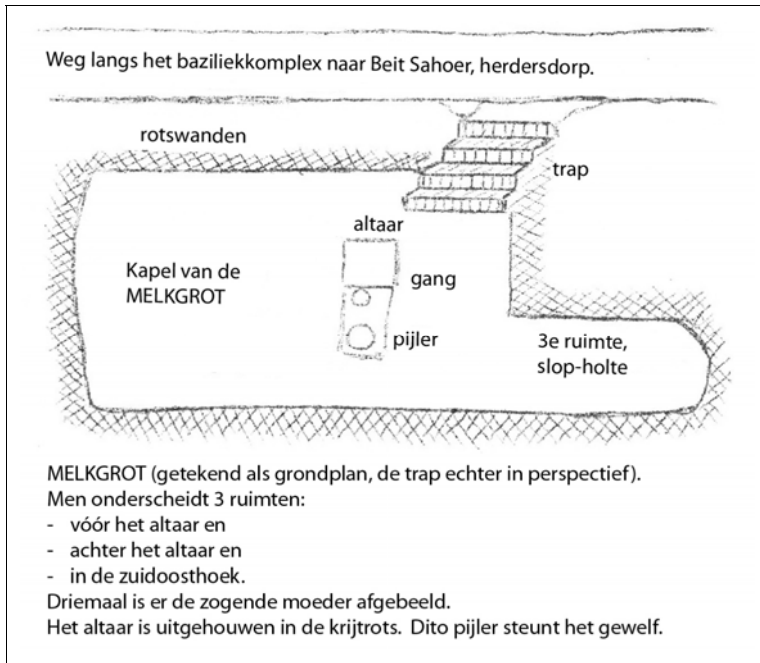
²⁴⁸ Men sliep veel op een uitgespreid tapijt; men kan het natuurlijk even goed doen op een dierenhuid, zoals nu nog de bedoeïenen slapen op dierenhuiden op de grond onder hun tenten (cfr. Mislin III, 128, en wat gezegd is in fasc. 3, nr. 72, voetnoot 165).

De grafspelonk van Maraha, voedster van Abraham.

116.

Abraham had een voedster met name Maraha, voor wie hij een grote achting koesterde; zij bereikte een hoge ouderdom en hij nam haar op zijn tochten steeds met zich mee op een kameel.

Te Soekkot verbleef zij lang bij hem en in haar laatste levensjaren ook hier in het herdersdal, wanneer Abraham zijn tenten in de omgeving van deze grot opgeslagen had. Toen zij, meer dan 100 jaar oud, de dood voelde naderen, verzocht zij Abraham haar te begraven in deze grot, waarover zij voorzeggingen deed en waaraan zij de naam gaf van Melkgrot en ook nog: Grot van de zogende of voedster.

Er geschiedde daar iets wonderbaars, wat ik vergeten ben; er welde een bron uit de aarde op. De grot was toentertijd een smalle, hoge gang in een witte, niet harde massieve krijtrots uitgehold. Aan de ene kant was de grot vernauwd door een legerstede (bank of terras) van deze massa en deze legerstede reikte niet tot bij het gewelf. (De muur maakte dus op een zekere hoogte een achteruitsprong; *an der einen Seite verengte sie ein Lager dieser Massa, welches nicht bis zur Decke reichte.*) Wanneer men op deze legerstede klauterde, kon men bij de ingangen van andere, hoger gelegen grotten komen. Ook liepen er verscheidene diepe, onderaardse gangen onder de grot in de schoot van de heuvel²⁴⁹.

De spelonk werd later ruimer, doordat Abraham in de (voormelde) terzij gelegen massa van kalk of krijt een graf voor Maraha uitholde²⁵⁰. Beneden (in deze uitholling) lag een dikke steenblok of voetstuk en daarop stond een zware stenen trog (sarcofaag of kist), die van onderen korte dikke poten had en boven met tanden eindigde. Tussen kist en steenblok of voetstuk door kon de blik doordringen, maar nu, ten tijde van Jezus, was ik verwonderd, niets meer daarin te bemerken.

Deze grot met het graf van de voedster hield door haar voorafbeeldende betekenis verband met de Moeder van de Zaligmaker, die ook onder vervolging haar Kind aan de borst

²⁴⁹ Onderaardse gangen. – Verder beweert K. dat Jozef hun ingang gesloten heeft. Als K. het bestaan van dergelijke dingen vermeldt, moet men haar wel geloven, want gewoonlijk, waar de zaak te controleren is, wordt zij geloofwaardig bevonden.

Over het bestaan van zulke gangen in deze heuvel trof ik tot nog toe nergens iets aan.

Aangezien Jozef, naar zij verzekert, hun ingang gesloten heeft, zal dan wel niemand hun bestaan vermoed en niemand ernaar gezocht hebben.

²⁵⁰ De rots van de grot is wit en zacht. – Zoals wij later zullen zien, krijgt het krijt, met water gedrenkt, het uitzicht van melk. Zulke melk werd veel gebruikt als geneesmiddel voor jonge moeders die geen melk krijgen om hun baby's te voeden.

moest voeden; want in Abrahams jeugdgeschiedenis komt ook een vervolging voor en zijn voedster redde hem ook het leven in een grot, wat allemaal een voorafbeelding was van feiten bij Jezus' geboorte.

Wat ik me daarvan nog herinner is het volgende.

De koning in het land van Abraham droomde – of men deed hem de voorspelling – dat een kind zou geboren worden, dat een gevaar voor hem betekende. De koning trof daartegen voorzorgsmaatregelen; doch Abrahams moeder wist haar zwangerschap verborgen te houden en zij bracht haar kind heimelijk ter wereld in een grot.

Maraha, de voedster, zoogde hem ook in het geheim; zij leefde als een slavin van haar arbeid in de wildernis nabij een grot, waarin zij het kindje Abraham voedde. De ouders namen het later bij zich terug, en, daar hij door zijn buitengewone grootte, ouder scheen dan hij was, hield men hem voor een kind dat geboren was vóór die profetie. In later jaren geraakte hij als knaap, wegens sommige wonderbare uitlatingen, toch nog in gevaar en zijn voedster vluchtte met hem weer in een schuilhoek. Ik zag hoe zij zich met de knaap, die zij onder haar mantel op het lichaam gebonden had, heimelijk uit de voeten maakte. Het gevaar was dreigend, want vele kinderen van zijn leeftijd werden toen gedood.

De grot van Maraha was vanaf Abrahams tijd een plaats van godsvrucht, voornamelijk voor moeders en voedsters. Dit had weer en voorafbeeldende betekenis, want in Abrahams voedster, die een voorafbeeldende figuur was, vereerde men bij voorbaat de heilige Maagd, juist zoals Elias haar in een regenbrengende wolk zag en tot haar eer een oord van gebed op de Karmel in het bestaan riep.

Maraha heeft door haar melk tot de komst van de Messias bijgedragen, aangezien zij de stamvader van de H. Maagd heeft gevoed.

Wat ik begrijp is niet gemakkelijk onder woorden te brengen, maar het was als een diepe put, dwars door alle leven heen, en er werd zolang water uit opgehaald, totdat het rein en helder water, nl. tot Maria eruit opstijgend verscheen. Zo drukte de zieneres zich in extatische toestand hierover uit²⁵¹.

De boom die zich boven deze grot verhief, was als een linde, breed en schaduwrijk, boven spits en van onderen breed; het was een terpentijnboom; hij droeg witte, oliehoudende korrels die men kon eten.

²⁵¹ Uittaling in extatische toestand. *“Es war wie ein tiefer Brunnen durch alle Leben hindurch, und es wurde immer hineingeschöpft, bis das klare Wasser Maria emporstieg.”*

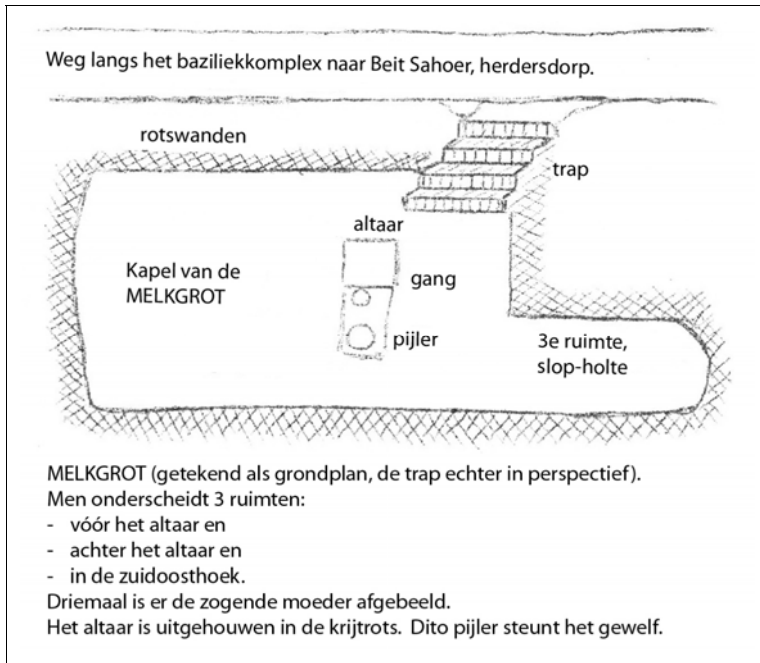
Anders uitgedrukt: “Ik zag de lange opeenvolging der generaties der voorouders van Maria; allen droegen bij onder Gods leiding tot het verwekken van het vlees en bloed van Maria, tot zij eindelijk onbevlekt te voorschijn trad. Ook Maraha had in dat ver verleden daartoe bijgedragen.”

Of nog anders gezegd: “Het leven en de zegen die in Abraham was, zette zich over van geslacht tot geslacht tot Maria, de voltooiing en volmaakte vrucht van de aan Abraham verleende zegen, op aarde verscheen.”

Maraha had door haar zorg voor Abraham als voedster de bron helpen vullen en had hierdoor enig aandeel gehad aan de voortbrenging van Maria Onbevlekt Ontvangen.

Abraham is reeds met Melchisedek onder deze boom samengekomen, ik weet niet meer bij welke gelegenheid.

Jozef heeft de melkgrot nog meer verruimd en in de grot de openingen van dieper in de heuvel dringende gangen gesloten.

De boom staat op een heuvel; beneden leidt een schuinliggende deur in een gang of soort voorkamer tot bij een loodrecht staande deur, die toegang verleent tot het eigenlijke graf, waarvan de binnenruimte nu, in Jezus' tijd, een vorm gekregen had, die meer rond dan vierkant was. In de voorkamer hielden de herders zich dikwijls op.

Deze grote oude boom wierp een brede schaduw af; hij werd door de herders, door de omwonende mensen en ook door vrome reizigers als heilig beschouwd. Men placht er onder uit te rusten

en te bidden. Zijn geschiedenis weet ik voor ‘t ogenblik niet, doch hij houdt verband met Abraham, die hem wellicht ook geplant heeft.

In de nabijheid bevond zich ook een stookplaats, die overdekt kon worden. Vóór de boom was ook nog een waterbron, waaruit de herders op bepaalde tijden water kwamen halen, omdat zij het voor bijzonder heilzaam hielden. Aan weerszijden van de boom bevonden zich open hutten, waarin men kon slapen en het geheel was met een omheining omgeven.

De heilige Helena heeft hier later een kerk gebouwd; er werd ook mis in gelezen, ik meen als in een aan de H. Nikolaas toegewijde kapel²⁵².

²⁵² Kapel of kerk aan de H. Nikolaas toegewijd. – Nu bestaat de grot uit drie ruimten, ene vóór, ene achter het altaar en ene in de zuidoosthoek.

Ze zijn grotendeels ontstaan door het weghalen als medicijn van veel krijt. Hierdoor is het ook onmogelijk geworden uit te maken hoe de grot er oorspronkelijk uit zag. Dit kalk of krijt is glanzend wit.

De kerk, eertijds boven of naast de grot gebouwd, heette aanvankelijk ‘kerk van Maria’. Later werd ze, naar het schijnt eerst door de Grieken, dan ook door de Latijnen, kerk van de H. Nikolaas genoemd; men weet echter niet om welke reden (cfr. Cl. Kopp, blz. 80). In het kruisvaarderstijdperk stond bij die grot een klooster.

“Van kerk en klooster zijn de grondslagen nog zichtbaar”, schreef omstreeks 1625 Quaresmimus. Toen werd de kerk ook naar de H. Nikolaas genoemd. Vandaar dat thans nog het heiligdom of grot in de heuvel nu eens grot van de H. Maagd, dan weer Nikolaaskerk of -kapel genoemd wordt (cfr. Guérin, Jude, I, 186-187).

Over deze kapel als bedevaartplaats plaatst Brentano in fasc. 6 bij nr. 157 een lange nota, waarin wij iets meer erover vernemen.